

FACULTEIT
RECHTSGELEERDHEID

De relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap in een niet-stedelijke context

De invloed van delinquente waarden, een risicovolle levensstijl en een lage
zelfcontrole

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen door

(00906370) Thys Nele

Academiejaar 2012- 2013

Promotor:

Prof. Dr. Lieven Pauwels

Commissarissen:

Dhr. Arne De Boeck

Dhr. Christophe Vandeviver

FACULTEIT
RECHTSGELEERDHEID

Verklaring inzake toegankelijkheid van de masterproef Criminologische Wetenschappen

Ondertekende,

Thys Nele, 00906370

geeft hierbij aan derden,

zijnde andere personen dan de promotor (en eventuele co-promotor), de commissarissen of leden van de examencommissie van de master in de Criminologische Wetenschappen,

[de toelating] ~~[geen toelating]~~ (*schrapen wat niet past*)

om deze masterproef in te zien, deze geheel of gedeeltelijk te kopiëren of er, indien beschikbaar, een elektronische kopie van te bekomen, waarbij deze derden er uiteraard slechts zullen kunnen naar verwijzen of uit citeren mits zij correct en volledig de bron vermelden.

Deze verklaring wordt in zoveel exemplaren opgemaakt als het aantal exemplaren waarin de masterproef moet worden ingediend, en dient in elk van die exemplaren ingebonden onmiddellijk na het titelblad.

Datum: 13 augustus 2013

Handtekening: .....

Trefwoorden

Maatschappelijke kwetsbaarheid

Delinquente waarden

Lage zelfcontrole

Criminele levensstijl

Daderschap

Slachtofferschap

Woord vooraf

Deze masterproef is tot stand gekomen in het kader van het behalen van de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen. Van dit voorwoord maak ik graag gebruik om enkele mensen te bedanken die mij bij het schrijven ervan hebben gesteund.

Allereerst wil ik mijn promotor, Prof. Dr. Lieven Pauwels, bedanken voor zijn begeleiding tijdens de voorbije maanden. Hij was steeds zeer vlot bereikbaar, en heeft veel nuttige tips en feedback gegeven.

Daarnaast bedank ik ook de directeurs van de scholen die aan deze masterproef hebben meegewerkt door de enquête op het elektronisch leerplatform van hun school te plaatsen. Dit was immers een cruciale stap om de leerlingen te kunnen uitnodigen voor het invullen van de websurvey. Uiteraard ben ik ook alle leerlingen die de enquête hebben ingevuld zeer dankbaar.

Tot slot bedank ik graag mijn familie en vrienden, bij wie ik steeds terecht kon met vragen en die mij telkens opnieuw motiveerden om er voor de volle 100 procent voor te gaan.

Inhoud

Hoofdstuk I. Inleiding en probleemstelling.....	1
1. Motivatie voor het onderwerp en uitwerking van de probleemstelling.....	1
2. Onderzoeksubjectieven en onderzoeksvragen.....	2
2.1. Beschrijvende onderzoeksvragen.....	3
2.2. Verklarende onderzoeksvragen.....	4
3. Criminologische relevantie.....	4
3.1. Theoretische relevantie	4
3.2. Praktische relevantie	4
4. Relatie tussen theorie en onderzoek	5
5. Structuur masterproef	6
Hoofdstuk II. Theoretisch kader.....	7
1. Situering van de probleemstelling: twee stromingen binnen de jeugdcriminologie	7
2. Begripsomschrijving.....	8
2.1. Maatschappelijke kwetsbaarheid	8
2.2. Delinquente waarden.....	13
2.3. Levensstijl	15
2.4. Zelfcontrole	16
3. Eerder empirisch onderzoek	18
3.1. Maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap.....	19
3.2. Maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap	21
3.3. Maatschappelijke kwetsbaarheid, lage zelfcontrole en delinquente waarden.....	22
3.4. Delinquente waarden en lage zelfcontrole	22
3.5. Delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl.....	23
3.6. Lage zelfcontrole en levensstijl toegepast op slachtofferschap	23
3.7. Effecten van de variabelen, opgesplitst naar geslacht.....	24

4. Hypothesen	25
Hoofdstuk III. Methodologie.....	28
1. De onderzoeksstrategie	28
2. De onderzoekspopulatie en het onderzoeksinstrument	30
3. Dataverzamelmethode.....	31
4. Informed Consent	33
5. Gehanteerde analysetechnieken.....	33
6. Item-nonrespons en imputatie	34
7. Operationalisering.....	34
7.1. Maatschappelijke kwetsbaarheid	35
7.2. Delinquente waarden.....	38
7.3. Criminele levensstijl	38
7.4. Zelfcontrole	39
7.5. Dader- en slachtofferschap.....	40
7.6. Geslacht en leeftijd	40
Hoofdstuk IV. Resultaten	41
1. Beschrijvende analyses.....	41
1.1. Achtergrondkenmerken.....	41
1.2. Dader- en slachtofferschap, opgedeeld naar geslacht	42
1.3. Dader- en slachtofferschap, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid....	47
1.4. Partiële correlatie	53
2. Verklarende analyses	53
2.1. OLS-regressieanalyse daderschap.....	56
2.2. OLS-regressieanalyse slachtofferschap	57
2.3. OLS-regressieanalyse criminele levensstijl	58
2.4. OLS-regressieanalyse lage zelfcontrole	62
2.5. OLS-regressieanalyse delinquente waarden	63

2.6. OLS-regressieanalyse daderschap, opgesplitst naar geslacht	64
2.7. OLS-regressieanalyse slachtofferschap, opgesplitst naar geslacht	66
3. Conclusie	70
3.1. Beschrijvende analyses	70
3.2. Verklarende analyses	71
Hoofdstuk V. Conclusie en discussie	75
1. Beschrijvende onderzoeksvragen	75
2. Verklarende onderzoeksvragen	76
3. Algemene conclusie en vooruitblik naar toekomstig onderzoek.....	78
Bibliografie.....	81
Bijlagen	VIII
Bijlage 1: Vragenlijst.....	VIII
Bijlage 2: Introductiebrief	XXVIII
Bijlage 3: Eerste uitnodiging	XXX
Bijlage 4: Tweede uitnodiging	XXX
Bijlage 5: Derde uitnodiging	XXXI
Bijlage 6: Factorladingen en Cronbach's Alpha van de schaalconstructen	XXXII
Bijlage 7: Controle op multicollineariteit	XXXIV
Bijlage 8: Histogrammen met normaalcurve	XXXV
Bijlage 9: Controle op multicollineariteit voor jongens	XXXVI
Bijlage 10: Controle op multicollineariteit voor meisjes.....	XXXVI
Bijlage 11: Histogrammen met normaalcurve voor jongens	XXXVII
Bijlage 12: Histogrammen met normaalcurve voor meisjes	XXXVIII

Lijst met tabellen

Tabel 1: Beschrijving achtergrondkenmerken	41
Tabel 2: Beschrijving daderschap, opgedeeld naar geslacht	42
Tabel 3: Beschrijving slachtofferschap, opgedeeld naar geslacht.....	44
Tabel 4: Parameters van centraliteit, spreiding en vorm bij dader- en slachtofferschap.....	46
Tabel 5: Beschrijving daderschap, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid.....	47
Tabel 6: Beschrijving slachtofferschap, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid	49
Tabel 7: Parameters van centraliteit, spreiding en vorm, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid.....	51
Tabel 8: Partiële correlatie	53
Tabel 9: OLS-regressieanalyse daderschap.....	59
Tabel 10: OLS-regressieanalyse slachtofferschap	60
Tabel 11: OLS-regressieanalyse criminele levensstijl	61
Tabel 12: OLS-regressieanalyse lage zelfcontrole	62
Tabel 13: OLS-regressieanalyse delinquente waarden	63
Tabel 14: OLS-regressieanalyse daderschap, opgesplitst naar geslacht	68
Tabel 15: OLS-regressieanalyses slachtofferschap, opgesplitst naar geslacht.....	69

Lijst met figuren

Figuur 1: Proces van maatschappelijke kwetsbaarheid.....	10
Figuur 2: Histogram dader- en slachtofferschap	46
Figuur 3: Histogram daderschap, opgesplitst volgens maatschappelijke kwetsbaarheid.....	51
Figuur 4: Histogram slachtofferschap, opgesplitst volgens maatschappelijke kwetsbaarheid	52
Figuur 5: Theoretisch model daderschap	55
Figuur 6: Theoretisch model slachtofferschap	55

Hoofdstuk I. Inleiding en probleemstelling

Deze masterproef bestudeert de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap bij jongeren in een niet-stedelijke context. Het is hierbij de bedoeling om na te gaan of delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl een invloed uitoefenen op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en ouderschap enerzijds en de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap anderzijds.

1. Motivatie voor het onderwerp en uitwerking van de probleemstelling

De motivatie om dit onderwerp te bestuderen is ontstaan vanuit de interesse voor jeugddelinquentie en de rol die maatschappelijke kwetsbaarheid hierbij speelt. De theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid werd in 1984 ontwikkeld door Vettenburg, Walgrave en Van Kerckvoorde om een verklaring te bieden voor persisterende jeugddelinquentie.¹ Sindsdien zijn er reeds verschillende empirische onderzoeken aan maatschappelijke kwetsbaarheid gewijd, waaronder onderzoek naar alcohol- en cannabisgebruik bij adolescenten het meeste voorkomt. Wat bij deze onderzoeken echter opvalt, is dat zij vooral de invloed bestuderen van bepaalde kenmerken van maatschappelijke kwetsbaarheid op het alcohol- en drugsgebruik van adolescenten (bijvoorbeeld immigratieachtergrond, ouderlijke werkstatus, schoolfactoren, etc.), in plaats maatschappelijke kwetsbaarheid als één totaalconcept te bestuderen.²

In 2011 werd er een onderzoek gevoerd waarin maatschappelijke kwetsbaarheid wel als een cumulatieve index werd geoperationaliseerd. Dit onderzoek bestudeerde de invloed van delinquente waarden en een lage zelfcontrole op het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en betrokkenheid bij een problematische jeugdgroep. Dit gebeurde aan de hand van data die verzameld werd in Gent, Luik, Aalst en Verviers, binnen het kader van de tweede International Self-Report Delinquency Study (ISRD-2). Uit de resultaten blijkt dat de relatie

---

¹ Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Kerckvoorde, J. (1984). *Jeugdwerkloosheid, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek naar de veronderstelde band tussen werkloosheid en delinquentie bij 17-19 jarigen*. Antwerpen: Kluwer.

² Berten, H. (2012). Alcohol- en cannabisgebruik bij jonge adolescenten: een interactionistische kijk op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en een selaagd onderwijssysteem. In M. De Bie, R. Roose & M. Vandenbroeck (Eds.), *Maatschappelijk engagement : een besef van kwetsbaarheid : Liber Amicorum Nicole Vettenburg* (pp. 219 - 240). Gent: Academia Press. en Cardoen, D., Berten, H., & Vettenburg, N. (2011). Alcohol- en softdrugsgebruik in Brussel. In N. Vettenburg, M. Elchardus & J. Put (Eds.), *Jong in Brussel : bevindingen uit de jop-monitor Brussel* (pp. 349 - 377). Leuven, België ; Den Haag, Nederland: Acco.

tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en betrokkenheid bij een problematische jeugdgroep op twee manieren wordt beïnvloed: enerzijds door hoge delinquente waarden, anderzijds door een lage zelfcontrole. Het onafhankelijke effect van zelfcontrole is hierbij sterker dan dat van delinquente waarden.³ Maatschappelijke kwetsbaarheid werd ook als een cumulatieve index bestudeerd in een onderzoek dat de relatie onderzocht tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en zelfcontrole en de invloed van delinquente waarden op die relatie. Dit onderzoek werd uitgevoerd in 2013 en is eveneens gebaseerd op de data van de ISRD-2.⁴

Ondanks het feit dat maatschappelijke kwetsbaarheid tot nog toe weinig werd onderzocht als een cumulatieve index en dat dit vooral gebeurde in stedelijke settings, zijn er wel belangrijke onderzoeken gebeurd naar de rol van de school- en buurtcontext bij ernstig delinquente jongeren en veelplegers, alsook naar de sociale en juridische reactie op jeugddelinquentie.⁵

Naast een lacune aan onderzoek naar maatschappelijke kwetsbaarheid als een cumulatieve index, is er ook een lacune aan onderzoek naar het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap, want hierover werd geen enkele publicatie gevonden.

Deze masterproef tracht dan ook tegemoet te komen aan de noodzaak om maatschappelijke kwetsbaarheid als een cumulatieve index te operationaliseren en om die te bestuderen in een niet-stedelijke context. Er zal hierbij niet alleen aandacht geschonken worden aan het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap, maar ook aan het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap. Op die manier wil deze masterproef een bijdrage leveren aan de theorievorming rond maatschappelijke kwetsbaarheid.

2. Onderzoeksubjectieven en onderzoeksvragen

Deze masterproef wordt een theoriegericht onderzoek, waarbij er door het testen van verschillende proposities uit verschillende theorieën op eigen verzamelde data, getracht wordt om bij te dragen aan de theorievorming rond maatschappelijke kwetsbaarheid in een

---

³ Pauwels, L., Vettenburg, N., Gavray, C., & Brondeel, R. (2011). Societal vulnerability and troublesome youth group involvement: the mediating role of violent values and low self-control. *International Criminal Justice Review*, 21(3), 283-296.

⁴ Gavray, C., Vettenburg, N., Pauwels, L., & Brondeel, R. (2013). The impact of societal vulnerability and violent values on self-control in a Belgium sample of youth: a gender comparison. *Journal of contemporary criminal justice*, 29(1), 13-31.

⁵ Pauwels, L. (2008). Geweld in groepsverband bij Antwerpse jongeren: De bijdrage van schoolcontext en levensstijl. *Tijdschrift voor criminologie*, 50(1), 3-16. en Pauwels, L. (2010). Violent youth group involvement in context: the case of Antwerp. In L. Pauwels, H. Wim & M. Van de Velde (Eds.), *Social disorganisation, offending, fear and victimisation. Findings from Belgian studies on the urban context of crime* (pp. 231-248). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Belgische niet-stedelijke context. Enerzijds is het hierbij de bedoeling om de prevalentie van dader- en slachtofferschap te beschrijven, anderzijds wordt er onderzocht of er verbanden zijn tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap, en maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap. Tot slot zal er getracht worden om verklaringen te bieden voor deze verbanden.

Naast deze theorietoetsende onderzoeksobjectieven heeft deze thesis ook nog een methodologisch onderzoeksobjectief. Zo vormt de dataverzameling, die gebeurt op basis van de vragenlijst die is opgesteld voor de ISRD-3, de pretest van de Belgische versie van de ISRD-3 (cf. het methodologisch hoofdstuk). Op deze pretest wordt in deze masterproef echter niet dieper in gegaan.

Om de theorietoetsende onderzoeksobjectieven te bereiken, worden de volgende centrale onderzoeksvragen gesteld:

- (1) Wordt het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap in een niet-stedelijke context beïnvloed door delinquente waarden, een lage zelfcontrole en een risicovolle levensstijl?
- (2) Wordt het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap in een niet-stedelijke context beïnvloed door delinquente waarden, een lage zelfcontrole en een risicovolle levensstijl?

Deze centrale onderzoeksvragen worden beantwoord via drie beschrijvende en twee verklarende onderzoeksvragen.

2.1. Beschrijvende onderzoeksvragen

- (1) Wat is de prevalentie van dader- en slachtofferschap bij adolescenten, en is er een verschil in prevalentie tussen adolescenten die maatschappelijk kwetsbaar zijn en zij die dat niet zijn?
- (2) Is er een verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap, onafhankelijk van geslacht en leeftijd?
- (3) Is er een verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap, onafhankelijk van geslacht en leeftijd?

2.2. Verklarende onderzoeksvragen

(4) Hebben delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl elk afzonderlijk een effect op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap en op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap, onafhankelijk van geslacht en leeftijd en worden deze effecten versterkt als deze factoren samen worden bestudeerd?

(5) Is er een verschil in het effect van delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap en op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap, naargelang van het geslacht van de adolescent?

3. Criminologische relevantie

3.1. Theoretische relevantie

Deze masterproef is op theoretisch vlak relevant, omdat zij een bijdrage tracht te leveren aan onderzoek naar maatschappelijke kwetsbaarheid in een Belgische, niet-stedelijke context. Het is vooral de bedoeling om inzicht te krijgen in het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap en in het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap. Naast het verwerven van inzicht in deze verbanden, hoopt deze masterproef een bijdrage te kunnen leveren aan de identificatie van de factoren die deze verbanden beïnvloeden.

3.2. Praktische relevantie

Naast de theoretische relevantie, is deze masterproef ook voor de praktijk relevant. Zo kan het voor de middelbare scholen en de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB 's) interessant zijn om meer inzicht te verwerven in de samenhang tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap en de factoren die hierbij een rol spelen. Door een identificatie van deze factoren kan men proberen om hier op in te werken. In de conclusie van deze masterproef zal hier verder worden op ingegaan en zullen er een aantal algemene aanbevelingen gedaan worden rond initiatieven die scholen hieromtrent kunnen nemen. Het is echter niet mogelijk om volledig uitgewerkte initiatieven te presenteren, aangezien initiatieven op school slechts succesvol kunnen zijn als er rekening wordt gehouden met de

structurele mogelijkheden en beperkingen die elke school in zich draagt, bijvoorbeeld aantal leerlingen op school, aantal CLB-medewerkers op school, het budget, etc. Deze masterproef kan, met zijn resultaten en algemene aanbevelingen, wel een interessant startpunt zijn voor middelbare scholen en CLB's om zelf specifieke initiatieven te nemen om aan de risico's van maatschappelijke kwetsbaarheid tegemoet te komen.

4. Relatie tussen theorie en onderzoek

Aangezien het de bedoeling is om een theoriegericht onderzoek uit te voeren, zal theorie tijdens het volledige onderzoeksproces een belangrijke plaats innemen. Zo worden de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid (Vettenburg et al., 1984), de situationele actietheorie (Wikström, 2004), de differentiële associatietheorie (Sutherland, 1947), de leefstijltheorie (Hindelang et al., 1978), de sociale controletheorie (Hirschi, 1969) en the genral theory of crime (Gottfredson en Hirschi, 1990) gebruikt om de kernbegrippen van deze masterproef te duiden. Ook zal er een overzicht gegeven worden van de empirische onderzoeken naar deze concepten om zo het bredere theoretische kader te schetsen. De eigen onderzoeksresultaten zullen ook worden getoetst aan de bestaande onderzoeken, met de bedoeling om meer inzicht te verwerven in de factoren die de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap beïnvloeden.

Doordat de concepten die in deze masterproef gebruikt worden, afkomstig zijn uit sociologische theorieën situeert deze masterproef zich binnen een sociologische invalshoek, waarbij er niet alleen aandacht wordt besteed aan het individu zelf, maar ook aan de relatie van dat individu ten opzichte van de school, het gezin, en zijn vrienden. Immers, the Oxford English Dicionary heeft sociologie gedefinieerd als:

*"The study of social organization and institutions and of collective behaviour and interaction, including the individual's relationship to the group (Rock, 2012, 43)."*⁶

---

⁶ Rock, P. (2012). Sociological theories of crime. In M. Maguire, R. Morgan & R. Reiner (Eds.), *The Oxford handbook of criminology* (pp. 39-80). Oxford: Oxford University Press.

5. Structuur masterproef

In de volgende hoofdstukken zal het theoretische kader van deze masterproef geschetst worden (hoofdstuk II), worden de methodologie (hoofdstuk III) en de resultaten (hoofdstuk IV) weergegeven en worden de onderzoeksvragen in de conclusie beantwoord (hoofdstuk V).

In het theoretische hoofdstuk komt de situering van de probleemstelling binnen de jeugdcriminologie aan bod, gevolgd door een omschrijving van de kernbegrippen, een overzicht van de bestaande literatuur en de hypothesen van dit empirisch onderzoek. Het methodologisch hoofdstuk geeft een toelichting over de keuzes m.b.t. de onderzoekstrategie, de onderzoekspopulatie, de dataverzamelmethode, de informed consent, de gehanteerde analysetechnieken en geeft de operationaliseringen van de kernbegrippen weer. Het daaropvolgende hoofdstuk behandelt de resultaten en koppelt deze terug naar eerder onderzoek m.b.t. dit onderwerp. Tot slot worden de onderzoeksvragen beantwoord en wordt er een algemene conclusie geformuleerd in het vijfde hoofdstuk.

Hoofdstuk II. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt eerst het breder theoretisch kader geschetst waarvan deze masterproef deel uitmaakt, om vervolgens dieper in te gaan op de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid en de andere kernbegrippen. Daarna volgt er een overzicht van eerder uitgevoerd empirisch onderzoek naar dit thema, om dan de hypothesen van dit eigen empirisch onderzoek te formuleren.

1. Situering van de probleemstelling: twee stromingen binnen de jeugdcriminologie

Met deze masterproef worden lage zelfcontrole, risicovolle levensstijl en delinquente waarden bestudeerd als intermediaire sociale processen die het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid op dader- en slachtofferschap kanaliseren. Met dit onderzoeksopzet wordt er dus gebruik gemaakt van reeds decennia bekende concepten binnen de criminologische literatuur. In de onderzoeksliteratuur naar risicofactoren voor jeugdcriminaliteit kunnen er twee stromingen van elkaar worden onderscheiden: de ontwikkelingspsychologie en -criminologie enerzijds en de sociaal georiënteerde stroming anderzijds. Volgens de eerste stroming liggen persoonlijke kenmerken aan de basis van de ontwikkeling van jeugdcriminaliteit en gaat men ervan uit dat crimineel gedrag het gevolg is van verschillende negatieve processen tijdens de verschillende ontwikkelingsfasen van de levensloop. Binnen deze stroming zijn er verschillende typologieën van jeugddelinquenten ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld de typologie van Moffit, waarbij er een onderscheid wordt gemaakt tussen de adolescentiegebonden en de persisterende jeugddelinquenten. Omdat de ontwikkelingsbenadering op basis van persoonlijke kenmerken en gedragingen bij jongeren het verloop van hun crimineel gedrag tracht te voorspellen, wordt er aan deze benadering verweten dat zij te deterministisch is. Een tweede kritiek die geformuleerd wordt ten aanzien van deze benadering is dat de aandacht beperkt wordt tot psychologische processen, met als gevolg dat de eventuele externe invloeden buiten beschouwing worden gelaten. Bij de sociaal georiënteerde stroming daarentegen maakt men gebruik van een sociologische invalshoek en verklaart men jeugdcriminaliteit vanuit contextfactoren, zoals gezin, school, peers en bredere maatschappelijke factoren. Aangezien de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid

gebruik maakt van de opgesomde contextfactoren, kan deze theorie, net als deze masterproef, binnen de sociaal georiënteerde stroming gesitueerd worden.⁷

2. Begripsomschrijving

2.1. Maatschappelijke kwetsbaarheid

In 1984 werd de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid ontwikkeld door Vettenburg, Walgrave en Van Kerckvoorde met de bedoeling om persisterende jeugddelinquentie te verklaren. Zij definiëren maatschappelijke kwetsbaarheid als een toestand van een bevolkingsgroep die kwetsbaar is in haar confrontatie met de maatschappelijke instellingen, en riskeert om vooral de negatieve effecten ervan te ondergaan, eerder dan van het positief aanbod te kunnen genieten. Maatschappelijke kwetsbaarheid wordt hierbij opgevat als een proces en niet als een vaststaand gegeven.⁸

De theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid heeft vier belangrijke kenmerken:

1. **Interactionistische benadering:** problemen ontstaan vanuit een interactie tussen het individu (of een groep) en maatschappelijke instellingen
2. **Cumulatief proces:** als je door één instelling gekwetst bent, word je kwetsbaarder in je contact met de volgende maatschappelijke instelling
3. **Culturele aspecten:** de culturele kenmerken van het gezin zijn in het kwetsingsproces van groter belang dan de structurele kenmerken van het gezin
4. **Sociale binding:** deze staat centraal in de theorie van maatschappelijk kwetsbaarheid⁹

Omdat de sociale binding centraal staat in de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid, wordt er hier dieper op in gegaan. De eerste maatschappelijke instelling waarmee een persoon in contact komt, is de school. De schoolcontext is dus een eerste kans om sociale bindingen met een maatschappelijke instelling te ontwikkelen en ervoor te zorgen dat het kind zich verbonden voelt met de samenleving. Tezelfdertijd houdt dit eerste contact met een

---

⁷ Nuytiens, A., & Brolet, C. (2008). De sociaaleconomische context van jeugdcriminaliteit. In I. Weijers & C. Eliaerts (Eds.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

⁸ Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Kerckvoorde, J. (1984). *Jeugdwerkloosheid, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek naar de veronderstelde band tussen werkloosheid en delinquentie bij 17-19 jarigen*. Antwerpen: Kluwer.

⁹ Vettenburg, N. (2011). Jongeren, maatschappelijke kwetsbaarheid en emancipatorisch werk. In F. Coussée & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid : werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren* (pp. 25-38). Leuven: Acco.

maatschappelijke instelling voor bepaalde kinderen echter een risico in om gekwetst te worden. Dit is meestal het geval bij kinderen van ouders die zelf ongunstige maatschappelijke ervaringen hebben gehad. De kans op een eerste kwetsing ontstaat vanuit een discrepantie tussen de thuiscultuur en de middenklassencultuur die binnen het onderwijssysteem heerst. Als een kind van thuis uit niet vertrouwd is met de informele omgangsregels en het taalgebruik van de middenklassencultuur, bestaat de kans dat de leerkracht het taal- en kennisniveau van deze leerling onbewust lager inschat. Hierdoor dalen de verwachtingen ten aanzien van dit kind en zal het kind ook minder gestimuleerd worden door de leerkracht, met als gevolg dat er slechts een laag intelligentierendement is. Als de ouders van het kind een vergelijkbare schoolervaring hebben gehad, kan dit betekenen dat de schoolbetrokkenheid in het gezin zwakker is dan in een gezin waar de ouders wel een goede schoolervaring hebben gehad. Dit kan ervoor zorgen dat het kind ook van thuis uit minder gestimuleerd wordt om zijn best te doen op school. Het kind riskeert hierdoor vroegtijdig te stoppen met school en steun te zoeken bij lotgenoten die samen met hem de waarden van de samenleving de rug toekeren. Een dergelijke schoolervaring is dus een eerste negatieve confrontatie met een maatschappelijke instelling, die er ook voor zorgt dat het kind bepaalde kwetsbaarheden met zich meedraagt (bijvoorbeeld laag diploma, onderontwikkelde vaardigheden, etc.) en zich niet sociaal verbonden voelt met de samenleving. Hierdoor staat men niet alleen kwetsbaar op de arbeidsmarkt (werkloosheid of onstabiele jobs), maar riskeert men ook gestigmatiseerd te worden door de maatschappij, waardoor men in de toekomst gekwetst kan worden door andere maatschappelijke instellingen. Men gaat bijvoorbeeld minder gebruik maken van de gezondheidszorg, op een negatieve manier in contact komen met de politie en het gerecht etc. Men komt dus vooral met de controlerende en sanctionerende kant van de maatschappelijke instellingen in contact, en geniet weinig of niet van het positieve aanbod.¹⁰ Als deze maatschappelijk kwetsbaren later een eigen gezin starten en hun eigen kinderen onvoldoende stimuleren op school, is er een kans dat hun kinderen hetzelfde lot te wachten staat, waardoor de maatschappelijk kwetsbare positie over de generaties heen blijft bestaan.¹¹ Dit proces van maatschappelijke kwetsbaarheid wordt weergegeven in figuur 1.

---

¹⁰ Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Kerckvoorde, J. (1984). *Jeugdwerkloosheid, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek naar de veronderstelde band tussen werkloosheid en delinquentie bij 17-19 jarigen*. Antwerpen: Kluwer. en Vettenburg, N. (2011). Jongeren, maatschappelijke kwetsbaarheid en emancipatorisch werk. In F. Coussée & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid : werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren* (pp. 25-38). Leuven: Acco.

¹¹ Vettenburg, N. (2011). Jongeren, maatschappelijke kwetsbaarheid en emancipatorisch werk. In F. Coussée & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid : werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren* (pp. 25-38). Leuven: Acco.

Figuur 1: Proces van maatschappelijke kwetsbaarheid¹²

¹² Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Welzenis, I. (2002). Maatschappelijke kwetsbaarheid: Een theorie over systematische delinquentie door jongeren. In P. Goris & L. Walgrave (Eds.), *Van kattenkwaad en erger: Actuele thema's uit de jeugdcriminologie* (pp. 39-76). Leuven en Apeldoorn: Garant.

Een individu hoeft dit proces van maatschappelijke kwetsbaarheid echter niet passief te ondergaan en als een individu maatschappelijk kwetsbaar is, betekent dit niet dat het ook daadwerkelijk zal gekwetst worden door de maatschappelijke instellingen. Het individu kan immers ook een actieve rol aannemen om met de eigen kwetsbaarheden om te gaan en te vermijden dat het door maatschappelijke instellingen wordt gekwetst.¹³ De wijze waarop een individu met de eigen kwetsbaarheden omgaat, hangt af van de huidige situatie, maar ook van de vroegere socialisering. Vettenburg gaat ervan uit dat een maatschappelijk kwetsbaar individu een levensstijl heeft die gekenmerkt wordt door een verdedigingsmechanisme dat is opgebouwd naar aanleiding van de opeenvolgende negatieve contacten met maatschappelijke instellingen. Dit vertaalt zich in het trachten te vermijden van contacten met maatschappelijke instellingen en indien de contacten niet te vermijden zijn, het trachten om zo weinig mogelijk moeilijkheden te krijgen. Afhankelijk van het feit of men voor zichzelf nog een maatschappelijk toekomstperspectief ziet, zal deze attitude tot verschillende gedragspatronen leiden. Vettenburg maakt een onderscheid tussen drie verschillende gedragstypes:¹⁴

- Een eerste groep bestaat uit mensen die voor zichzelf nog een sterk maatschappelijk perspectief zien en streven naar een verbetering van hun maatschappelijke positie.¹⁵ Zo kan het individu er bijvoorbeeld voor kiezen om, ondanks de moeilijkheden die hij op school ervaart of heeft ervaren, toch een diploma te behalen om zo zijn jobmogelijkheden in de toekomst uit te breiden. Dit actief omgaan met de eigen kwetsbaarheden vertoont gelijkenissen met de college boy-reactie zoals deze werd beschreven door Albert Cohen in zijn subcultuurtheorie. Deze reactie houdt in dat een individu uit de lagere sociale klasse, dat de door de middenklasse nagestreefde doelen (de zogeheten 'American dream') ook wil bereiken, er dubbel zo hard voor zal werken om deze ook daadwerkelijk te bereiken.¹⁶
- Een tweede groep verlaagt de eigen maatschappelijke ambities, omdat men voor zichzelf een minder positief maatschappelijk beeld heeft dan de eerste groep. Tezelfdertijd zal deze

---

¹³ Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Kerckvoorde, J. (1984). *Jeugdwerkloosheid, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek naar de veronderstelde band tussen werkloosheid en delinquentie bij 17-19 jarigen*. Antwerpen: Kluwer

¹⁴ Vettenburg, N. (1988). *Schoolervaringen, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek in het beroepsonderwijs*. Leuven: KU Leuven.

¹⁵ Vettenburg, N. (1988). *Schoolervaringen, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek in het beroepsonderwijs*. Leuven: KU Leuven.

¹⁶ Pauwels, L. (2012). *Op zoek naar de oorzaken van criminaliteit? Een inleiding in de etiologische criminologie*. Gent: Academia Press.

groep criminaliteit trachten te vermijden, om niet in de problemen te komen.¹⁷ Ook deze groep kan vergeleken worden met de theorie van Cohen, meer specifiek met de corner boy-reactie.¹⁸

- De derde groep heeft het maatschappelijk perspectief zo goed als verloren, wat betekent dat men de maatschappelijke waarden en normen niet langer erkent. Het is in deze groep dat de kiemen zitten voor een delinquent gedragspatroon.¹⁹ Cohen bestempelt deze groep als de groep die statusfrustratie ervaart.²⁰

Doordat verschillende elementen bijdragen tot de maatschappelijke kwetsbaarheid van een persoon, en niet enkel de schoolloopbaan, situeert de maatschappelijke kwetsbaarheid zich op twee niveaus: enerzijds op het familiaal niveau (werkloze ouders, geen minimum aan wooncomfort, wonen in een marginale buurt) en anderzijds op het niveau van de adolescent zelf (zwakke sociale banden met ouders, vrienden en leerkrachten en een laag engagement tegenover de school).²¹ Maatschappelijke kwetsbaarheid wordt hier dus ruimer opgevat dan de sociaaleconomische situatie, en maakt deel uit van de meer sociaal georiënteerde stroming binnen de jeugdcriminologie (cf. supra).

Bepaalde elementen uit de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid werden reeds in eerdere theorieën belicht. Eén van deze theorieën is de sociale controle theorie die in 1969 door Hirschi werd uitgewerkt om een antwoord te bieden op de vraag hoe het komt dat niet iedereen de wet overtreedt. Hij verklaarde dit vanuit de sociale bindingen tussen het individu en de samenleving en werkte hiervoor vier concepten uit: attachment (gehechtheid), commitment (betrokkenheid), involvement (gebondenheid) en beliefs (overtuigingen). Hirschi besluit dat iemand die sterke sociale bindingen heeft, ervan weerhouden zal worden om delinquent gedrag te stellen.²² Een tweede element dat reeds eerder in de criminologische literatuur aan bod komt, en ook een belangrijke rol speelt binnen de theorie van de

---

¹⁷ Vettenburg, N. (1988). *Schoolervaringen, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek in het beroepsonderwijs*. Leuven: KU Leuven.

¹⁸ Pauwels, L. (2012). *Op zoek naar de oorzaken van criminaliteit? Een inleiding in de etiologische criminologie*. Gent: Academia Press.

¹⁹ Vettenburg, N. (1988). *Schoolervaringen, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek in het beroepsonderwijs*. Leuven: KU Leuven.

²⁰ Pauwels, L. (2012). *Op zoek naar de oorzaken van criminaliteit? Een inleiding in de etiologische criminologie*. Gent: Academia Press.

²¹ Pauwels, L., Vettenburg, N., Gavray, C., & Brondeel, R. (2011). Societal vulnerability and troublesome youth group involvement: the mediating role of violent values and low self-control. *International Criminal Justice Review*, 21(3), 283-296.

²² Hirschi, T. (2001). *Causes of delinquency*. New Brunswick: Transaction publishers.

maatschappelijke kwetsbaarheid, is de invloed van stigmatisering. Stigmatisering stond reeds centraal in de labellingbenadering van Lemert, die ervan uitgaat dat negatieve confrontaties met anderen ervoor zorgen dat men een negatief zelfbeeld zal ontwikkelen. Het lage zelfbeeld zal er dan toe leiden dat men zich gaat gedragen volgens het 'label' dat men aanvankelijk van anderen kreeg. In de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid kwam dit bijvoorbeeld aan bod bij de lage verwachtingen van de leerkracht ten aanzien van de leerling, waardoor de leerling zich minder inzet voor schooltaken, met een laag intelligentierendement als gevolg (cf. supra).²³

De cumulatieve kwetsbaarheidstheorie die in 1997 ontwikkeld werd door Sampson en Laub vertoont ook sterke gelijkenissen met de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid. Zo gaan Sampson en Laub er ook vanuit dat een persoon op meerdere domeinen, zowel sociaal als persoonlijk, kwetsbaar kan zijn. Deze theorie stelt dat op hoe meer domeinen een persoon kwetsbaar is, hoe groter de kans is dat deze persoon delicten zal plegen.²⁴

2.2. Delinquente waarden

Ook voor het definiëren van delinquente waarden kan er op de sociale controle theorie van Hirschi gesteund worden, want, zoals hierboven reeds werd uiteengezet, maakt hij gebruik van vier kernconcepten, waaronder beliefs (overtuigingen). Hirschi gaat ervan uit dat iemand die zwakke sociale bindingen en niet-conventionele waarden heeft, eventueel wel zal overgaan tot criminaliteit, omdat deze persoon niet gekant is tegen wetsovertredingen en niets te verliezen heeft. Volgens Hirschi mag er echter niet van uitgegaan worden dat dit automatisch betekent dat iemand die de conventionele waarden van de samenleving wel heeft geïnternaliseerd geen criminaliteit zal plegen. Zo kan het immers zijn dat iemand met conventionele waarden toch overgaat tot criminaliteit, omdat elke vorm van sociale controle ontbreekt. Anderzijds kan het ook zijn dat het individu het eigen crimineel gedrag niet interpreteert als een schending van de conventionele waarden, omdat hij gebruik maakt van

---

²³ Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Kerckvoorde, J. (1984). *Jeugdwerkloosheid, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek naar de veronderstelde band tussen werkloosheid en delinquentie bij 17-19 jarigen*. Antwerpen: Kluwer

²⁴ Pauwels, L. (2012). *Op zoek naar de oorzaken van criminaliteit? Een inleiding in de etiologische criminologie*. Gent: Academia Press.

neutralisatietechnieken, om zo de verantwoordelijkheid voor criminele handelingen van zich af te schuiven. Hier bouwt Hirschi verder op de idee van Sykes en Matza.²⁵

Ook Wikström erkende het belang van morele waarden in zijn situationele actietheorie. Met deze theorie had hij de bedoeling om criminaliteit te verklaren vanuit de integratie van het individueel perspectief met het omgevingsperspectief.²⁶ In deze theorie argumenteert hij dat iemand pas delicten zal plegen als hij het plegen van delicten ziet als alternatief voor actie en voor dit alternatief kiest. Wikström stelt hierbij dat, op individueel niveau, moraliteit en zelfcontrole de belangrijkste causale mechanismen zijn die er al dan niet voor zorgen of iemand daadwerkelijk delicten zal plegen. Hij hanteert de volgende definitie van moraliteit:

*Morality may be defined as an evaluative function of events in the world based on values about what is right and wrong to do (moral values). This evaluative function does not only include the person's beliefs, about what is right and wrong to do, but also how much he or she cares about doing the right thing (moral commitment) and the strength of the feelings of guilt and shame (moral emotions) that may be associated with not doing the right thing (Wikström, 2004, 15).*²⁷

Sutherland daarentegen stelt dat iemand zal overgaan tot criminaliteit als deze geconfronteerd wordt met een overgewicht aan definities die gunstig staan tegenover wetsovertreding ten opzichte van definities die daar ongunstig tegenover staan. Delinquente waarden kunnen dus geïnterpreteerd worden als de definities die gunstig staan tegenover wetsovertreding.²⁸ Sutherland heeft hierbij dus geen aandacht voor hetgeen Wikström omschrijft als "moral commitment" en "moral emotions".

Wat opvalt is dat geen enkele van deze auteurs delinquente waarden als alleenstaande oorzaak van criminaliteit ziet. Zo interpreteert Hirschi 'beliefs' als één van de vier concepten die

---

²⁵ Hirschi, T. (2001). *Causes of delinquency*. New Brunswick: Transaction publishers.

²⁶ Svensson, R., Pauwels, L., & Weerman, F. M. (2010). Does the effect of self-control on adolescent offending vary by level of morality?: A test in three countries. *Criminal justice and behavior*, 37(6), 732-743.

²⁷ Wikström, P.-O. H. (2004). Crime as alternative: Towards a cross-level situational action theory of crime causation. In J. McCord (Ed.), *Beyond empiricism: institutions and intentions in the study of crime* (pp. 1-38). New Brunswick: Transaction Publishers.

²⁸ Pauwels, L., Vettenburg, N., Gavray, C., & Brondeel, R. (2011). Societal vulnerability and troublesome youth group involvement: the mediating role of violent values and low self-control. *International Criminal Justice Review*, 21(3), 283-296. en Pauwels, L. (2012). *Op zoek naar de oorzaken van criminaliteit? Een inleiding in de etiologische criminologie*. Gent: Academia Press.

ervoor zullen zorgen dat een individu al dan niet overgaat tot criminaliteit, Wikström beschouwt ook zelfcontrole als belangrijk causaal element in zijn situationele actietheorie en Sutherland ziet het hebben van delinquente waarden als onderdeel van het sociale leerproces.

Ook in deze masterproef wordt delinquente waarden niet onderzocht als dé oorzaak van criminaliteit, maar als beïnvloedende factor op de verbanden tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap. Doordat in deze masterproef de vragenlijst van de ISRD-3 gebruikt wordt, waarin geen items zijn opgenomen die peilen naar het concept "moral commitment" van Wikström, kan moraliteit niet in zijn geheel (moral values, moral commitment en moral emotions) bestudeerd worden. Vandaar dat de aandacht uitsluitend gaat naar "moral values" of zoals Sutherland het uitdrukt "definitions favorable to the violation of the law".²⁹

2.3. Levensstijl

Oorspronkelijk werd levensstijl onderzocht in victimologisch onderzoek, waarbij men ervan uitging dat de kans om in potentieel gevaarlijke situaties terecht te komen waar het individu gevictimiseerd kan worden, afhangt van de levensstijl van dat individu. Deze hypothese werd voor het eerst uitgewerkt door Hindelang et al. Zij beschouwden zowel beroepsactiviteiten als activiteiten uit de vrije tijd als deel van de levensstijl en gaan ervan uit dat levensstijl sterk samenhangt met demografische factoren (leeftijd, geslacht, burgerlijke staat). Zo verwachten zij bijvoorbeeld dat iemand die elke nacht tot in de vroege uurtjes uitgaat, meer kans heeft om slachtoffer te worden dan iemand die elke avond thuis blijft en dat er meer kans is dat een jongere tot in de vroege uurtjes uitgaat, dan een gepensioneerde.³⁰ Later werd levensstijl ook in relatie tot crimineel gedrag bestudeerd en werd er empirisch bewijs gevonden voor het effect van levensstijl op crimineel gedrag.³¹ Eén van de auteurs die het verband tussen levensstijl en crimineel gedrag heeft onderzocht, is Wikström. Hij tracht met zijn situationele actietheorie de individuele verschillen in levensstijl te verklaren. Hij definieert levensstijl hierbij als een combinatie van een risicovolle vrijetijdsbesteding, omgang met delinquente

---

²⁹ Pauwels, L., Vettenburg, N., Gavray, C., & Brondeel, R. (2011). Societal vulnerability and troublesome youth group involvement: the mediating role of violent values and low self-control. *International Criminal Justice Review*, 21(3), 283-296.

³⁰ Hindelang, M. J., Gottfredson, M. R., & Garofalo, J. S. (1978). *Victims of personal crime: An empirical foundation for a theory of personal victimization*. Cambridge: Ballinger Publishing Company.

³¹ Declerck, N., & Pauwels, L. (2010). *Individu, omgeving en de verklaring van jeugdcrimineel gedrag: een toets in twee stedelijke settings*. Antwerpen: Maklu.

vrienden en alcohol- en druggebruik van de jongere. In overeenstemming met de verwachte invloed van een risicovolle levensstijl op slachtofferschap, wordt er ook verwacht dat iemand met een risicovolle levensstijl meer kans heeft om crimineel gedrag te stellen. Ook hier gaat men er, net zoals bij slachtofferschap, vanuit dat het effect van levensstijl op daderschap beïnvloed wordt door individuele kenmerken. Wikström en Butterworth beschouwen sociale bindingen, moraliteit en zelfcontrole als de individuele kenmerken die een invloed uitoefenen op levensstijl.³²

Het bestuderen van delinquentie vanuit de levensstijlbenadering brengt bepaalde voordelen met zich mee, omdat deze benadering aandacht heeft voor meerdere aspecten uit het leven van het individu, zoals vrijetijdsbesteding, het soort vrienden waarmee men omgaat en alcohol- of druggebruik. Hierdoor wordt het leven van het individu niet gereduceerd tot één element, zoals bijvoorbeeld het al dan niet behoren tot één bepaalde groep of subcultuur.³³ Boxford formuleert het als volgt:

Individuals can be working class, football fans, surfers and rock fans simultaneously, which may affect their offending behaviour, as opposed to being categorised as belonging to a particular subculture (i.e. surfer subculture, rock subculture, etc.), the values of which are supposed to explain the individual's offending behaviour (Boxford, 2006, 203).³⁴

In deze thesis wordt levensstijl gedefinieerd in overeenstemming met Wikström en beschouwd als een beïnvloedende factor voor het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap.

2.4. Zelfcontrole

In 1990 ontwikkelden Gottfredson en Hirschi "a general theory of crime", waarbij zij stelden dat de interactie tussen een lage zelfcontrole en de gelegenheid om criminaliteit te plegen de belangrijkste oorzaak is van criminaliteit. Zij maken daarbij een onderscheid tussen de verschillende dimensies van lage zelfcontrole: impulsiviteit, een voorkeur voor simpele taken

---

³² Wikström, P.-O. H., & Butterworth, D. A. (2006). *Adolescent crime: individual differences and lifestyles*. Cullompton: Willan Publishing.

³³ Boxford, S. (2006). *Schools and the problem of crime*. Cullompton: Willan publishing.

³⁴ Boxford, S. (2006). *Schools and the problem of crime*. Cullompton: Willan publishing.

eerder dan moeilijke taken of inspanningen op lange termijn, risicovol gedrag, egocentrisme, voorkeur voor fysieke activiteiten eerder dan voor intellectuele activiteiten en temperament. Gottfredson en Hirschi stelden in hun theorie dat lage zelfcontrole zich door een inadequate opvoeding ontwikkelt in de kindertijd en daarna constant blijft tijdens de volledige levensloop. Vandaar dat zij belang hechten aan een goede socialisatie van kinderen. Lage zelfcontrole zou niet allen van invloed zijn op delinquent gedrag, maar zou er ook voor zorgen dat men, in vergelijking met anderen, ook slechter presteert op vlak van school, werk en huwelijk.³⁵ De bewering van Gottfredson en Hirschi dat zelfcontrole de alomvattende oorzaak is van criminaliteit, heeft aanleiding gegeven tot veel onderzoek naar dit concept, en heeft ervoor gezorgd dat er verschillende visies rond bestaan. Hier worden de belangrijkste visies weergegeven.

Ondanks het feit dat de meeste empirische onderzoeken ondersteuning vinden voor de invloed van lage zelfcontrole op het plegen van de klassieke misdrijven, is de theorie van Gottfredson en Hirschi niet vrij van kritiek.³⁶ Zo verwijt Akers dat de theorie een tautologisch karakter heeft, omwille van twee redenen. Enerzijds omdat de theorie lage zelfcontrole omschrijft als oorzaak voor de neiging tot criminaliteit, maar dat afzonderlijke definities voor deze beide concepten ontbreken. Volgens Akers zijn lage of hoge zelfcontrole gewoon synoniemen voor een verschillende neiging tot criminaliteit en zijn oorzaak en gevolg in deze theorie dus gelijk aan elkaar. Anderzijds stelt Akers dat bij gebrek aan operationele definiëring van zelfcontrole, het plegen van criminaliteit als enige indicator dient om te weten of iemand een lage zelfcontrole heeft. Ook hier is er dus sprake van een tautologisch karakter.³⁷

Daarnaast wordt de theorie ook verweten dat het geen "general theory of crime" is. Deze laatste kritiek werd o.a. door Geis geformuleerd omdat hij teveel uitzonderingen vond, waarbij lage zelfcontrole niet van toepassing lijkt te zijn, zoals bijvoorbeeld gijzeling of witteboordencriminaliteit. Zo lijkt het ongeloofwaardig dat topmanagers die fraude plegen niet over voldoende zelfcontrole zouden beschikken, aangezien het nemen van frauduleuze

---

³⁵ Grasmick, H. G., Tittle, C. R., Bursik, R. J., & Arneklev, B. J. (1993). Testing the core empirical implications of Gottfredson and Hirschi's general theory of crime. *Journal of research in crime and delinquency*, 30(1), 5-29. en Pauwels, L. (2012). *Op zoek naar de oorzaken van criminaliteit? Een inleiding in de etiologische criminologie*. Gent: Academia Press.

³⁶ Geis, G. (2000). On the absence of self-control as the basis for a general theory of crime: A critique. *Theoretical Criminology*, 4(1), 35-53.

³⁷ Akers, R. L. (1991). Self-control as a general theory of crime. *Journal of quantitative criminology*, 7(2), 201-211.

beslissingen toch enige complexiteit met zich meebrengt.³⁸ Ook Wikström nuanceerde het belang van zelfcontrole als alomvattende oorzaak van delinquent gedrag. Zo interpreteert hij zelfcontrole als het vermogen om op provocaties of verleidingen te reageren in overeenstemming met de eigen waarden. Volgens Wikström knelt hier het schoentje, want als iemand crimineel gedrag stelt, betekent dit dus niet noodzakelijk dat hij over weinig zelfcontrole beschikt, maar kan dit eerder een weerspiegeling zijn van de eigen delinquente waarden. Zelfcontrole zou in dat geval pas van belang zijn op het moment dat iemand overweegt om op een provocatie of verleiding te reageren op een manier die in strijd is met de eigen waarden.³⁹

Een andere visie was deze van Schreck, want volgens hem kan zelfcontrole niet alleen relevant zijn met betrekking tot ouderschap, maar ook met betrekking tot slachtofferschap. Hij trachtte dus om de theorie van Gottfredson en Hirschi uit te breiden tot slachtofferschap en onderzocht zelfcontrole hierbij als onderliggend mechanisme van zowel dader- als slachtofferschap. Schreck heeft ook effectief kunnen aantonen dat zelfcontrole wel degelijk van belang is in het verklaren van slachtofferschap (cf. *infra*).⁴⁰

3. Eerder empirisch onderzoek

In dit deel wordt er een overzicht gegeven van empirische onderzoeken naar de concepten uit deze masterproef. Doordat er aan deze thesis een lange onderzoekstraditie vooraf gaat, is het niet mogelijk om hier een exhaustief overzicht te geven. Vandaar dat dit overzicht zich beperkt tot de voor dit onderzoek meest relevante publicaties. Publicaties werden als relevant beschouwd indien ze ofwel betrekking hebben op maatschappelijke kwetsbaarheid, ofwel minstens twee van de concepten uit deze thesis in hetzelfde empirisch onderzoek bestuderen ofwel één van de concepten uit deze thesis bestuderen naargelang van het geslacht.

---

³⁸ Geis, G. (2000). On the absence of self-control as the basis for a general theory of crime: A critique. *Theoretical Criminology*, 4(1), 35-53.

³⁹ Wikström, P.-O. H. (2004). Crime as alternative: Towards a cross-level situational action theory of crime causation. In J. McCord (Ed.), *Beyond empiricism: institutions and intentions in the study of crime* (pp. 1-38). New Brunswick: Transaction Publishers.

⁴⁰ Schreck, C. (1999). Criminal victimization and low self-control: An extension and test of a general theory of crime. *Justice Quarterly*, 16(3), 633-654.

3.1. Maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap

In 1984 zochten Vettenburg, Walgrave en Van Kerckvoorde empirische ondersteuning voor hun gloednieuwe theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid en ze hebben daarvoor een onderzoek opgezet rond jeugdwerkloosheid. Het doel van dit onderzoek was om te kijken wat de invloed van maatschappelijke kwetsbaarheid was op het verband tussen jeugdwerkloosheid en jeugddelinquentie. In het onderzoek werd gebruik gemaakt van twee empirische methoden. Enerzijds werden er diepte-interviews afgenomen bij jonge werklozen, werkenden en studenten; anderzijds werd er een analyse gemaakt van parket- en jeugdrechtbankdossiers. In het onderzoek werden verschillende indicatoren van kwetsbaarheid gehanteerd: indicatoren van kwetsbaarheid op school, indicatoren van kwetsbaarheid op de arbeidsmarkt, indicatoren van justitiële kwetsbaarheid en indicatoren van algemene kwetsbaarheid. Een eerste vaststelling in dit onderzoek was: hoe conformer de ouders, hoe conformer de jongere. Verder blijkt dat minder conforme jongeren kwetsbaarder zijn op school. Door het vroegtijdig stoppen met school weerspiegelt de kwetsbaarheid op school zich in een laag diploma, waardoor men ook kwetsbaarder staat op de arbeidsmarkt. Uit het onderzoek blijkt dat deze kwetsbaarheid op de arbeidsmarkt zich laat voelen in de lagere kwaliteit van het werk (onstabiele jobs, lager loon), maar ook in langere werkloosheidsperiodes en in een gebrekkige kennis over het solliciteren en de werking van de RVA. Vooral deze laatste twee elementen blijken sterk samen te hangen met de schoolkwetsbaarheid. Tenslotte is er een sterk verband aanwezig tussen schoolkwetsbaarheid en justitiële kwetsbaarheid: jongeren met een lagere schoolpositie plegen frequenter delicten en hebben meer contacten met politie en gerecht. Hier wordt ook bewijs geleverd voor de stigmatisering van maatschappelijk kwetsbaren, want uit het onderzoek blijkt dat zij, ongeacht het feitelijk deviant gedrag, meer contacten hebben met politie en gerecht. Dat een zwakkere positie op de arbeidsmarkt justitiële kwetsbaarheid met zich zou meebrengen, wordt niet bewezen, want het gevonden verband is zeer zwak. Algemeen kan er dus besloten worden dat de school een zeer belangrijke actor is binnen het maatschappelijk kwetsbaarheidsproces.⁴¹

Verder bouwend op het onderzoek uit 1984, onderzoekt Vettenburg in 1988 of de school de maatschappelijke kwetsbaarheid van leerlingen kan verhogen, waardoor de kans op

---

⁴¹ Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Kerckvoorde, J. (1984). *Jeugdwerkloosheid, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek naar de veronderstelde band tussen werkloosheid en delinquentie bij 17-19 jarigen*. Antwerpen: Kluwer.

delinquentie en op een gerechtelijke interventie zou toenemen. Het onderzoek werd uitgevoerd binnen de verschillende studiejaren van het beroepsonderwijs. In de operationalisering van maatschappelijke kwetsbaarheid binnen dit onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen de maatschappelijke kwetsbaarheid van het gezin en deze van de jongere zelf. Dit is in overeenstemming met hetgeen hierboven in de theoretische definiëring van maatschappelijke kwetsbaarheid werd gesteld. Vettenburg vond dat naarmate leerlingen uit kwetsbaardere gezinnen komen, zij kwetsbaarder worden op school. Daarnaast werd er ook gevonden dat maatschappelijke kwetsbaarheid en delinquent gedrag positief gecorreleerd zijn, en dat de school hierbij een grotere invloed uitoefent dan de maatschappelijke kwetsbaarheid van het gezin. Ook hier wordt dus opnieuw het belang van de school in het kwetsingsproces bewezen.⁴²

In 1992 onderzocht Ferwerda of er een verband kon gevonden worden tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en jeugdcriminaliteit. Hij stelt dat dit onderzoek in een landelijke context werd uitgevoerd, maar de Nederlandse gemeenten die deelnamen aan het onderzoek hebben elk ongeveer 100000 inwoners. De landelijke context uit het onderzoek van Ferwerda is dus van een volledig andere categorie dan de niet-stedelijke of landelijke context uit deze masterproef, waar de grootste deelnemende gemeente ongeveer 23000 inwoners telt. In zijn onderzoek kent Ferwerda aan de jongeren voorspellingsscores voor maatschappelijke kwetsbaarheid toe, op basis van de werkpositie van de vader, de volledigheid van het gezin, warmte en dominantie in de opvoeding, strafgedrag van de ouders en schoolgegevens. Bij de jongens die op de schaal van 0 tot 27 een score van minstens 7 hadden, werden zowel gestructureerde vragenlijsten als diepte-interviews afgenomen. In tegenstelling tot deze masterproef, maakte Ferwerda gebruik van de longitudinale onderzoeksmethode gedurende de periode 1986-1989. Dit is zeker en vast een voordeel ten opzichte van deze thesis, omdat de longitudinale methode toelaat om het proces van maatschappelijke kwetsbaarheid en haar verband met delinquentie beter in kaart te brengen. Algemeen kan er uit dit onderzoek afgeleid worden dat maatschappelijk kwetsbare jongeren zich vaker aan delinquent gedrag schuldig maken dan niet-maatschappelijk kwetsbaren. Toegespitst op de maatschappelijk kwetsbaren blijkt dat 38% van deze groep geen of slechts zeer incidenteel een delict pleegt. Daarnaast is er de groep 'kruimeldelinquenten' die eerder gelegenheidsdelicten, zoals winkeldiefstal of vandalisme, pleegt. Ferwerda vond dat het grootste deel van deze jongeren

---

⁴² Vettenburg, N. (1988). *Schoolervaringen, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek in het beroepsonderwijs*. Leuven: KU Leuven.

zal stoppen met deze delicten rond 16 jaar, maar dat ook een deel van de kruimeldelinquenten overgaat tot het plegen van ernstigere delicten. In de tijdspanne van het onderzoek neemt de groep van de ernstige delicten toe van 11% naar 31% en daarbij geeft deze groep toe ruim 1700 delicten te hebben gepleegd, waarvan ruim 560 als ernstig kunnen beschouwd worden. Ferwerda ziet in maatschappelijke kwetsbaarheid een motivatiebron voor criminaliteit, maar dit betekent niet dat elke maatschappelijk kwetsbare ook automatisch zal overgaan tot criminaliteit. De vergelijking tussen de niet-plegers en de plegers van criminaliteit impliceert immers dat er ook nog andere factoren een rol spelen. Enkele van deze factoren die Ferwerda identificeert zijn vrijetijdsbesteding zonder toezicht, positievere houding ten aanzien van wetsovertredingen, alcohol- en druggebruik, delinquente peers of delinquente familieleden, hogere spanningsbehoefte en impulsiviteit.⁴³ Deze factoren komen overeen met de concepten die in deze thesis worden gebruikt: risicovolle levensstijl, delinquente waarden, en lage zelfcontrole, al bestaat lage zelfcontrole in deze thesis wel uit meer dimensies dan enkel spanningsbehoefte en impulsiviteit (cf. infra).

3.2. Maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap

De theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid werd ontwikkeld om jeugddelinquentie te verklaren en hier wordt ook empirische ondersteuning voor gevonden. Er werd echter nog niet onderzocht of deze theorie ook van toepassing zou zijn op slachtofferschap, want hierover werd geen enkele publicatie gevonden. Nochtans is het niet ondenkbaar dat de theorie van toepassing zou zijn, aangezien er in de literatuur meermaals is aangetoond dat er een verband bestaat tussen dader- en slachtofferschap en dat verschillende demografische factoren hier een rol in spelen. De belangrijkste demografische factoren die in de literatuur werden gevonden, zijn leeftijd, geslacht, immigratieachtergrond, buurt waarin men woont, opleidingsniveau, werkloosheid en het feit dat men niet gehuwd is.⁴⁴ Het is Schreck die, op basis van deze vaststelling, als eerste heeft aangetoond dat zelfcontrole als onderliggend mechanisme functioneert bij zowel dader- als slachtofferschap.⁴⁵ Hoewel het in deze thesis niet de

---

⁴³ Ferwerda, H. (1992). *Watjes en ratjes: een longitudinaal onderzoek naar het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en jeugdcriminaliteit*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

⁴⁴ Lauritsen, J. L., Sampson, R. J., & Laub, J., H. (1991). The link between offending and victimization among adolescents. *Criminology*, 29(2), 265-292 & Smith, D. J., & Ecob, R. (2007). An investigation into causal links between victimization and offending in adolescents. *The British Journal of Sociology*, 58(4), 633-659 & Witteboord, K., & Nieuwbeerta, P. (2000). Criminal victimization during one's life course: The effects of previous victimization and patterns of routine activities. *Journal of research in crime and delinquency*, 37(1), 91-122.

⁴⁵ Schreck, C. (1999). Criminal victimization and low self-control: An extension and test of a general theory of crime. *Justice Quarterly*, 16(3), 633-654.

bedoeling is om het verband tussen dader- en slachtofferschap na te gaan, is de vaststelling dat bepaalde demografische factoren een rol spelen bij zowel dader- als slachtofferschap een belangrijk vertrekpunt voor dit empirisch onderzoek. Zo dragen immigratieachtergrond, laag opleidingsniveau, werkloosheid en de mindere buurt waarin men woont, bij tot de maatschappelijk kwetsbare positie van een individu. Als er tussen deze factoren en slachtofferschap al eerder een verband is gevonden, betekent dit dus dat de kans groot is dat de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid ook van toepassing is op slachtofferschap. In navolging van Schreck die de general theory of crime heeft uitgebreid tot slachtofferschap, wordt er met deze masterproef een poging ondernomen om hetzelfde te doen met de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid.

3.3. Maatschappelijke kwetsbaarheid, lage zelfcontrole en delinquente waarden

Gavray et al. hebben in 2013 een onderzoek uitgevoerd waarbij de invloed van maatschappelijke kwetsbaarheid en delinquente waarden op zelfcontrole werd onderzocht. Zij hebben maatschappelijke kwetsbaarheid bestudeerd op basis van een cumulatieve index, die bestond uit dichotome risicoscores op veertien indicatoren. Uit dit onderzoek blijkt dat zowel maatschappelijke kwetsbaarheid als delinquente waarden een negatief, sterk en significant effect hebben op zelfcontrole, maar dat het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en zelfcontrole ook beïnvloed wordt door delinquente waarden.⁴⁶

3.4. Delinquente waarden en lage zelfcontrole

Een eerste onderzoek dat vermeld kan worden met betrekking tot deze beide concepten is het onderzoek van Svensson, Pauwels en Weerman, waarin de situationele actietheorie werd getest. Hoewel deze thesis geen ondersteuning zoekt voor de situationele actietheorie, is deze studie toch het vermelden waard omdat men hier zowel het effect van delinquente waarden als dat van lage zelfcontrole op criminaliteit onderzocht. In het eerste model van hun OLS-regressieanalyse stelt men vast dat zowel lage zelfcontrole als delinquente waarden een onafhankelijk effect hebben op delinquent gedrag. Aan het tweede model wordt de interactieterm van lage zelfcontrole en delinquente waarden toegevoegd, en ook deze term

---

⁴⁶ Gavray, C., Vettenburg, N., Pauwels, L., & Brondeel, R. (2013). The impact of societal vulnerability and violent values on self-control in a Belgium sample of youth: a gender comparison. *Journal of contemporary criminal justice*, 29(1), 13-31.

heeft een onafhankelijk effect op delinquentie. Het is dus duidelijk dat het effect van zelfcontrole op delinquent gedrag afhankelijk is van de eigen waarden.⁴⁷

3.5. Delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl

Het onderzoek van Svensson en Pauwels naar de effecten van risicovolle levensstijl en neiging tot criminaliteit op jeugdcriminaliteit, is ook relevant voor deze thesis, want in dit onderzoek betrekken zij dezelfde concepten. Zo operationaliseren zij neiging tot criminaliteit als lage zelfcontrole en het hebben van delinquente waarden. Volgens hun hypothese wordt het effect van levensstijl op ouderschap beïnvloed door de neiging tot criminaliteit. Om dit na te gaan werd gebruik gemaakt van OLS- regressieanalyses, waarbij de neiging tot criminaliteit, de criminele levensstijl en de interactieterm van deze twee variabelen als onafhankelijke variabelen functioneerden. Hieruit blijkt dat zowel de neiging tot criminaliteit als de levensstijl elk een onafhankelijk effect hebben op ouderschap, maar dat ook de interactieterm een sterk onafhankelijk effect heeft op ouderschap. Hiermee wordt hun hypothese dus bevestigd, en wordt ook aangetoond dat de drie concepten uit deze masterproef van belang zijn in de studie met betrekking tot criminaliteit.⁴⁸

3.6. Lage zelfcontrole en levensstijl toegepast op slachtofferschap

In 1999 nam Schreck het initiatief om te onderzoeken of de general theory of crime van Gottfredson en Hirschi kon uitgebreid worden naar slachtofferschap. Hij beargumenteert deze keuze door te stellen dat uit de literatuur blijkt dat er grote gelijkenissen zijn tussen daders en slachtoffers, wat kan wijzen op een onderliggend mechanisme dat zowel dader- als slachtofferschap verklaart. Volgens hem kan lage zelfcontrole hier een rol in spelen en in zijn onderzoek vond hij ook effectief empirische ondersteuning voor zijn hypothese.⁴⁹

In het onderzoek van Pauwels en Svensson werden levensstijl en zelfcontrole als onafhankelijke variabelen gebruikt om het verband tussen dader- en slachtofferschap te

---

⁴⁷ Svensson, R., Pauwels, L., & Weerman, F. M. (2010). Does the effect of self-control on adolescent offending vary by level of morality?: A test in three countries. *Criminal justice and behavior*, 37(6), 732-743.

⁴⁸ Svensson, R., & Pauwels, L. (2010). Is a risky lifestyle always 'risky'? The interaction between individual propensity and lifestyle risk in adolescent offending: a test in two urban samples. *Crime and delinquency*, 56(4), 608-626.

⁴⁹ Schreck, C. (1999). Criminal victimization and low self-control: An extension and test of a general theory of crime. *Justice Quarterly*, 16(3), 633-654.

verklaren. Zowel risicovolle levensstijl als lage zelfcontrole blijken een grotere invloed te hebben op daderschap dan op slachtofferschap.⁵⁰

In 2006 onderzochten Wikström en Butterworth het effect van levensstijl op dader- en slachtofferschap. Levensstijl werd hierbij gemeten aan de hand van drie indicatoren: risicovolle vrijetijdsbesteding, omgang met delinquente vrienden en alcohol- en druggebruik. Dit zijn dezelfde drie indicatoren die in deze masterproef gebruikt worden om levensstijl te meten. In hun onderzoek betrokken Wikström en Butterworth ook nog andere factoren, zoals buurtrisico, schoolrisico, risicovolle familiestructuur, en individuele risicofactoren (weinig sociale bindingen, zwakke moraliteit en lage zelfcontrole). De beschrijvende resultaten geven weer dat de meeste jongeren geen risicovolle levensstijl hebben en dat over het algemeen jongens een risicovollere levensstijl hebben dan meisjes. Deze verschillen zijn wel zeer klein binnen de groep met de meest risicovolle levensstijl. Verder bleek dat de mate van betrokkenheid bij delicten, de frequentie van delicten en de verscheidenheid in delicten stijgt naarmate men een risicovollere levensstijl heeft. Daarnaast hebben Wikström en Butterworth vastgesteld dat een risicovolle levensstijl een grotere invloed heeft op daderschap dan op slachtofferschap. Uit de verklarende analyses blijkt dat zowel de individuele risicofactoren als de levensstijl belangrijke voorspellers zijn voor crimineel gedrag en dat er tussen deze twee verklarende factoren onderling een sterke interactie is.⁵¹

3.7. Effecten van de variabelen, opgesplitst naar geslacht

In een studie naar de effecten van moraliteit en zelfcontrole op daderschap opgesplitst volgens geslacht, blijkt dat delinquente waarden zowel voor jongens als meisjes belangrijker zijn dan lage zelfcontrole. Niettemin heeft ook zelfcontrole een effect voor beide geslachten.⁵² Een andere relevante publicatie voor deze thesis is een onderzoek naar het effect van de neiging tot criminaliteit op risicovolle levensstijl. De neiging tot criminaliteit werd in dit onderzoek

---

⁵⁰ Pauwels, L., & Svensson, R. (2011). Exploring the relationship between offending and victimization: What is the role of risky lifestyles and low self-control?: A test in two urban samples. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 17(3), 163-177.

⁵¹ Wikström, P.-O. H., & Butterworth, D. A. (2006). *Adolescent crime: individual differences and lifestyles*. Cullompton: Willan Publishing.

⁵² Pauwels, L. (2012). How similar is the interaction between low self-control and deviant moral beliefs in the explanation of adolescent offending? An inquiry in sub groups by gender and immigrant background. In A. S. Fruili & L. D. Veneto (Eds.), *Psychology of morality* (pp. 1-12). New York: Nova Publishers.

geoperationaliseerd als lage zelfcontrole en delinquente waarden en er werd hier zowel voor jongens als voor meisjes een significant effect gevonden.⁵³

Met betrekking tot levensstijl vond Boxford voor beide geslachten een effect op het plegen van misdrijven binnen de school. De operationalisering van levensstijl in het onderzoek van Boxford verschilt wel met deze in dit onderzoek, want Boxford maakt hierbij enkel gebruik van alcohol- en druggebruik en het omgaan met delinquente peers, terwijl in deze masterproef een risicovolle vrijetijdsbesteding als bijkomende component van levensstijl bestudeerd wordt.⁵⁴

Net als Schreck, onderzochten Stewart et al. of lage zelfcontrole een effect heeft op slachtofferschap, maar zij onderzochten ook wat de invloed van criminele levensstijl hierbij kon zijn. Ook zij vonden een direct en significant effect van lage zelfcontrole op slachtofferschap bij meisjes. Ondanks het directe effect van lage zelfcontrole op slachtofferschap, vonden Stewart et al. wel dat criminele levensstijl ook een invloed had op het verband tussen zelfcontrole en slachtofferschap.⁵⁵

4. Hypothesen

Na dit overzicht van eerder uitgevoerd empirisch onderzoek is het duidelijk dat zowel de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid als de drie andere concepten uit de probleemstelling hun nut hebben bewezen in het criminologisch vakgebied. Vandaar dat de persoonlijke interesse gegroeid is om deze concepten samen te brengen in één onderzoekskader om zo een verklaring te proberen bieden voor dader- en slachtofferschap in een niet-stedelijke context.

De besproken onderzoeken rond maatschappelijke kwetsbaarheid hebben aangetoond dat maatschappelijke kwetsbaarheid een invloed heeft op daderschap. Er wordt in deze thesis dan ook een onafhankelijk effect van maatschappelijke kwetsbaarheid verwacht. Dat de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid nooit eerder werd gebruikt om slachtofferschap te

---

⁵³ Pauwels, L., & Svensson, R. (2009). Adolescent lifestyle risk by gender and ethnic background: Findings from two urban samples. *European Journal of criminology*, 6(1), 5-23.

⁵⁴ Boxford, S. (2006). *Schools and the problem of crime*. Cullompton: Willan publishing.

⁵⁵ Stewart, E., Elifson, K., & Sterk, C. (2004). Integrating the general theory of crime into an explanation of violent victimization among female offenders. *Justice Quarterly*, 21(1), 159-181.

proberen verklaren, betekent niet dat deze daar niet geschikt voor zou zijn (cf. supra), dus ook hier wordt een onafhankelijk effect verwacht.

Doordat delinquente waarden, lage zelfcontrole en criminele levensstijl in de literatuur steeds een belangrijke rol blijken te spelen, wordt ook hier verwacht dat deze variabelen elk een significant effect hebben op dader- en slachtofferschap. Vervolgens werd er in het empirisch overzicht aangetoond dat maatschappelijke kwetsbaarheid enerzijds een onafhankelijk effect heeft op zelfcontrole, maar anderzijds ook een indirect effect via delinquente waarden. Bijgevolg wordt vermoed dat het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid op dader- en slachtofferschap eerder indirect zal verlopen via delinquente waarden en dat delinquente waarden ook in deze masterproef een invloed zal hebben op zelfcontrole. Daarnaast wordt ook verwacht dat het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid op dader- en slachtofferschap ook indirect zal verlopen via zelfcontrole, want uit de verschillende onderzoeken blijkt enerzijds dat maatschappelijke kwetsbaarheid een effect heeft op zelfcontrole en anderzijds dat zelfcontrole een effect heeft op dader- en slachtofferschap. Uit de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid kan er afgeleid worden dat een persoon die voor zichzelf geen maatschappelijk perspectief meer ziet, een grote kans heeft om een delinquent gedragspatroon te ontwikkelen, wat zich weerspiegelt in de levensstijl. Het is dus niet ondenkbaar dat het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid op dader- en slachtofferschap ook indirect zal verlopen via de risicovolle levensstijl. Verder wordt er ook verwacht dat lage zelfcontrole een effect zal hebben op risicovolle levensstijl.

Met betrekking tot de resultaten opgesplitst volgens geslacht, wordt verwacht dat maatschappelijke kwetsbaarheid voor beide geslachten een effect op dader- en slachtofferschap zal hebben, hoewel er geen enkele publicatie gevonden werd die het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid vergelijkt voor jongens en meisjes. Voor beide geslachten kunnen er effecten van lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl op slachtofferschap verwacht worden, want uit de besproken onderzoeken blijkt dat zowel lage zelfcontrole als risicovolle levensstijl significante effecten hadden voor een gemengde populatie (jongens en meisjes), maar ook voor meisjes apart. Het valt dus te verwachten dat deze variabelen ook effecten zullen hebben op slachtofferschap bij jongens, des te meer omdat Hindelang et al. in hun theorie stelden dat levensstijl sterk samenhangt met

demografische factoren, waaronder geslacht.⁵⁶ Daarnaast werd er ook aangetoond dat lage zelfcontrole en delinquente waarden samen een effect hebben op risicovolle levensstijl bij jongens en meisjes. Ook deze vaststelling doet, in combinatie met de eerder vermelde vaststelling, vermoeden dat lage zelfcontrole, delinquente waarden en risicovolle levensstijl alle drie een effect hebben op slachtofferschap. Verder wordt er, in overeenstemming met het empirisch overzicht, verwacht dat risicovolle levensstijl, delinquente waarden en lage zelfcontrole zowel voor jongens als voor meisjes een significant effect zullen hebben op daderschap, maar dat het effect van delinquente waarden groter zal zijn dan dat van lage zelfcontrole.

Concreet kunnen dus de volgende hypothesen geformuleerd worden:

- (1) Maatschappelijke kwetsbaarheid, delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl hebben elk een significant effect, zowel op dader- als op slachtofferschap
- (2) Het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid op dader- en slachtofferschap loopt indirect via delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl
- (3) Delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl hebben ook onderling een effect op elkaar
- (4) Maatschappelijke kwetsbaarheid, delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl hebben elk een significant effect op dader- en slachtofferschap, zowel voor jongens als voor meisjes

---

⁵⁶ Hindelang, M. J., Gottfredson, M. R., & Garofalo, J. S. (1978). *Victims of personal crime: An empirical foundation for a theory of personal victimization*. Cambridge: Ballinger Publishing Company.

Hoofdstuk III. Methodologie

In dit derde hoofdstuk worden de methodologische keuzes waarop deze masterproef is gebaseerd, weergegeven. Er wordt hierbij aandacht geschonken aan de gebruikte onderzoeksstrategie, de onderzoekspopulatie, het onderzoeksinstrument, de dataverzamelmethode, het principe van de informed consent, de gebruikte analysetechnieken, de item-nonrespons en tot slot de operationalisering van de kernbegrippen.

1. De onderzoeksstrategie

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden wordt een eigen empirisch onderzoek opgezet, waarbij er voor een kwantitatieve onderzoeksstrategie werd gekozen, nl. de survey. Deze keuze kan gemotiveerd worden vanuit een persoonlijke voorkeur voor kwantitatieve methoden, maar vooral vanuit het feit dat deze onderzoeksstrategie aansluit bij de onderzoeksobjectieven en -vragen van deze thesis. De survey sluit hierbij aan om verschillende redenen. Een eerste belangrijke reden is het methodologisch onderzoeksobjectief, nl. het pretesten van de survey die gebruikt zal worden voor de Belgische versie van de ISRD-3 (cf. supra). Een tweede reden is dat deze strategie toelaat om zowel individuele aspecten (zelfcontrole, ouderschap, etc.) als contextfactoren van het leven van de adolescenten (schoolomgeving, sociaaleconomische situatie, buurt waarin men woont, etc.) te bevragen, zodat alle informatie die nodig is om de onderzoeksvragen te beantwoorden, verzameld kan worden. De survey laat ook toe om de onderlinge invloed van variabelen te onderzoeken voor verschillende groepen (bijvoorbeeld jongens versus meisjes).⁵⁷ Tot slot maakt een survey het mogelijk om een groot aantal respondenten in dit onderzoek te betrekken, wat nodig is om de onderzoeksvragen op een degelijke manier te kunnen beantwoorden.⁵⁸

In deze masterproef werd ervoor gekozen om de survey online af te nemen via de link www.thesistools.com/nelethys. Deze keuze is gebaseerd op verschillende afwegingen. Eerst en vooral kunnen online verzamelde gegevens automatisch in SPSS overgezet worden. Hierdoor wordt er niet alleen tijd bespaard, maar worden ook fouten bij het inputten

---

⁵⁷ Bachman, R., & Schutt, R. K. (2003). *The practice of research in criminology and criminal justice* (2nd ed.). London: Sage Publications Inc.

⁵⁸ Verschuren, P., & Doorewaard, H. (1998). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Utrecht: Lemma.

vermeden.⁵⁹ Verder zorgt de online enquête ervoor dat er meer respondenten kunnen bereikt worden, wat betekent dat men uit de drie graden van het secundair onderwijs voldoende respondenten kan bereiken. Ten slotte wordt het schoolgebeuren door een online-enquête niet verstoord, in tegenstelling tot een paper en pencil-versie, die tijdens de schooluren moet worden afgenomen.

Aan een websurvey zijn echter ook nadelen verbonden. Een eerste groot nadeel is dat er een vorm van zelfselectie optreedt: de leerlingen beslissen zelf of ze aan het onderzoek meewerken, waarbij de kans groot is dat er een samenhang is tussen de weigeringen, het onderwerp en de kenmerken van de respondenten.⁶⁰ Deze zelfselectie kan nog versterkt worden doordat de jongeren gecontacteerd worden via hun school. Hierdoor maken bepaalde categorieën, zoals spijbelaars of jongeren met een lage schoolbetrokkenheid, minder kans om bij het onderzoek betrokken te worden, omdat ze niet op de hoogte zijn van de informatie die door hun school wordt verspreid. Dit geldt echter ook voor een paper en pencil-versie: spijbelaars zijn niet aanwezig tijdens het afnemen van de enquête en niet-schoolbetrokken leerlingen zouden de enquête blanco kunnen indienen. Een volgend nadeel is dat de enquête door het gebruik van een incentive aan anonimiteit verliest. Zo werd aan de jongeren die kans wilden maken op bioscooptickets gevraagd om hun e-mailadres in te vullen. Hoewel er in de uitnodiging benadrukt werd dat de e-mailadressen en de antwoorden apart zouden opgeslagen worden, en dit ook effectief is gebeurd, kan dit toch een zekere item-nonrespons genereren.

Uit dit overzicht van voor- en nadelen van de websurvey kan er besloten worden dat de websurvey een geschikte methode is voor dit onderzoek, want gezien de korte tijdspanne waarin deze masterproef moet gerealiseerd worden, zijn o.a. de tijdswinst en het grotere bereik van het aantal respondenten belangrijke voordelen. Verder is ook het feit dat met een websurvey het schoolgebeuren niet verstoord wordt een doorslaggevend criterium geweest in de beslissing om voor een websurvey te kiezen. Uit telefonische contacten met verschillende directeurs blijkt ook dat zij dit laatste criterium wisten te appreciëren en dat dit ervoor gezorgd heeft dat zij hun medewerking aan dit onderzoek wilden verlenen. Een laatste belangrijk criterium dat de websurvey voor dit onderzoek geschikt maakt, is dat de ISRD-3

---

⁵⁹ Bachman, R., & Schutt, R. K. (2003). *The practice of research in criminology and criminal justice* (2nd ed.). London: Sage Publications Inc.

⁶⁰ Billiet, J., & Carton, A. (2010). Dataverzameling: gestandaardiseerde interviews en zelf-in-te-vullen vragenlijsten. In J. Billiet & H. Waeghe (Eds.), *Een samenleving onderzocht: Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek*. Antwerpen: De Boeck.

zowel in paper en pencil-versie als online wordt afgenomen en daarmee het eerste onderzoek in de ISRD-reeks is met een online versie. Vandaar dat het belangrijk is om ook deze pretest online af te nemen.

2. De onderzoekspopulatie en het onderzoeksinstrument

Dit onderzoek richt zich tot jongeren uit de drie graden van het secundair onderwijs, met het oog op het verwerven van inzicht in de verbanden tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap bij de schoolgaande jeugd.

De jongeren die betrokken werden in dit onderzoek volgen het secundair onderwijs in een niet-stedelijke context, omdat het ISRD-3 onderzoek in een stedelijke context zal plaatsvinden en deze thesis er de pretest van vormt. Op die manier worden er in de pretest andere scholen betrokken dan degene die zullen meewerken aan het ISRD-3 onderzoek. De niet-stedelijke context is ook interessant omdat deze tegemoet komt aan een lacune in het Belgisch onderzoek naar maatschappelijke kwetsbaarheid in deze context (cf. supra).

De vragenlijst die werd gebruikt, werd opgesteld naar aanleiding van de ISRD-3 (bijlage 1) en peilt naar achtergrondkenmerken van respondenten, hun dader- en slachtofferschap met betrekking tot bepaalde misdrijven, hun vrijetijdsbesteding, gezinsleven etc. Deze vragenlijst is gebaseerd op de vragenlijst van de reeds eerder uitgevoerde edities van de ISRD (1992 en 2006), en dus reeds getest op geldigheid en betrouwbaarheid. Hoewel Bruinsma op basis van de test-hertestbetrouwbaarheid vindt dat de betrouwbaarheid van het ISRD-instrument te wensen overlaat,⁶¹ werd het instrument door Zhang wel als betrouwbaar omschreven om informatie te verkrijgen over zelfgerapporteerde criminele feiten.⁶² Aangezien de huidige vragenlijst van de ISRD-3 is aangepast ten opzichte van de vorige edities, werd er ook in dit onderzoek aandacht besteed aan de betrouwbaarheid van de vragenlijst. Er zijn verschillende mogelijkheden om de betrouwbaarheid na te gaan, zoals de test-hertestbetrouwbaarheid, de interbeoordeelaarsbetrouwbaarheid, de split-half methode en het controleren van de waarden van Cronbach's Alpha. Omdat het in de tijdspanne waarin dit onderzoek gerealiseerd moet zijn, niet mogelijk is om de respondenten een tweede keer te bevragen, kan de test-

---

⁶¹ Bruinsma, G. J. N. (1994). De test-hertest betrouwbaarheid van het meten van jeugdcriminaliteit. *Tijdschrift voor criminologie*, 38(3), 218-235.

⁶² Zhang, S., Benson, T., & Deng, X. (2000). A test-retest reliability assessment of the international self-report delinquency instrument. *Journal of criminal justice*, 28(4), 283-295.

hertestbetrouwbaarheid niet gebruikt worden. Ook de interbeoordeelaarsbetrouwbaarheid kan niet van toepassing zijn, want dit onderzoek wordt slechts door één persoon uitgevoerd. De split-half methode, waarbij de set vragen in twee vergelijkbare delen wordt opgedeeld, is ook niet mogelijk, want aan de volgorde van de vragen mag in een pretest niets gewijzigd worden. Vandaar dat ervoor gekozen wordt om de betrouwbaarheid na te gaan aan de hand van de waarden van Cronbach's Alpha. Cronbach's alpha wordt gebruikt bij schaalconstructies om te controleren of de verschillende items wel hetzelfde concept meten. Idealiter moet de waarde van Cronbach's Alpha minstens gelijk zijn aan 0.8, maar in empirisch onderzoek worden waarden boven 0.6 ook nog als aanvaardbaar beschouwd.⁶³ Op basis van de waarden van Cronbach's Alpha in dit onderzoek kan er besloten worden dat de vragenlijst van de ISRD-3 betrouwbaar is, want vijf van de zes geconstrueerde schalen hebben waarden van minstens 0.8, en de zesde schaal heeft een waarde van minstens 0.7 (zie bijlage 6).

3. Dataverzamelmethode

Om respondenten te bereiken werd gebruik gemaakt van een pragmatische steekproef, bestaande uit twee fasen. In de eerste fase werden de scholen geselecteerd via de databank van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, en deze scholen moesten aan twee criteria voldoen: gelegen zijn in een niet-stedelijke context en over een elektronisch leerplatform beschikken.⁶⁴ De scholen die geselecteerd werden uit de databank zijn gelegen in gemeenten met een inwonersaantal dat varieert van rond de 10000 tot rond de 23000 inwoners. Daarna werd via de website van elke school gecontroleerd of de school een elektronisch leerplatform gebruikt. In de tweede fase werden alle leerlingen uit de drie graden via het elektronisch leerplatform van de scholen uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen.

Om tegemoet te komen aan de eventuele bias die door een pragmatische steekproef ontstaat, zou de prevalentie van bepaalde delicttypes vergeleken kunnen worden met officiële data, maar dit wordt helaas niet haalbaar geacht binnen de beperkte tijd waarbinnen deze masterproef gerealiseerd moet worden.

Begin december 2012 werd een brief verstuurd naar tien middelbare scholen in een niet-stedelijke context (bijlage 2). Deze brief werd opgesteld volgens de checklist van Billiet zoals

---

⁶³ Bijleveld, C. C. J. H. (2005). *Methoden en technieken van onderzoek in de criminologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

⁶⁴ <http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/lijs.asp?hs=311>

deze werd gezien tijdens het opleidingsonderdeel Kwantitatieve criminologische methoden en technieken.⁶⁵ In deze brief werd gevraagd om voor 21 december 2012 (de laatste schooldag voor de kerstvakantie) te laten weten of men al dan niet wou meewerken. De scholen die tegen die datum nog niet op de brief hadden gereageerd, werden telefonisch gecontacteerd. Uiteindelijk reageerden drie scholen negatief en de andere zeven beslisten om mee te werken.

Naar de scholen die zich akkoord hadden verklaard om hun medewerking te verlenen, werd midden januari een eerste uitnodiging gestuurd die zij op hun elektronisch leerplatform konden plaatsen om de leerlingen uit te nodigen om de vragenlijst in te vullen. In deze uitnodiging (bijlage 3) werd uitgelegd waarover de enquête gaat en werd de onderzoeker voorgesteld als 'studente aan de Universiteit Gent'. Er werd bewust voor gekozen om de studierichting niet te specificeren omdat 'criminologie' vaak gelinkt wordt met politie en dit de respons op de vragen over ouderschap negatief zou kunnen beïnvloeden.⁶⁶ Daarnaast werd er ook voor gekozen om de respondenten aan te moedigen om de vragenlijst in te vullen door bioscooptickets te verloten. Dit werd eveneens vermeld in de uitnodiging.

Na drie weken waren er al 337 enquêtes ingevuld, maar omdat er geen respons meer kwam, werd een tweede uitnodiging (bijlage 4) verzonden, waarbij de leerlingen die de enquête reeds ingevuld hadden, werden bedankt en de anderen eraan herinnerd werden dat ze dit nog steeds konden doen. Bij deze uitnodiging werd ook benadrukt dat de vragenlijst kadert binnen een eindwerk aan de Universiteit Gent.

Na nog eens drie weken waren er 409 enquêtes ingevuld, dus de tweede uitnodiging heeft slechts een meerwaarde gehad van 72 enquêtes. Dit is voor een groot deel te wijten aan het feit dat de krokusvakantie binnen deze drie weken viel, want tijdens deze vakantie zullen leerlingen waarschijnlijk minder naar het elektronisch leerplatform van hun school gekeken hebben. Er werd dan ook een derde uitnodiging verstuurd (bijlage 5), met als gevolg dat er nog eens 124 enquêtes werden ingevuld, waardoor er in totaal 533 enquêtes ingevuld zijn. Bij het cleanen van de data werden er tien respondenten gewist, omdat zij de enquête volledig blanco hadden gelaten.

---

⁶⁵ Pauwels, L. (2010). *Kwantitatieve methoden voor de studie van criminaliteit en rechtshandhaving*. Gent: Niet gepubliceerde syllabus Kwantitatieve criminologische methoden en technieken.

⁶⁶ Pauwels, L. (2010). *Kwantitatieve methoden voor de studie van criminaliteit en rechtshandhaving*. Gent: Niet gepubliceerde syllabus Kwantitatieve criminologische methoden en technieken.

Aangezien er zeven scholen hebben meegewerkt aan dit onderzoek zou er waarschijnlijk nog een groter aantal ingevulde enquêtes kunnen bereikt worden, indien er nog herinneringsberichten werden verstuurd. Omdat bepaalde scholen hier echter bezwaar tegen hadden en omwille van de tijdspanne waarbinnen deze thesis gerealiseerd moet worden, werd de vragenlijst na acht weken offline gehaald.

4. Informed Consent

In de uitnodigingen voor de vragenlijst werd er aan de leerlingen die kans wilden maken op de bioscooptickets, gevraagd om hun e-mailadres in te vullen. Er werd benadrukt dat hun e-mailadressen en hun antwoorden apart zouden opgeslagen worden om de anonimiteit te kunnen garanderen en dit is ook zo gebeurd. Hoewel de vrije keuze om de vragenlijst in te vullen niet expliciet vermeld werd, kan hier toch impliciet van uitgegaan worden omdat niemand de leerlingen kan verplichten om de websurvey in te vullen.⁶⁷ Ook de onderzoeker werd in de uitnodiging voorgesteld en op het einde van de vragenlijst werd een e-mailadres opgegeven, met de mededeling dat men vragen of opmerkingen in verband met het onderzoek kon doormailen. Volgens Bijleveld maakt dit ook essentieel deel uit van de informed consent. Daarnaast werd er aan de scholen aangeboden om een exemplaar van deze thesis te ontvangen en op het moment dat deze thesis hen bezorgd wordt, zal het doel van dit onderzoek daarbij nog expliciet vermeld worden. Er kan dus besloten worden dat het principe van de informed consent werd gerespecteerd.⁶⁸

5. Gehanteerde analysetechnieken

In dit onderzoek wordt gebruikgemaakt van het statistisch verwerkingsprogramma SPSS (Statistical Products and Service Solutions) om de analyses op de verzamelde data uit te voeren. Voor de beschrijvende analyses wordt gebruik gemaakt van de univariate en de bivariate statistiek, terwijl voor de verklarende analyses geopteerd wordt voor multiple regressieanalyses. Multiple regressieanalyses worden gebruikt om te onderzoeken hoe sterk de verklaringskracht is van verschillende onafhankelijke variabelen tezamen op één afhankelijke variabele en wat daarbij het individueel effect is van elke onafhankelijke

---

⁶⁷ Billiet, J. (2010). Ethiek en deontologie van de onderzoeker. In J. Billiet & H. Waeghe (Eds.), *Een samenleving onderzocht: Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek*. Antwerpen: De Boeck.

⁶⁸ Bijleveld, C. C. J. H. (2005). *Methoden en technieken van onderzoek in de criminologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

variabele afzonderlijk.⁶⁹ In dit onderzoek wordt er aan elk model van de OLS-regressieanalyses (Ordinary Least Squares) een onafhankelijke variabele toegevoegd, waardoor de verschillende modellen onderling kunnen vergeleken worden. Op deze manier kunnen de hypothesen uit het theoretische hoofdstuk getest worden.

6. Item-nonrespons en imputatie

Item-nonrespons is een probleem dat in veel empirisch onderzoek voorkomt. Voor het niet invullen van bepaalde items in een vragenlijst zijn er verschillende verklaringen, zoals onoplettendheid tijdens het invullen, het niet begrijpen van de vraag, geen geschikte antwoordcategorie voor handen, etc. Desalniettemin kan item-nonrespons een groot probleem vormen, aangezien dit ervoor kan zorgen dat er te weinig data beschikbaar is om bepaalde analysetechnieken te gebruiken. Bepaalde analysetechnieken, zoals o.a. de factoranalyse of de clusteranalyse, betrekken immers enkel die respondenten waarvan de gegevens volledig zijn. Een te grote item-nonrespons kan er in dat geval toe leiden dat er te weinig data overblijft om de analysetechniek te gebruiken of dat er geen statistisch significante resultaten gerealiseerd kunnen worden.⁷⁰ Ook in deze masterproef was er sprake van item-nonrespons, die eerst en vooral werd bestudeerd via de procedure "missing value analysis". Indien de item-nonrespons tot een te groot verlies zou leiden, werd er geïmputeerd via het EM algoritme. Als er bijvoorbeeld een verlies zou zijn van 20% van de gegevens, wordt dit beschouwd als een te groot verlies.

7. Operationalisering

In het theoretisch hoofdstuk werden de kernbegrippen van deze masterproef reeds gedefinieerd, in dit deel worden deze begrippen geoperationaliseerd. Omdat er gewerkt wordt met een kleine steekproef werden de schaalvariabelen telkens eerst geïmputeerd alvorens de schaal te construeren, om zo een verlies van eenheden te vermijden (cf. supra). In bijlage bevindt zich een tabel met alle factorladingen van de schaalvariabelen en de waarden van Cronbach's Alpha (bijlage 6).

---

⁶⁹ Coolidge, F. L. (2006). *Statistics: a gentle introduction* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications.

⁷⁰ Van Tuyckom, C. (2009). *Het 'verborgen' probleem van ontbrekende data. Een inleiding voor sociale wetenschappers*. Gent: Academia Press.

7.1. Maatschappelijke kwetsbaarheid

Zoals in het theoretische deel reeds is uiteengezet, wordt het concept maatschappelijke kwetsbaarheid ruimer opgevat dan enkel de sociaaleconomische situatie. Maatschappelijke kwetsbaarheid wordt hier dus samengesteld als een cumulatieve index van verschillende factoren, want dit weerspiegelt maatschappelijke kwetsbaarheid beter dan elk van deze factoren apart. Deze operationalisering volgt daarmee de operationalisering in de twee eerdere onderzoeken die maatschappelijke kwetsbaarheid als een cumulatieve index hebben bestudeerd (cf. supra).⁷¹ Om een cumulatieve index te construeren, werd ervoor gezorgd dat elke variabele dichotoom is, zodat alle risicoscores bij elkaar kunnen opgeteld worden.⁷² Maatschappelijke kwetsbaarheid bestaat hier uit zestien dichotome variabelen en bij elke variabele staat de waarde 1 gelijk aan de risicoscore.

7.1.1. Immigratieachtergrond

De immigratieachtergrond wordt bestudeerd via het geboorteland van de adolescent, en dat van de ouders. Als zowel beide ouders als de adolescent zelf niet van Belgische afkomst zijn, wordt de code 1 toegekend, alle andere groepen krijgen code 0.

7.1.2. Betrokken bij opvoeding

Als de beide ouders betrokken zijn bij de opvoeding van de adolescent, krijgt hij de waarde 0, in alle andere gevallen de waarde 1.

7.1.3. Gesproken taal thuis

Omdat er in dit onderzoek enkel Nederlandstalige scholen werden betrokken, worden de jongeren die thuis geen Nederlands spreken als kwetsbaar beschouwd (waarde 1).

7.1.4. Sociaaleconomische situatie

De sociaaleconomische situatie wordt gemeten aan de hand van drie items: werkloosheid van de vader, werkloosheid van de moeder en een uitkering als gezinsinkomen. Respondenten die op minstens één van de items positief antwoorden, krijgen de waarde 1.

---

⁷¹ Pauwels, L., Vettenburg, N., Gavray, C., & Brondeel, R. (2011). Societal vulnerability and troublesome youth group involvement: the mediating role of violent values and low self-control. *International Criminal Justice Review*, 21(3), 283-296 & Gavray, C., Vettenburg, N., Pauwels, L., & Brondeel, R. (2013). The impact of societal vulnerability and violent values on self-control in a Belgium sample of youth: a gender comparison. *Journal of contemporary criminal justice*, 29(1), 13-31.

⁷² de Vaus, D. (2002). *Analyzing social science data: 50 key problems in data analysis*. London: Sage Publications.

7.1.5. Vergelijking gezin

De waarde 1 wordt bij deze variabele toegekend aan de respondenten die vinden dat het, in vergelijking met andere gezinnen, met hun eigen gezin 'veel slechter' of 'slechter' is gesteld.

7.1.6. Vergelijking leeftijdsgenoten

Als men vindt dat men in vergelijking met andere leeftijdsgenoten 'veel minder' of 'minder' geld heeft om uit te geven, krijgt men score 1.

7.1.7. Gehechtheid aan ouders

Deze schaal bestaat uit vier items: 'overeenkomen met vader', 'overeenkomen met moeder', 'gemakkelijk emotionele steun en zorg krijgen van ouders' en 'zich slecht voelen indien men de ouders zou teleurstellen'. Na de factoranalyse blijkt dit een unidimensionele schaal te zijn en ook de betrouwbaarheidstest was goed (Cronbach's Alpha = 0.758). Hoge scores op deze schaal komen overeen met een grote gehechtheid aan de ouders. Daarna werd van deze schaal een dichotome variabele gemaakt (1 = lager of gelijk aan het gemiddelde, 0 = boven het gemiddelde).

7.1.8. Prevalentie van alcohol, drugs- of geweldsmisbruik binnen het gezin

Om deze prevalentie te bepalen werd er gevraagd of men ooit heeft meegemaakt dat er enerzijds problemen met alcohol of drugs geweest zijn bij één van de ouders en anderzijds dat er ooit vechtpartijen tussen de ouders geweest zijn (1 = minstens op één vraag 'Ja' geantwoord, 0 = andere).

7.1.9. Schoolbetrokkenheid

Deze schaal meet de sociale band die de adolescent heeft met de school en bestaat uit vier items: 'Ik zou mijn school missen als ik zou moeten verhuizen', 'Meestal ga ik graag naar school', 'Ik vind mijn school leuk' en 'Onze lessen zijn interessant'. Hoge scores komen hierbij overeen met een sterke sociale band met de school. Deze schaal is unidimensioneel en Cronbach's Alpha is gelijk aan 0.834. De schaal werd omgevormd tot een dichotome variabele (1 = lager dan of gelijk aan het gemiddelde, 0 = andere).

7.1.10. Spijbelen

Als men in de voorbije twaalf maanden eens een volledige dag onwettig afwezig is geweest, krijgt men de waarde 1.

7.1.11. Schoolloopbaan

De schoolloopbaan wordt gemeten aan het al dan niet overzitten van de leerling, waarbij 1 betekent dat men minstens één keer zijn jaar heeft moeten overdoen, 0 als men dit nog nooit heeft moeten doen.

7.1.12. Schoolprestatie

De schoolprestatie meet hoe goed men het doet op school. Antwoordt men 'ver onder het gemiddelde' of 'slecht, ik ben waarschijnlijk één van de slechtste van mijn klas', krijgt men score 1. Al de anderen krijgen score 0.

7.1.13. Gehechtheid aan leerkracht

De gehechtheid aan de leerkracht wordt onderzocht aan de hand van twee vragen: 'In welke mate zou je jouw favoriete leerkracht missen, als je naar een andere stad zou moeten verhuizen?' en 'Hoe belangrijk is het voor jou te weten hoe jouw favoriete leerkracht over jou denkt?'. Beantwoordt men beide vragen negatief, dan wordt de waarde 1 toegekend.

7.1.14. Cohesie buurt

Bij maatschappelijke kwetsbaarheid speelt ook de buurt waarin de jongere woont, een belangrijke rol. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen de cohesie in de buurt en de criminaliteit in de buurt (zie 7.1.15.).

De cohesie in de buurt wordt gemeten aan de hand van zes items: 'Veel mensen in mijn buurt kennen me', 'De mensen uit mijn buurt doen vaak dingen samen', 'De mensen in mijn buurt zijn bereid om elkaar te helpen', 'Dit is een hechte buurt', 'De mensen in deze buurt kan je vertrouwen' en 'De mensen in deze buurt komen over het algemeen goed met elkaar overeen'. Na een factoranalyse en een betrouwbaarheidstest (Cronbach's Alpha = 0.875), werd de schaal geconstrueerd. Hoge scores komen hierbij overeen met een hoge mate aan cohesie in de buurt. Daarna werd er van de schaal een dichotome variabele gemaakt (1 = lager dan of gelijk aan het gemiddelde, 0 = andere).

7.1.15. Criminaliteit buurt

Deze schaal bestaat uit vijf items: 'criminaliteit in de buurt', 'drugsverkoop in de buurt', 'gevechten in de buurt', 'veel leegstaande woningen en verlaten gebouwen in de buurt', 'veel graffiti in de buurt'. Deze schaal is unidimensioneel en Cronbach's Alpha bedraagt 0.916.

Scoort men hoger dan of gelijk aan het gemiddelde, dan krijgt men de waarde 1, anders krijgt men de waarde 0.

7.1.16. Onderwijsniveau ouders

Bij deze variabele staat de waarde 1 gelijk aan beide ouders hebben geen diploma secundair onderwijs, en 0 voor alle andere groepen.

7.2. Delinquente waarden

Delinquente waarden werden gemeten aan de hand van een vierpuntenschaal, waarbij de leerling heeft aangegeven hoe verkeerd hij het vindt dat iemand van de eigen leeftijd de volgende zaken doet: 'Bewust iemand beledigen omwille van diens religie, huidskleur, of etnische afkomst', 'Met opzet andermans eigendom kapot maken of beschadigen', 'Inbreken in een gebouw om iets te stelen', 'Iemand slaan met de bedoeling die te verwonden' en 'Een wapen of geweld gebruiken om geld of andere zaken te verkrijgen'.

Dit is een unidimensionele en betrouwbare schaal (Cronbach's Alpha = 0.870), waarbij hoge scores overeen komen met een hoge mate aan delinquente waarden.

7.3. Criminele levensstijl

Zoals in het theoretisch hoofdstuk is uiteengezet, bestaat levensstijl uit de vrijetijdsbesteding, het al dan niet hebben van delinquente vrienden en tot slot het alcohol- of druggebruik. Deze variabele wordt, net zoals maatschappelijke kwetsbaarheid, samengesteld als een cumulatieve index, waarbij elk item dat deel uitmaakt van deze index de waarde 1 als risicoscore krijgt.

7.3.1. Risicovolle vrijetijdsbesteding

Om te peilen naar de vrijetijdsbesteding van de jongeren wordt hen gevraagd hoe vaak ze de volgende zaken doen (nooit, soms of vaak): 'op café of naar popconcerten gaan', 'deelnemen aan vechtpartijen met anderen', 'illegale dingen doen om plezier te maken', 'alcohol drinken of drugs nemen', 'mensen lastigvallen en bang maken'. Bij elke vraag krijgen ze de score 1 als ze 'soms' of 'vaak' antwoorden, de score 0 krijgen ze bij het antwoord 'nooit'.

7.3.2. Delinquente vrienden

Om te bepalen of de adolescent delinquente vrienden heeft, werd er gevraagd of men vrienden heeft die al eens: 'soft of hard drugs gebruikt hebben (wiet, hasj, xtc, speed, heroïne of cocaïne)', 'iets uit een winkel of warenhuis hebben gestolen', 'een gebouw zijn binnengedrongen om iets te stelen', 'iemand hebben bedreigd met een wapen of iemand in elkaar hebben geslagen (om hun geld of andere zaken te verkrijgen)' of 'iemand in elkaar hebben geslagen of ernstig verwond hebben met een voorwerp (stok of mes)'. Ook hier krijgt men bij elke vraag de waarde 1 als men 'ja' antwoordt.

7.3.3. Alcohol- en druggebruik

Het alcohol- en druggebruik werd vastgesteld door te vragen of men ooit alcohol heeft gedronken, of ooit cannabis, XTC, LSD, speed, amfetamines of gelijkaardige drugs gebruikt heeft. Er werd in de enquête ook nog naar gebruik van andere drugs (bijvoorbeeld Relevin) gepeild, maar niemand uit de steekproef had deze ooit gebruikt.

Tot slot werd er een controlevraag gesteld over het cannabisgebruik om te zien of men het eigen cannabisgebruik zou toegeven in deze enquête: 'Stel dat je cannabis zou gebruikt hebben, zou je dit dan ingevuld hebben in deze enquête?'. 85.9 % van de respondenten beantwoordt deze vraag positief.

7.4. Zelfcontrole

Zelfcontrole wordt gemeten door middel van een vierpuntenschaal, bestaande uit negen items: 'Ik handel onmiddellijk zonder hier verder over na te denken', 'Ik doe wat ik op dit moment leuk vind, zelfs als het ten koste gaat van wat ik later wil bereiken', 'Ik ben meer met mijn leven op korte termijn bezig dan op lange termijn', 'Ik vind het leuk om af en toe dingen te doen die gevaarlijk/spannend kunnen zijn', 'Soms neem ik risico's voor de lol', 'Spanning en avontuur zijn belangrijker voor me dan veiligheid', 'Ik probeer eerst voor mezelf te zorgen, zelfs als ik het daardoor voor anderen moeilijk maak', 'Als ik dingen doe die anderen van streek maken, is dat hun probleem en niet het mijne' en 'Ik doe vaak dingen zonder over de gevolgen hiervan voor anderen na te denken'.

Uit de factoranalyse blijkt dat deze schaal uit twee dimensies bestaat. Er werd overwogen om de beide dimensies te sommeren om er een geïntegreerde schaal van te maken, maar dit werd

uiteindelijk niet gedaan omdat de correlatie tussen beide dimensies lager is dan 0.5 en dat er ook inhoudelijke argumenten zijn om dit niet te doen. Deze inhoudelijke argumenten zijn gebaseerd op het feit dat er in het theoretisch hoofdstuk werd uiteengezet dat zelfcontrole uit meerdere dimensies bestaat en dat dit ook reeds in 1993 empirisch werd aangetoond door Grasmick et al..⁷³ De schaal die gebruikt wordt om zelfcontrole te meten is wel intern consistent (Cronbach's Alpha = 0.837).

7.5. Dader- en slachtofferschap

Daderschap wordt gemeten aan de hand van vijftien items, waarbij men moet antwoorden of men deze handelingen ooit al heeft gedaan of niet. Deze handelingen zijn: graffiti, vandalisme, winkeldiefstal, inbraak, fietsdiefstal, diefstal van een motorfiets of auto, diefstal van iets van of uit een auto, afpersing, diefstal zonder geweld of bedreiging, een wapen dragen, deelname aan een groepsgevecht, geweld, illegaal downloaden, drugsverkoop en tot slot opzettelijk een dier verwonden.

Slachtofferschap werd daarentegen gemeten aan slechts zeven items: afpersing, geweld, diefstal, geweld of bedreiging met geweld omwille van geloof, gesproken taal, huidskleur, sociale of etnische herkomst, pesterijen via telecommunicatie (e-mail, MSN, chat-room, website, SMS), geweld door (stief)ouders en geweld door (stief)ouders met een voorwerp.

7.6. Geslacht en leeftijd

Geslacht en leeftijd worden gebruikt als de controlevariabelen. De variabele leeftijd wordt opgevat als een categorische variabele, bestaande uit volgende leeftijdsgroepen: 11 tot 13 jaar, 14 tot 15 jaar en tot slot 16 tot 19 jaar. Op die manier kan worden nagegaan of de websurvey in alle leeftijdsgroepen een gelijkaardige respons heeft of niet.

---

⁷³ Grasmick, H. G., Tittle, C. R., Bursik, R. J., & Arneklev, B. J. (1993). Testing the core empirical implications of Gottfredson and Hirschi's general theory of crime. *Journal of research in crime and delinquency*, 30(1), 5-29.

Hoofdstuk IV. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de statistische analyses besproken. Er wordt gestart met de resultaten van de beschrijvende analyses, gevolgd door deze van de verklarende analyses. In de conclusie van dit hoofdstuk worden de gevonden resultaten vergeleken met de resultaten uit de eerdere onderzoeken die reeds besproken werden in hoofdstuk II.

1. Beschrijvende analyses

1.1. Achtergrondkenmerken

Uit tabel 1 blijkt dat het merendeel van de respondenten uit meisjes bestaat (64.0%, tegenover 36.0% jongens). Daarnaast zijn de respondenten ongeveer gelijk verdeeld over de drie leeftijdscategorieën, zijn de meeste jongeren (98.6%) van Belgische afkomst en hebben ze een vader (98.6%) en moeder (98.5%) die werken. Bij de meeste jongeren (90.1%) zijn beide ouders betrokken bij de opvoeding.

Tabel 1: Beschrijving achtergrondkenmerken

Achtergrondkenmerken	Geldig percentage (absoluut aantal)
Geslacht	
Jongen	36.0 (188)
Meisje	64.0 (334)
Leeftijd	
11 tot 13 jaar	32.5 (169)
14 tot 15 jaar	33.3 (173)
16 tot 19 jaar	34.2 (178)
Immigratieachtergrond	
Beide ouders en jongere van Belgische afkomst	98.6 (493)
Alle andere	1.4 (7)
Betrokken bij opvoeding	
Beide ouders	90.1 (464)
Eén ouder of andere situatie	9.9 (51)
Werkloze vader	
Ja	1.4 (7)
Neen	98.6 (510)
Werkloze moeder	
Ja	1.5 (8)
Neen	98.5 (512)

1.2. Dader- en slachtofferschap, opgedeeld naar geslacht

Om de prevalentie van dader- en slachtofferschap in de steekproef te beschrijven, werden de vragen die peilen naar dader- en slachtofferschap eerst geïmputeerd via het EM algoritme (cf. supra). Op deze manier wordt vermeden dat de item-nonrespons tot een groot verlies leidt, wat toch belangrijk is gezien de beperkte omvang van de steekproef ($N = 523$). Bij de beschrijving van dader- en slachtofferschap worden de respondenten opgedeeld naar geslacht. Eén respondent heeft het item geslacht niet ingevuld, en wordt dus niet betrokken bij deze beschrijving. Aangezien het hier slechts om een verwaarloosbaar verlies (0.2%) gaat, heeft dit nauwelijks invloed op de beschrijving van dader- en slachtofferschap.

1.2.1. Daderschap

Er zijn enkel bij vandalisme en fietsdiefstal significante verschillen ($p < 0.05$) tussen jongens en meisjes, wat betekent dat de nulhypothese, dat er geen verband bestaat tussen het delict en geslacht, in beide gevallen kan verworpen worden. Vandalisme werd reeds door 5.9% van de jongens gepleegd, en slechts door 1.8% van de meisjes. Bij fietsdiefstal zijn het ook vooral de jongens (3.7%) die dit reeds gepleegd hebben, tegenover een verwaarloosbare 0.9% van de meisjes.

Illegaal downloaden van muziek of films is zeer populair bij de jongeren: 77.0% heeft dit ooit al eens gedaan. Het verschil tussen jongens en meisjes is hierbij 4.4 procentpunten, maar dit verschil is niet statistisch significant, dus men mag de nulhypothese niet verwerpen. De twee andere delicten met de hoogste percentages zijn winkeldiefstal (6.5%) en graffiti (5.7%). Het is duidelijk dat dit zeer lage percentages zijn, en dat de steekproef dus eerder brave jongeren bevat. De delicten die de meeste jongeren nog nooit hebben gepleegd, zijn diefstal van een motorfiets of auto, diefstal van iets van of uit een auto en geweld. Voor elk van deze drie delicten geeft slechts 0.6% van de jongeren toe dit al ooit te hebben gedaan.

Tabel 2: Beschrijving daderschap, opgedeeld naar geslacht

Daderschap	Geldig percentage (Absolute frequentie)		
	Jongen	Meisje	Totaal
Graffiti			
Ja	7.4 (14)	4.8 (16)	5.7 (30)
Neen	92.6 (174)	95.2 (318)	94.3 (492)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)

Vandalisme*			
Ja	5.9 (11)	1.8 (6)	3.3 (17)
Neen	94.1 (177)	98.2 (328)	96.7 (505)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Winkeldiefstal			
Ja	5.9 (11)	6.9 (23)	6.5 (34)
Neen	94.1 (177)	93.1 (311)	93.5 (488)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Inbraak			
Ja	1.1 (2)	0.6 (2)	0.8 (4)
Neen	98.9 (186)	99.4 (332)	99.2 (518)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Fietsdiefstal*			
Ja	3.7 (7)	0.9 (3)	1.9 (10)
Neen	96.3 (181)	99.1 (331)	98.1 (512)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Diefstal van een motorfiets of auto			
Ja	1.1 (2)	0.3 (1)	0.6 (3)
Neen	98.9 (186)	99.7 (333)	99.4 (519)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Diefstal van iets van of uit een auto			
Ja	1.1 (2)	0.3 (1)	0.6 (3)
Neen	98.9 (186)	99.7 (333)	99.4 (519)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Afpersing			
Ja	1.1 (2)	0.9 (3)	1.0 (5)
Neen	98.9 (186)	99.1 (331)	99.0 (517)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Diefstal zonder geweld of bedreiging			
Ja	2.7 (5)	3.0 (10)	2.9 (15)
Neen	97.3 (183)	97.0 (324)	97.1 (507)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Een wapen gedragen			
Ja	3.7 (7)	1.2 (4)	2.1 (11)
Neen	96.3 (181)	98.8 (330)	97.9 (511)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Deelgenomen aan een groepsgevecht			
Ja	2.1 (4)	1.8 (6)	1.9 (10)
Neen	97.9 (184)	98.2 (328)	98.1 (512)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Geweld			
Ja	1.1 (2)	0.3 (1)	0.6 (3)
Neen	98.9 (186)	99.7 (333)	99.4 (519)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Illegaal downloaden			
Ja	79.8 (150)	75.4 (252)	77.0 (402)
Neen	20.2 (38)	24.6 (82)	23.0 (120)

Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Drugsverkoop			
Ja	2.1 (4)	0.6 (2)	1.1 (6)
Neen	97.9 (184)	99.4 (332)	98.9 (516)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Opzettelijk een dier verwond			
Ja	2.1 (4)	0.9 (3)	1.3 (7)
Neen	97.9 (184)	99.1 (331)	98.7 (515)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)

De verschillen tussen jongens en meisjes zijn statistisch significant: * $p < 0.05$

1.2.2. Slachtofferschap

Van de zeven vragen die gesteld werden over slachtofferschap, is het verschil tussen jongens en meisjes enkel bij 'pesterijen via telecommunicatie' statistisch significant ($p < 0.05$). 16.2% van de meisjes heeft dit reeds meegemaakt, tegenover 9.0% van de jongens. In totaal is 13.6% van de adolescenten hier al slachtoffer van geweest, zodat 'pesterijen via telecommunicatie' op de tweede plaats staat van delicten waar men ooit al het slachtoffer van geworden is.

Diefstal is een delict waarvan 18.0% van de respondenten ooit al eens slachtoffer van is geworden. Er zijn net iets meer meisjes (18.6%) dan jongens (17.0%) reeds bestolen, maar dit verschil is niet statistisch significant.

16.9% van de jongeren geeft aan ooit al eens geslagen, geduwd of geschopt te zijn door de ouders of stiefouders. Dit is een vrij groot percentage, maar dit kan te wijten zijn aan het feit dat tot deze groep ook de jongeren behoren bij wie dit gebeurde als straf omdat zij iets verkeerd hadden gedaan. Er is slechts 1.1 procentpunt verschil tussen jongens (17.6%) en meisjes (16.5%) en dit verschil is niet statistisch significant.

Van afpersing zijn het minst aantal jongeren al slachtoffer geweest: 1.3%.

Tabel 3: Beschrijving slachtofferschap, opgedeeld naar geslacht

Slachtofferschap	Geldig percentage (Absolute frequentie)		
	Jongen	Meisje	Totaal
Afpersing (uurwerk, schoenen, GSM)			
Ja	1.1 (2)	1.5 (5)	1.3 (7)
Neen	98.9 (186)	98.5 (329)	98.7 (515)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)

Geweld	4.3 (8)	3.9 (13)	4.0 (21)
Ja	95.7 (180)	96.1 (321)	96.0 (501)
Neen	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Totaal			
Diefstal (boek, geld, GSM, sportgerief, fiets)			
Ja	17.0 (32)	18.6 (62)	18.0 (94)
Neen	83.0 (156)	81.4 (272)	82.0 (428)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Geweld of bedreiging met geweld omwille van geloof, gesproken taal, huidskleur, sociale of etnische herkomst, etc.			
Ja	3.7 (7)	3.0 (10)	3.3 (17)
Neen	96.3 (181)	97.0 (324)	96.7 (505)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Pesterijen via telecommunicatie (e-mail, MSN, in een chat-room, website, SMS)*			
Ja	9.0 (17)	16.2 (54)	13.6 (71)
Neen	91.0 (171)	83.8 (280)	86.4 (451)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Geweld (stief)ouders			
Ja	17.6 (33)	16.5 (55)	16.9 (88)
Neen	82.4 (155)	83.5 (279)	83.1 (434)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)
Geweld (stief)ouders met een voorwerp			
Ja	4.8 (9)	2.4 (8)	3.3 (17)
Neen	95.2 (179)	97.6 (326)	96.7 (505)
Totaal	100.0 (188)	100.0 (334)	100.0 (522)

De verschillen tussen jongens en meisjes zijn statistisch significant: * $p < 0.05$

1.2.3. Parameters van centraliteit, spreiding en vorm bij dader- en slachtofferschap

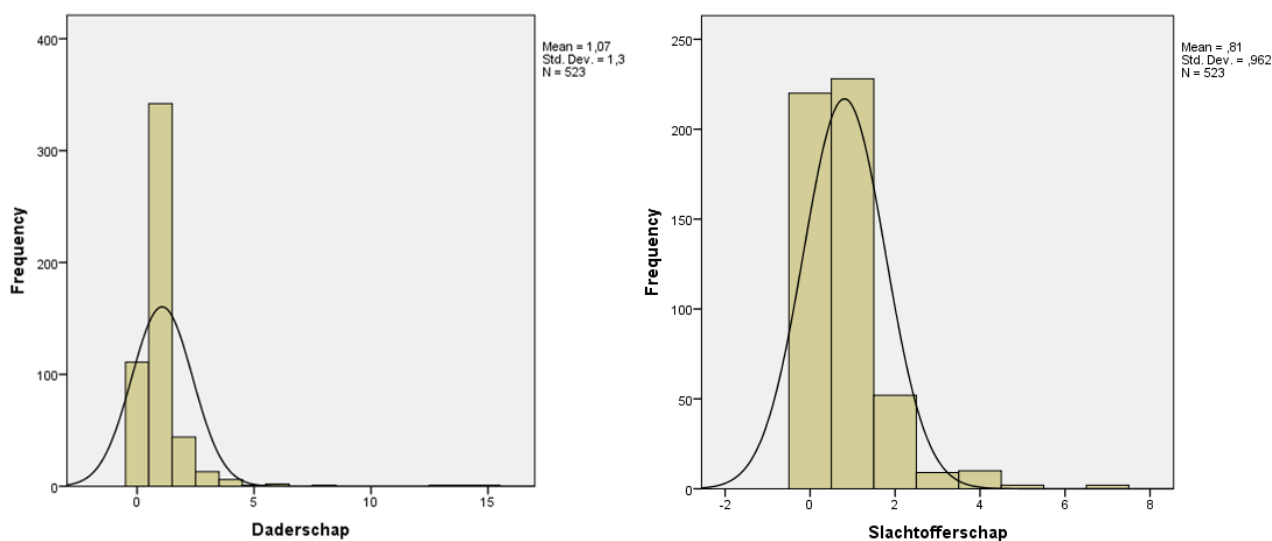
Zoals uit tabel 4 blijkt, bestaat de steekproef uit 523 respondenten. Het merendeel van de respondenten is reeds van één feit dader, respectievelijk slachtoffer geweest (modus = 1). Daarnaast is één feit het middelpunt van de verdeling bij dader- en slachtofferschap. Dit betekent dat de helft van de respondenten van minder dan één feit dader is, en de andere helft van de respondenten reeds meer dan één feit heeft gepleegd. Voor slachtofferschap geldt dezelfde interpretatie. Het rekenkundig gemiddelde ligt bij daderschap (1.07) iets hoger dan bij slachtofferschap (0.81).

De variatiebreedte bij daderschap is gelijk aan 15.00, dus de adolescenten geven aan minstens 0 tot maximum 15 verschillende delicten gepleegd te hebben. Uit de tabel kan ook afgeleid worden dat de respondenten afwijken van het gemiddelde (standaardafwijking = 1.30).

Tabel 4: Parameters van centraliteit, spreiding en vorm bij dader- en slachtofferschap

	Daderschap	Slachtofferschap
Steekproefgrootte	523	523
Parameters van centraliteit		
Modus	1.00	1.00
Mediaan	1.00	1.00
Rekenkundig gemiddelde	1.07	0.81
Parameters van spreiding		
Standaardafwijking	1.30	0.96
Variatiebreedte	15.00	7.00
Variatiecoëfficiënt	1.21	1.19
Parameters van vorm		
Skewness	6.42	2.19

De respondenten zijn reeds van 0 tot 7 verschillende delicten slachtoffer geweest, want de variatiebreedte is gelijk aan 7.00. Ook bij slachtofferschap wijken de respondenten af van het rekenkundig gemiddelde (standaardafwijking = 0.96), al is deze afwijking minder groot dan bij daderschap. Aangezien de variatiecoëfficiënt voor daderschap 1.21 bedraagt, en deze voor slachtofferschap 1.19, kan er besloten worden dat er slechts een minimaal verschil is in de spreiding van daderschap en die van slachtofferschap. Uit de positieve waarden van skewness kan afgeleid worden dat beide variabelen rechts scheef verdeeld zijn. Deze verdelingen worden gepresenteerd in figuur 2.

Figuur 2: Histogram dader- en slachtofferschap

1.3. Dader- en slachtofferschap, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid

Om een vergelijking in dader- en slachtofferschap, tussen jongeren die maatschappelijk kwetsbaar zijn en zij die dat niet zijn, mogelijk te maken, wordt de cumulatieve index van maatschappelijke kwetsbaarheid tot een dichotome variabele omgevormd. Dit gebeurt enkel voor de beschrijvende analyses. Zoals in hoofdstuk III werd uiteengezet, wordt maatschappelijke kwetsbaarheid gemeten aan de hand van zestien variabelen. Als een jongere op vijf van de zestien variabelen positief scoort, wordt hij als maatschappelijk kwetsbaar beschouwd.

1.3.1. Daderschap

Het valt op dat er bij veertien van de vijftien delictitems een statistisch significant verschil is tussen jongeren die maatschappelijk kwetsbaar zijn, en zij die dat niet zijn ($p \leq 0.005$ of $p < 0.001$). Enkel bij illegaal downloaden is er geen statistisch verschil. Het illegaal downloaden is bij beide groepen van jongeren het populairste delict: 76.1% van de niet-maatschappelijk kwetsbaren en 82.8% van de maatschappelijk kwetsbaren heeft dit ooit al gedaan. Na illegaal downloaden, is het plegen van winkeldiefstal (24.1%) het meest voorkomende delict bij de maatschappelijk kwetsbaren, gevolgd door graffiti en fietsdiefstal (13.8% voor beide delicten). Van de jongeren die niet als maatschappelijk kwetsbaar worden beschouwd, heeft daarentegen slechts 4.3% eens iets gestolen uit een winkel. Bij deze laatste categorie van jongeren is graffiti spuiten het populairst (4.7%).

Diefstal van een motorfiets of een auto, geweldpleging en diefstal van iets van of uit een auto zijn de delicten die het minst voorkomen bij maatschappelijk kwetsbaren (3.4% voor elk van de drie delicten).

Tabel 5: Beschrijving daderschap, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid

Daderschap	Maatschappelijke kwetsbaarheid		
	Geldig percentage (Absolute frequentie)		
	Neen	Ja	Totaal
Graffiti*			
Ja	4.7 (22)	13.8 (8)	5.7 (30)
Neen	95.3 (443)	86.2 (50)	94.3 (493)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Vandalisme**			
Ja	2.2 (10)	12.1 (7)	3.3 (17)

Neen	97.8 (455)	87.9 (51)	96.7 (506)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Winkeldiefstal**			
Ja	4.3 (20)	24.1 (14)	6.5 (34)
Neen	95.7 (445)	75.9 (44)	93.5 (489)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Inbraak**			
Ja	0.2 (1)	5.2 (3)	0.8 (4)
Neen	99.8 (464)	94.8 (55)	99.2 (519)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Fietsdiefstal**			
Ja	0.4 (2)	13.8 (8)	1.9 (10)
Neen	99.6 (463)	86.2 (50)	98.1 (513)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Diefstal van een motorfiets of auto*			
Ja	0.2 (1)	3.4 (2)	0.6 (3)
Neen	99.8 (464)	96.6 (56)	99.4 (520)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Diefstal van iets van of uit een auto*			
Ja	0.2 (1)	3.4 (2)	0.6 (3)
Neen	99.8 (464)	96.6 (56)	99.4 (520)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Afpersing**			
Ja	0.2 (1)	6.9 (4)	1.0 (5)
Neen	99.8 (464)	93.1 (54)	99.0 (518)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Diefstal zonder geweld of bedreiging**			
Ja	1.9 (9)	10.3 (6)	2.9 (15)
Neen	98.1 (456)	89.7 (52)	97.1 (508)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Een wapen gedragen**			
Ja	1.1 (5)	10.3 (6)	2.1 (11)
Neen	98.9 (460)	89.7 (52)	97.9 (512)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Deelgenomen aan een groepsgevecht**			
Ja	0.9 (4)	10.3 (6)	1.9 (10)
Neen	99.1 (461)	89.7 (52)	98.1 (513)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Geweld*			
Ja	0.2 (1)	3.4 (2)	0.6 (3)
Neen	99.8 (464)	96.6 (56)	99.4 (520)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Illegaal downloaden			
Ja	76.1 (354)	82.8 (48)	76.9 (402)
Neen	23.9 (111)	17.2 (10)	23.1 (121)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Drugsverkoop**			

Ja	0.4 (2)	6.9 (4)	1.1 (6)
Neen	99.6 (463)	93.1 (54)	98.9 (517)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Opzettelijk een dier verwond**			
Ja	0.6 (3)	6.9 (4)	1.3 (7)
Neen	99.4 (462)	93.1 (54)	98.7 (516)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)

De verschillen tussen degenen die maatschappelijk kwetsbaar zijn en zij die dit niet zijn, zijn statistisch significant: * $p \leq 0.005$ en ** $p < 0.001$

1.3.2. Slachtofferschap

Als slachtofferschap vergeleken wordt tussen maatschappelijk kwetsbaren en niet-maatschappelijk kwetsbaren, dan is er voor zes van de zeven slachtofferitems een statistisch significant verschil tussen de beide groepen ($p < 0.05$ of $p < 0.001$). Enkel bij geweld verschilt men niet statistisch significant van elkaar (5.2 procentpunten verschil). Maatschappelijk kwetsbaren zijn vooral slachtoffer van geweld door (stief)ouders (37.9%), diefstal (31.0%) en pesterijen via telecommunicatie (24.1%). Jongeren die daarentegen niet als maatschappelijk kwetsbaar worden beschouwd, hebben veel lagere percentages bij deze items. Zo is 14.2% reeds slachtoffer geworden van geweld door (stief)ouders, wat een verschil van 23.7 procentpunten inhoudt in vergelijking met de maatschappelijk kwetsbaren. Voor diefstal en pesterijen via telecommunicatie is het verschil tussen de twee groepen kleiner: 14.4 procentpunten voor diefstal en 11.8 procentpunten voor de pesterijen via telecommunicatie.

Tabel 6: Beschrijving slachtofferschap, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid

Slachtofferschap	Maatschappelijke kwetsbaarheid		
	Geldig percentage (Absolute frequentie)		
	Neen	Ja	Totaal
Afpersing (uurwerk, schoenen, GSM)**			
Ja	0.6 (3)	6.9 (4)	1.3 (7)
Neen	99.4 (462)	93.1 (54)	98.7 (516)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Geweld			
Ja	3.4 (16)	8.6 (5)	4.0 (21)
Neen	96.6 (449)	91.4 (53)	96.0 (502)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Diefstal (boek, geld, GSM, sportgerief, fiets)*			
Ja	16.6 (77)	31.0 (18)	18.2 (95)
Neen	83.4 (388)	69.0 (40)	81.8 (428)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)

Geweld of bedreiging met geweld omwille van geloof, gesproken taal, huidskleur, sociale of etnische herkomst, etc.**			
Ja	2.2 (10)	12.1 (7)	3.3 (17)
Neen	97.8 (455)	87.9 (51)	96.7 (506)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Pesterijen via telecommunicatie (e-mail, MSN, in een chat-room, website, SMS)*			
Ja	12.3 (57)	24.1 (14)	13.6 (71)
Neen	87.7 (408)	75.9 (44)	86.4 (452)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Geweld (stief)ouders**			
Ja	14.2 (66)	37.9 (22)	16.8 (88)
Neen	85.8 (399)	62.1 (36)	83.2 (435)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)
Geweld (stief)ouders met een voorwerp**			
Ja	1.7 (8)	15.5 (9)	3.3 (17)
Neen	98.3 (457)	84.5 (49)	96.7 (506)
Totaal	100.0 (465)	100.0 (58)	100.0 (523)

De verschillen tussen degenen die maatschappelijk kwetsbaar zijn en zij die dit niet zijn, zijn statistisch significant: * $p < 0.05$ en ** $p < 0.001$

1.3.3. Parameters van centraliteit, spreiding en vorm bij dader- en slachtofferschap

In tabel 7 worden de parameters van centraliteit, spreiding en vorm weergegeven voor dader- en slachtofferschap, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid.

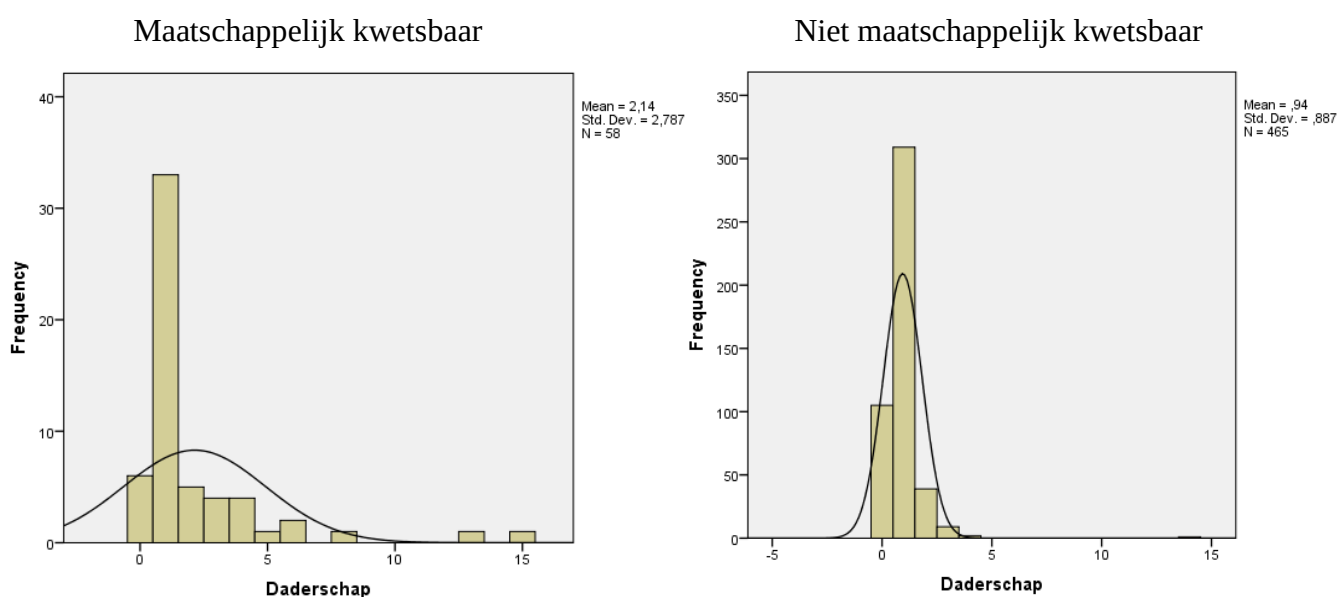
De parameters zullen eerst voor daderschap besproken worden. Van de 523 respondenten zijn er 58 maatschappelijk kwetsbaar. De modus en de mediaan zijn voor maatschappelijk kwetsbaren en niet-maatschappelijk kwetsbaren gelijk aan 1. Deze modus betekent dat in beide groepen het grootste deel van de respondenten al van één feit dader is geweest. Uit de mediaan kan afgeleid worden dat in beide groepen de helft van de respondenten minder dan één feit heeft gepleegd, terwijl de andere helft van de respondenten reeds meer dan één feit heeft gepleegd. De maatschappelijk kwetsbaren hebben een hoger rekenkundig gemiddelde (2.14) dan degenen die niet maatschappelijk kwetsbaar zijn (0.94).

Uit de parameters van spreiding blijkt dat de maatschappelijk kwetsbaren sterker afwijken van hun rekenkundig gemiddelde (standaardafwijking = 2.79) dan de niet-maatschappelijk kwetsbaren (standaardafwijking = 0.89). De variatiebreedte is voor de eerste groep gelijk aan 15.00, wat betekent dat zij van minstens 0 tot maximum 15 verschillende feiten dader zijn geweest. Voor de niet-maatschappelijk kwetsbaren bedraagt de variatiebreedte 14.00. Dit is

dus slechts een minimaal verschil. De variatiecoëfficiënt geeft aan dat de spreiding van daderschap groter is bij degenen die maatschappelijk kwetsbaar zijn (variatiecoëfficiënt = 1.30) in vergelijking met zij die dat niet zijn (variatiecoëfficiënt = 0.95).

Voor beide groepen is daderschap rechts scheef verdeeld, al is dit voor de niet-maatschappelijk kwetsbaren sterker het geval dan voor degenen die wel als maatschappelijk kwetsbaar worden beschouwd (figuur 3).

Figuur 3: Histogram daderschap, opgesplitst volgens maatschappelijke kwetsbaarheid

Tabel 7: Parameters van centraliteit, spreiding en vorm, opgedeeld volgens maatschappelijke kwetsbaarheid

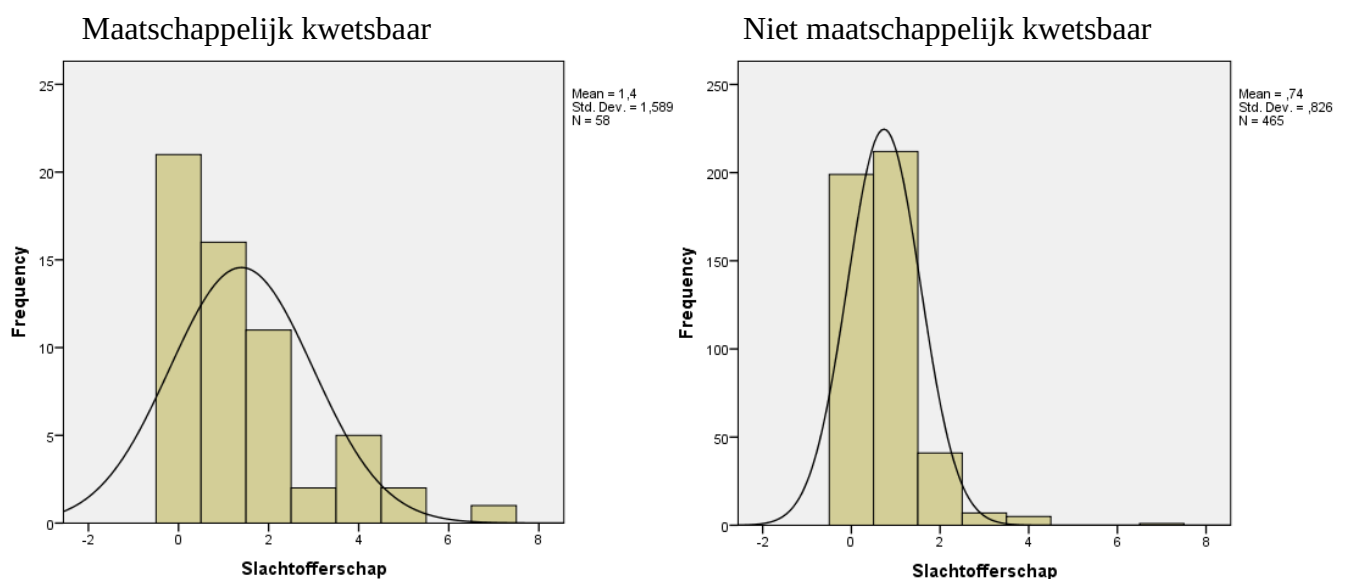
	Daderschap		Slachtofferschap	
	MK	Niet MK	MK	Niet MK
Steekproefgrootte	58	465	58	465
Parameters van centraliteit				
Modus	1.00	1.00	0.00	1.00
Mediaan	1.00	1.00	1.00	1.00
Rekenkundig gemiddelde	2.14	0.94	1.40	0.74
Parameters van spreiding				
Standaardafwijking	2.79	0.89	1.59	0.83
Variatiebreedte	15.00	14.00	7.00	7.00
Variatiecoëfficiënt	1.30	0.95	1.14	1.12
Parameters van vorm				
Skewness	3.08	7.21	1.41	1.95

Bij slachtofferschap zijn er, net als bij daderschap, 58 van de 523 respondenten maatschappelijk kwetsbaar. De modus van de maatschappelijk kwetsbaren is verschillend van die van de niet-maatschappelijk kwetsbaren. Bij de maatschappelijk kwetsbaren is deze gelijk aan 0.00, dus de meeste respondenten uit deze groep zijn nog van geen enkel delict slachtoffer geworden, terwijl deze bij de niet-maatschappelijk kwetsbaren gelijk is aan 1.00. De mediaan is wel voor beide groepen gelijk en bedraagt 1.00. Dit houdt in dat, in beide groepen, de helft van de respondenten van minder dan één delict slachtoffer is geworden, en de andere helft reeds van meer dan één delict. Het rekenkundig gemiddelde is voor de maatschappelijk kwetsbaren hoger (1.40) dan voor degenen die niet maatschappelijk kwetsbaar zijn (0.74).

De adolescenten die maatschappelijk kwetsbaar zijn, wijken sterker af van hun rekenkundig gemiddelde (standaardafwijking = 1.59) dan de niet-maatschappelijk kwetsbaren (standaardafwijking = 0.83), maar de variatiebreedte is voor beide groepen gelijk aan 7.00. Dus in beide groepen zijn de respondenten al van minimum 0 delicten tot maximum 7 verschillende delicten het slachtoffer geworden. Ook de variatiecoëfficiënt is bijna gelijk voor de beide groepen, dus ze vertonen allebei een gelijkaardige spreiding voor wat slachtofferschap betreft.

Net zoals bij daderschap, is ook slachtofferschap rechts scheef verdeeld en is de waarde van skewness groter bij de niet-maatschappelijk kwetsbare jongeren (figuur 4).

Figuur 4: Histogram slachtofferschap, opgesplitst volgens maatschappelijke kwetsbaarheid

1.4. Partiële correlatie

Om de derde beschrijvende onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, werd een partiële correlatie uitgevoerd tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap enerzijds, en maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap anderzijds. Hierbij werd maatschappelijke kwetsbaarheid als een continue variabele beschouwd en waren geslacht en leeftijd de controlevariabelen.

Tabel 8: Partiële correlatie

Variabelen	Daderschap	Slachtofferschap
Maatschappelijke kwetsbaarheid		
Correlatiecoëfficiënt	0.366*	0.325*
Steekproefgrootte	515	515

* $p < 0.01$

Zowel bij daderschap als bij slachtofferschap is er een positief, matig tot sterk verband met maatschappelijke kwetsbaarheid, onder controle van geslacht en leeftijd (tabel 8). Deze verbanden zijn allebei significant ($p < 0.01$). Dit betekent dus dat hoge waarden bij daderschap enerzijds en slachtofferschap anderzijds, overeenkomen met hoge waarden op de cumulatieve index van maatschappelijke kwetsbaarheid.

2. Verklarende analyses

Dat er een verband is tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap werd hiervoor reeds aangetoond. In dit deel van het hoofdstuk zal er nu worden nagegaan wat de invloed van delinquente waarden, een lage zelfcontrole en een criminele levensstijl is op deze twee verbanden. Hiervoor worden verschillende OLS-regressieanalyses (Ordinary Least Squares) uitgevoerd, met dader- en slachtofferschap als de twee ultieme afhankelijke variabelen. Omdat ervan uit wordt gegaan dat de effecten deels indirect verlopen, zal er worden nagegaan of dat ook in werkelijkheid zo is. Vandaar dat de onafhankelijke variabelen uit de eerste twee reeksen OLS-regressieanalyses, in de latere reeksen als afhankelijke variabele worden gebruikt. In de eerste twee reeksen OLS-regressieanalyses (met dader- en slachtofferschap als afhankelijke variabelen), zijn er vier modellen. Het eerste model bestaat uit de controlevariabelen (geslacht en leeftijd) en maatschappelijke kwetsbaarheid. Aan het tweede model worden de delinquente waarden toegevoegd, aan het derde model de lage zelfcontrole en aan het vierde en laatste model de criminele levensstijl.

In een volgende reeks wordt de criminele levensstijl als afhankelijke variabele genomen en zijn er drie modellen met onafhankelijke variabelen. Deze zijn dezelfde als de eerste drie modellen bij de OLS-regressieanalyses bij dader- en slachtofferschap. Vervolgens wordt een OLS-regressieanalyse uitgevoerd met een lage zelfcontrole als afhankelijke variabele. Deze regressieanalyse bestaat uit twee modellen. Het eerste model bestaat daarbij, net zoals bij de eerdere reeksen OLS-regressieanalyses, uit de controlevariabelen en maatschappelijke kwetsbaarheid en bij het tweede model worden de delinquente waarden daaraan toegevoegd. In een laatste OLS-regressieanalyse zijn de delinquente waarden de afhankelijke variabelen. Het eerste model bestaat dan uit de controlevariabelen, en het tweede model uit de controlevariabelen en maatschappelijke kwetsbaarheid.

In de tabellen van de OLS-regressieanalyses worden de ongestandaardiseerde richtingscoëfficiënt (B), de gestandaardiseerde richtingscoëfficiënt (Bèta) en de standaardfout (S.E.) weergegeven. De evaluatie van het model gebeurt aan de hand van de aangepaste determinatiecoëfficiënt (Adj. R^2) en de verandering in de aangepaste determinatiecoëfficiënt (Adj. R^2 change).

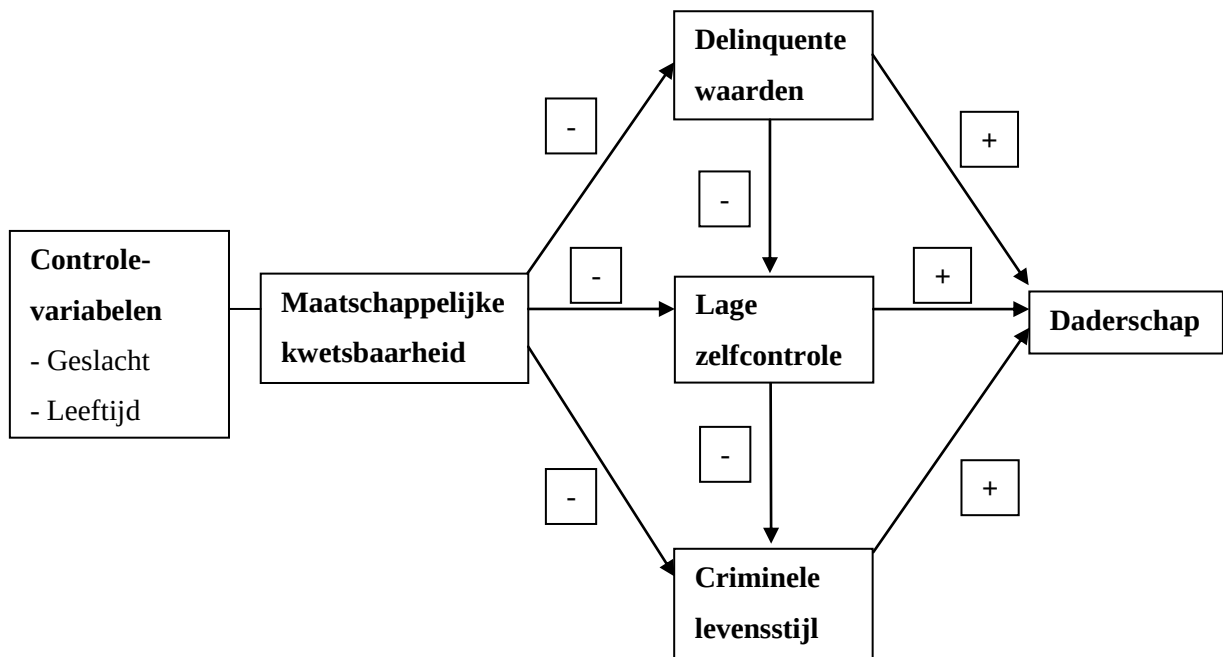
Uit de voorafgaande controle op multicollineariteit blijkt dat de correlatiecoëfficiënten steeds lager zijn dan 0.50 (bijlage 7), dus de onafhankelijke variabelen correleren onderling niet te sterk en kunnen dus samen bestudeerd worden. Aan de assumptie van normaliteit is niet voldaan (bijlage 8), maar in sociaalwetenschappelijk onderzoek komt dit zeer frequent voor, dus mits enige voorzichtigheid kunnen de OLS-regressieanalyses toch uitgevoerd worden.⁷⁴

Voor de resultaten van de analyses worden gepresenteerd, worden hier de theoretische modellen voor daderschap (figuur 5) en slachtofferschap (figuur 6) schematisch weergegeven. In de schema's staat - voor een indirect verband tussen de variabelen en + voor een direct verband. Volgens dit theoretisch model wordt er dus verwacht dat maatschappelijke kwetsbaarheid een invloed uitoefent op daderschap via de delinquente waarden, lage zelfcontrole en criminele levensstijl. Daarnaast worden er ook indirecte verbanden verwacht van delinquente waarden op lage zelfcontrole en vervolgens van lage zelfcontrole op criminele levensstijl. Geslacht en leeftijd functioneren hierbij als controlevariabelen. Voor slachtofferschap geldt eenzelfde interpretatie van het schema.

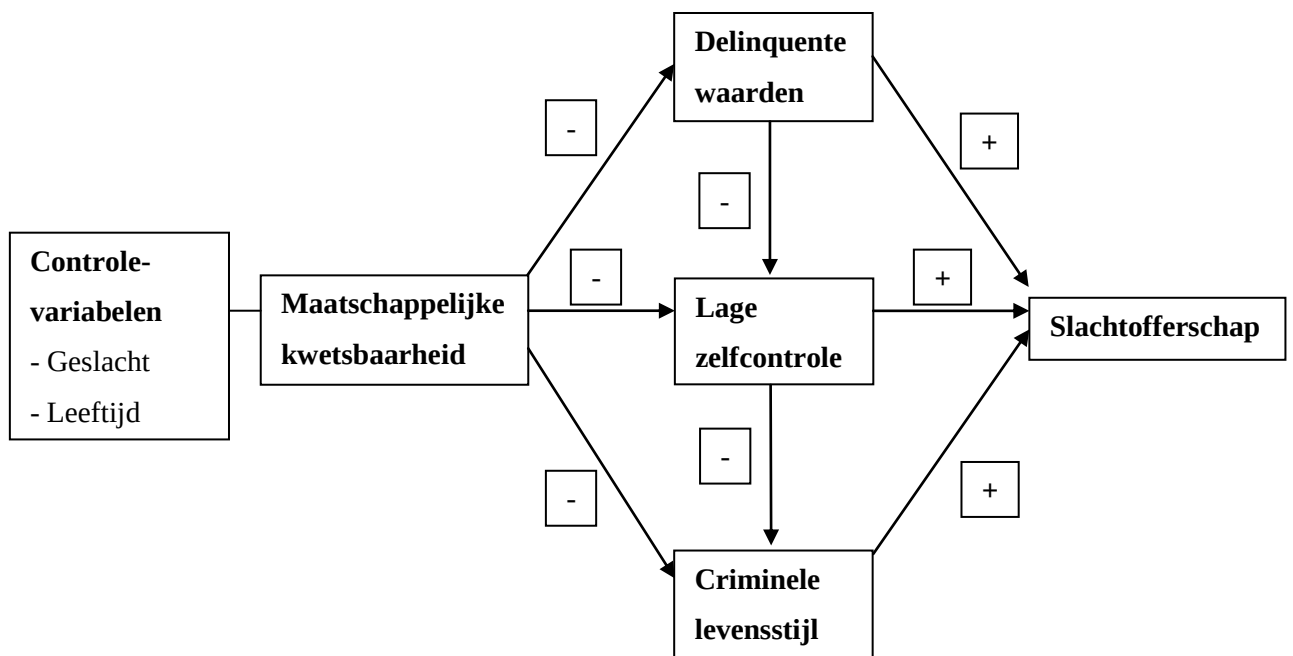
---

⁷⁴ Pauwels, L. (2012). *Toegepaste statistiek met SPSS voor criminologen*. Antwerpen: Maklu.

Figuur 5: Theoretisch model daderschap

Figuur 6: Theoretisch model slachtofferschap

2.1. OLS-regressieanalyse ouderschap

Het resultaat van de OLS-regressieanalyse met ouderschap als afhankelijke variabele wordt in tabel 9 gepresenteerd. Het eerste model heeft slechts een beperkte verklaringskracht van ouderschap ($\text{Adj. } R^2 = 0.136$). Maatschappelijke kwetsbaarheid heeft daarbij wel een sterk netto-effect op ouderschap ($\text{Bèta} = 0.365$). Dit effect is significant, in tegenstelling tot de effecten van geslacht en leeftijd.

De toevoeging van delinquente waarden (model 2) zorgt voor een kleine verbetering in de verklaring van ouderschap ($\text{Adj. } R^2 = 0.157$). Zowel het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid als van delinquente waarden zijn significant. Het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid ($\text{Bèta} = 0.329$) daalt licht tegenover het eerste model, maar is wel groter dan het effect van delinquente waarden ($\text{Bèta} = 0.157$).

Na introductie van lage zelfcontrole (model 3) stijgt de verklarende kracht van het model opnieuw ($\text{Adj. } R^2 = 0.172$). De drie onafhankelijke variabelen hebben daarbij elk een significant effect. Maatschappelijke kwetsbaarheid heeft het grootste effect ($\text{Bèta} = 0.293$), gevolgd door een lage zelfcontrole ($\text{Bèta} = 0.140$) en tot slot delinquente waarden ($\text{Bèta} = 0.128$).

Het vierde model heeft de grootste verklaringskracht ($\text{Adj. } R^2 = 0.244$) en hiermee stijgt de verklaringskracht met 10.8 procentpunten ten opzichte van het eerste model. Dit betekent dat er nu bijna een kwart van de geobserveerde variantie in ouderschap kan verklaard worden vanuit dit model. Alle vier de onafhankelijke variabelen hebben een significant effect op ouderschap, maar maatschappelijke kwetsbaarheid heeft niet langer het grootste effect, en is gedaald in vergelijking met het vorige model ($\text{Bèta} = 0.190$). Nu heeft de criminele levensstijl het grootste effect ($\text{Bèta} = 0.296$). De effecten van lage zelfcontrole ($\text{Bèta} = 0.115$) en delinquente waarden ($\text{Bèta} = 0.102$) zijn gedaald tegenover het vorige model. De correlatiecoëfficiënt van dit model duidt op een positief en sterk verband tussen alle variabelen van dit model ($R = 0.503$).

Op het einde van deze OLS-regressieanalyse kan er dus besloten worden dat maatschappelijke kwetsbaarheid steeds een significant effect op ouderschap heeft, maar dat dit effect telkens verkleint bij toevoeging van een andere onafhankelijke variabele. Zodra de criminele

levensstijl aan het model wordt toegevoegd, daalt de verklaringskracht van maatschappelijke kwetsbaarheid wel sterker en heeft het niet langer het grootste effect op ouderschap. Desalniettemin blijven alle onafhankelijke variabelen een significant effect hebben op ouderschap, waardoor er hier al een deel van de eerste hypothese wordt bevestigd.

2.2. OLS-regressieanalyse slachtofferschap

De controlevariabelen en maatschappelijke kwetsbaarheid verklaren slechts 10.1 % van de variantie in slachtofferschap (Adj. $R^2 = 0.101$) (tabel 10). Het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid is in dit model sterk en significant (Bèta = 0.326).

De verklaringskracht van het tweede model is gelijk aan die van het eerste model (Adj. $R^2 = 0.100$). Delinquente waarden heeft dan ook geen significant effect in dit model, en het effect is te zwak om inhoudelijk van belang te zijn (Bèta = 0.031). Maatschappelijke kwetsbaarheid heeft wel een significant effect (Bèta = 0.319). Dit effect is zeer licht gedaald in vergelijking met het vorige model.

In het derde model wordt lage zelfcontrole toegevoegd en zo kan er 13.2% van de geobserveerde variantie in slachtofferschap verklaard worden (Adj. $R^2 = 0.132$). Maatschappelijke kwetsbaarheid heeft nog steeds het grootste effect, maar is wel gedaald tegenover het tweede model (Bèta = 0.268). Ook lage zelfcontrole heeft een significant effect op slachtofferschap (Bèta = 0.198). Delinquente waarden daarentegen heeft een negatief en verwaarloosbaar effect, dat dan ook niet significant is (Bèta = - 0.009).

De introductie van een criminele levensstijl (model 4) doet de verklaringskracht licht stijgen tegenover het derde model (Adj. $R^2 = 0.144$). Hierbij valt op dat maatschappelijke kwetsbaarheid (Bèta = 0.222) en lage zelfcontrole (Bèta = 0.187) een groter effect hebben dan de criminele levensstijl (Bèta = 0.130). Bij deze drie onafhankelijke variabelen zijn de effecten wel steeds significant, in tegenstelling tot het effect van delinquente waarden, dat ook in dit model negatief en te zwak is (Bèta = - 0.020).

Na deze OLS-regressieanalyse is duidelijk dat maatschappelijke kwetsbaarheid steeds het grootste effect heeft op slachtofferschap, ondanks het feit dat dit effect bij ieder model licht daalt. In tegenstelling tot de OLS-regressieanalyse bij ouderschap heeft lage zelfcontrole een

groter effect op slachtofferschap dan de criminele levensstijl. Aangezien delinquente waarden in deze OLS-regressieanalyse geen significant effect heeft op slachtofferschap, kan de eerste hypothese niet volledig bevestigd worden.

2.3. OLS-regressieanalyse criminele levensstijl

Om na te gaan of de effecten die hierboven gevonden zijn, indirect verlopen, wordt nu een OLS-regressieanalyse uitgevoerd met de criminele levensstijl als afhankelijke variabele (tabel 11). Het eerste model, met de controlevariabelen en maatschappelijke kwetsbaarheid, heeft al een verklaringskracht van 15.5% ($\text{Adj. } R^2 = 0.155$). Als er wordt gekeken naar de correlatiecoëfficiënt, dan is het duidelijk dat er een sterk, positief verband bestaat tussen de variabelen uit het eerste model en criminele levensstijl ($R = 0.400$). Het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid op een criminele levensstijl is significant en sterk ($B\grave{e}ta = 0.392$).

De verklaringskracht van het tweede model stijgt licht ten opzichte van dat van het eerste model ($\text{Adj. } R^2 = 0.164$). Maatschappelijke kwetsbaarheid behoudt het grootste effect ($B\grave{e}ta = 0.368$), maar ook delinquente waarden hebben een significant effect, al is dat minder sterk ($B\grave{e}ta = 0.104$).

De toevoeging van een lage zelfcontrole (model 3) heeft slechts een verwaarloosbare verbetering op de verklaringskracht ($\text{Adj. } R^2 = 0.168$). Het effect van lage zelfcontrole ($B\grave{e}ta = 0.083$) op het model is dan ook niet significant en zeer laag in vergelijking met het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid. De effecten van maatschappelijke kwetsbaarheid ($B\grave{e}ta = 0.347$) en delinquente waarden ($B\grave{e}ta = 0.087$) zijn wel significant, maar zijn gedaald tegenover het vorige model. Zo is het effect van delinquente waarden in dit model nauwelijks groter dan het effect van lage zelfcontrole en inhoudelijk te laag om een rol te spelen.

Uit deze OLS-regressieanalyse kan besloten worden dat maatschappelijke kwetsbaarheid een groot effect heeft op de criminele levensstijl van een adolescent. Daarnaast hebben ook de delinquente waarden een redelijk effect, mits lage zelfcontrole buiten beschouwing wordt gelaten. Lage zelfcontrole heeft nauwelijks een meerwaarde voor de verklaring van een criminele levensstijl.

Tabel 9: OLS-regressieanalyse daderschap

Daderschap	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.
Controlevariabelen												
Intercept	0.545**		0.178	- 0.160		0.256	- 0.856*		0.333	- 0.718*		0.319
Geslacht	- 0.185	- 0.068	0.111	- 0.165	- 0.061	0.109	- 0.122	- 0.045	0.109	- 0.105	- 0.039	0.104
Leeftijd	- 0.023	- 0.015	0.065	- 0.027	- 0.017	0.064	- 0.038	- 0.024	0.064	- 0.084	- 0.053	0.061
Onafhankelijke variabelen												
Maatschappelijke kwetsbaarheid	0.278***	0.365	0.031	0.251***	0.329	0.032	0.223***	0.293	0.032	0.145***	0.190	0.033
Delinquente waarden				0.127***	0.157	0.034	0.104**	0.128	0.034	0.083*	0.102	0.033
Lage zelfcontrole							0.048***	0.140	0.015	0.039**	0.115	0.014
Criminele levensstijl										0.219***	0.296	0.031
R	0.375			0.405			0.425			0.503		
R²	0.141			0.164			0.180			0.253		
Adj. R²	0.136			0.157			0.172			0.244		
Adj. R² change	0.136			0.021			0.015			0.072		

* p < 0.05, ** p < 0.01, *** p ≤ 0.001

Tabel 10: OLS-regressieanalyse slachtofferschap

Slachtofferschap	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.
Controlevariabelen												
Intercept	0.304*		0.133	0.200		0.195	- 0.525*		0.251	- 0.480		0.250
Geslacht	0.006	0.003	0.083	0.009	0.005	0.083	0.054	0.027	0.082	0.060	0.030	0.082
Leeftijd	0.020	0.017	0.049	0.020	0.017	0.049	0.008	0.007	0.048	- 0.006	- 0.006	0.048
Onafhankelijke variabelen												
Maatschappelijke kwetsbaarheid	0.182***	0.326	0.023	0.178***	0.319	0.024	0.150***	0.268	0.024	0.124***	0.222	0.026
Delinquente waarden				0.019	0.031	0.026	- 0.005	- 0.009	0.026	- 0.012	- 0.020	0.026
Lage zelfcontrole							0.050***	0.198	0.011	0.047***	0.187	0.011
Criminele levensstijl										0.071*	0.130	0.024
R	0.326			0.327			0.374			0.393		
R²	0.106			0.107			0.140			0.154		
Adj. R²	0.101			0.100			0.132			0.144		
Adj. R² change	0.101			- 0.001			0.032			0.012		

* p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001

Tabel 11: OLS-regressieanalyse criminele levensstijl

Levensstijl	Model 1			Model 2			Model 3		
	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.
Controlevariabelen									
Intercept	0.564*		0.238	- 0.070		0.345	- 0.631		0.453
Geslacht	- 0.128	- 0.035	0.148	- 0.110	- 0.030	0.148	- 0.075	- 0.021	0.148
Leeftijd	0.222*	0.103	0.087	0.218*	0.102	0.087	0.209*	0.098	0.087
Onafhankelijke variabelen									
Maatschappelijke kwetsbaarheid	0.404***	0.392	0.042	0.379***	0.368	0.043	0.357***	0.347	0.044
Delinquente waarden				0.114*	0.104	0.045	0.096*	0.087	0.046
Lage zelfcontrole							0.038	0.083	0.020
R	0.400			0.413			0.420		
R²	0.160			0.170			0.176		
Adj. R²	0.155			0.164			0.168		
Adj. R² change	0.155			0.009			0.004		

* p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001

2.4. OLS-regressieanalyse lage zelfcontrole

Bij deze OLS-regressieanalyse wordt lage zelfcontrole de afhankelijke variabele (tabel 12). Het eerste model verklaart 10.6 % van de geobserveerde variantie in lage zelfcontrole (Adj. $R^2 = 0.106$) en maatschappelijke kwetsbaarheid heeft daarbij een significant effect op het model (Bèta = 0.307).

Aan het tweede model worden de delinquente waarden toegevoegd. Hierdoor stijgt de verklaringskracht van het model (Adj. $R^2 = 0.144$), maar daalt het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid (Bèta = 0.260). Delinquente waarden heeft ook een positief effect op het model (Bèta = 0.205), al is dit effect iets lager dan dat van maatschappelijke kwetsbaarheid.

Ook bij deze OLS-regressieanalyse heeft maatschappelijke kwetsbaarheid dus het grootste effect.

Tabel 12: OLS-regressieanalyse lage zelfcontrole

Zelfcontrole	Model 1			Model 2		
	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.
Controlevariabelen						
Intercept	17.340***		0.531	14.636***		0.758
Geslacht	- 0.981**	- 0.123	0.331	- 0.905**	- 0.114	0.324
Leeftijd	0.245	0.053	0.194	0.230	0.049	0.190
Onafhankelijke variabelen						
Maatschappelijke kwetsbaarheid	0.686***	0.307	0.093	0.582***	0.260	0.094
Delinquente waarden				0.487***	0.205	0.100
R	0.334			0.388		
R²	0.111			0.151		
Adj. R²	0.106			0.144		
Adj. R² change	0.106			0.038		

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

2.5. OLS-regressieanalyse delinquente waarden

Er wordt ook een OLS-regressieanalyse uitgevoerd met als afhankelijke variabele de delinquente waarden (tabel 13). Het eerste model bestaat daarbij enkel uit geslacht en leeftijd. Het is duidelijk dat deze achtergrondkenmerken, die hier als controlevariabelen dienen, geen verklaarbaar effect hebben op delinquente waarden ($\text{Adj. } R^2 = -0.001$).

De introductie van maatschappelijke kwetsbaarheid in het tweede model verbetert de verklaringskracht ten opzichte van het eerste, maar blijft zeer zwak ($\text{Adj. } R^2 = 0.049$). Uit de correlatiecoëfficiënt kan afgeleid worden dat er een positief en matig verband bestaat tussen geslacht, leeftijd, maatschappelijke kwetsbaarheid en delinquente waarden ($R = 0.232$). In het model heeft maatschappelijke kwetsbaarheid een significant effect op de delinquente waarden ($B\grave{e}ta = 0.227$).

Het is dus weer de maatschappelijke kwetsbaarheid die zorgt voor het grootste effect op de afhankelijke variabele, dit keer op de delinquente waarden.

Tabel 13: OLS-regressieanalyse delinquente waarden

Morele waarden	Model 1			Model 2		
	B	Bèta	S.E.	B	Bèta	S.E.
Controlevariabelen						
Intercept	6.152***		0.205	5.551***		0.230
Geslacht	- 0.174	- 0.052	0.147	- 0.155	- 0.047	0.143
Leeftijd	- 0.001	0.000	0.086	0.030	0.015	0.084
Onafhankelijke variabelen						
Maatschappelijke kwetsbaarheid				0.213***	0.227	0.040
R	0.052			0.232		
R²	0.003			0.054		
Adj. R²	- 0.001			0.049		
Adj. R² change	- 0.001			0.050		

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Uit deze verschillende OLS-regressieanalyses, met respectievelijk criminele levensstijl, lage zelfcontrole en delinquente waarden als afhankelijke variabelen, kunnen twee zaken afgeleid worden met betrekking tot de geformuleerde hypothesen. Ten eerste verloopt het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid wel degelijk indirect via delinquente waarden, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl, waardoor de tweede hypothese dus bevestigd wordt. Ten tweede werd er geen volledige ondersteuning gevonden voor de derde hypothese, want lage zelfcontrole heeft geen significant effect op risicovolle levensstijl.

2.6. OLS-regressieanalyse ouderschap, opgesplitst naar geslacht

Om de vijfde onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, worden ook OLS-regressieanalyses uitgevoerd voor jongens en meisjes apart. Alvorens dit te doen wordt er gecontroleerd op multicollineariteit tussen de onafhankelijke variabelen opgesplitst naar geslacht (bijlage 9 en bijlage 10). Uit deze controle blijkt dat alle correlaties voor beide geslachten lager zijn dan 0.5, dus de OLS-regressieanalyses kunnen uitgevoerd worden. Niettemin moet er vermeld worden dat de variabelen niet normaal verdeeld zijn (bijlage 11 en bijlage 12), dus dat de resultaten voorzichtig geïnterpreteerd moeten worden.⁷⁵ De OLS-regressieanalyses gebeuren zowel met ouderschap als slachtofferschap (zie 2.7.) als afhankelijke variabele. De resultaten voor ouderschap worden gepresenteerd in tabel 14.

Uit het eerste model blijkt dat maatschappelijke kwetsbaarheid een groter effect heeft op het ouderschap bij jongens ($B\grave{e}ta = 0.420$) dan bij meisjes ($B\grave{e}ta = 0.354$) en dat er bij jongens 16.4% van de geobserveerde variantie in ouderschap verklaard wordt en 12.8% bij meisjes.

Bij het tweede model is er een verschil van 14.1 procentpunten in de verklaringskracht bij jongens en bij meisjes (Adj. R^2 jongens = 0.266, Adj. R^2 meisjes = 0.125). Dit verschil is voornamelijk te wijten aan het verschillend effect van delinquente waarden bij jongens en meisjes. Zo heeft dit een significant en sterk effect bij jongens ($B\grave{e}ta = 0.344$), terwijl dit bij meisjes geen significant en een verwaarloosbaar effect heeft ($B\grave{e}ta = 0.016$). In dit model is het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid wel sterker bij meisjes ($B\grave{e}ta = 0.351$) dan bij jongens ($B\grave{e}ta = 0.301$).

---

⁷⁵ Pauwels, L. (2012). *Toegepaste statistiek met SPSS voor criminologen*. Antwerpen: Maklu.

Doordat lage zelfcontrole in het derde model nauwelijks effect heeft op ouderschap bij jongens ($B\grave{e}ta = 0.015$) en doordat dit effect niet significant is, daalt de verklaringskracht van dit model ($Adj. R^2 = 0.262$) licht tegenover het vorige model. Bij meisjes daarentegen heeft lage zelfcontrole wel een significant effect ($B\grave{e}ta = 0.182$) en stijgt de aangepaste determinatiecoëfficiënt dan ook ($Adj. R^2 = 0.153$). In dit model worden de verschillen tussen jongens en meisjes dus goed duidelijk: bij jongens hebben delinquente waarden het grootste effect ($B\grave{e}ta = 0.339$) en lage zelfcontrole het minste effect ($B\grave{e}ta = 0.015$), terwijl voor de meisjes net het omgekeerde geldt. Bij hen heeft lage zelfcontrole het grootste effect ($B\grave{e}ta = 0.182$) en delinquente waarden heeft geen effect ($B\grave{e}ta = -0.010$). Maatschappelijke kwetsbaarheid heeft voor beide geslachten een significant en sterk effect ($B\grave{e}ta$ jongens = 0.297, $B\grave{e}ta$ meisjes = 0.310).

De geobserveerde variantie wordt voor beide geslachten het best verklaard in het vierde model ($Adj. R^2$ jongens = 0.306, $Adj. R^2$ meisjes = 0.253) en de aangepaste determinatiecoëfficiënt stijgt daarmee met 14.2 procentpunten voor jongens in vergelijking met het eerste model. Voor meisjes stijgt deze coëfficiënt met 12.5 procentpunten tegenover het eerste model. Tussen alle variabelen in dit model is er bij de beide geslachten een sterk en positief verband (R jongens = 0.570, R meisjes = 0.514). In dit model is criminele levensstijl de sterkste voorspeller voor ouderschap bij meisjes ($B\grave{e}ta = 0.353$), gevolgd door maatschappelijke kwetsbaarheid ($B\grave{e}ta = 0.177$) en lage zelfcontrole ($B\grave{e}ta = 0.152$). Delinquente waarden heeft ook in dit model geen effect voor meisjes ($B\grave{e}ta = -0.033$). Bij jongens daarentegen blijven de delinquente waarden de belangrijkste voorspeller ($B\grave{e}ta = 0.305$), maar ook de criminele levensstijl ($B\grave{e}ta = 0.237$) en maatschappelijke kwetsbaarheid ($B\grave{e}ta = 0.231$) spelen een belangrijke rol. Het effect van lage zelfcontrole op ouderschap bij jongens blijft nihil ($B\grave{e}ta = -0.002$).

Op het einde van deze OLS-regressieanalyse kan er besloten worden dat de vierde hypothese, voor wat betreft ouderschap, niet volledig ondersteund wordt door de gevonden resultaten. Zo heeft delinquente waarden geen significant effect op ouderschap bij meisjes, en heeft lage zelfcontrole geen significant effect op ouderschap bij jongens. Maatschappelijke kwetsbaarheid en risicovolle levensstijl hebben wel bij de beide geslachten elk een significant effect op ouderschap.

2.7. OLS-regressieanalyse slachtofferschap, opgesplitst naar geslacht

Maatschappelijke kwetsbaarheid heeft in het eerste model zowel bij jongens als meisjes een significant en sterk effect (Bèta jongens = 0.349, Bèta meisjes = 0.319) (tabel 15). De verklaringskracht van dit model ligt voor meisjes iets lager dan bij jongens (Adj. R^2 jongens = 0.115, Adj. R^2 meisjes = 0.099).

Opvallend aan het tweede model is dat het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid bij meisjes stijgt tegenover het vorige model (Bèta = 0.330). Dit komt vooral doordat delinquente waarden geen goede voorspeller is voor slachtofferschap bij meisjes (Bèta = - 0.059). Bij jongens heeft delinquente waarden daarentegen wel een effect (Bèta = 0.219), maar maatschappelijke kwetsbaarheid blijft wel de sterkste voorspeller (Bèta = 0.274). De verklaringskracht van dit model is in vergelijking met het eerste model gestegen voor jongens (Adj. R^2 = 0.153), maar voor meisjes gelijk gebleven (Adj. R^2 = 0.099).

In het derde model blijft maatschappelijke kwetsbaarheid bij beide geslachten nog steeds de beste voorspeller voor slachtofferschap (Bèta jongens = 0.219, Bèta meisjes = 0.288). De introductie van lage zelfcontrole heeft een positief effect op de voorspellingskracht van het model (Adj. R^2 jongens = 0.172, Adj. R^2 meisjes = 0.128) en heeft dan ook bij beide geslachten een effect op slachtofferschap (Bèta jongens = 0.175, Bèta meisjes = 0.184), al is dit iets hoger bij meisjes. Delinquente waarden heeft bij meisjes nog steeds weinig effect en is niet significant (Bèta = -0.085). Bij jongens is het effect van delinquente waarden gedaald (Bèta = 0.165).

De toevoeging van de criminele levensstijl aan de regressieanalyse doet de verklaarde variantie in slachtofferschap licht stijgen in vergelijking met het derde model (Adj. R^2 jongens = 0.181, Adj. R^2 meisjes = 0.138). Criminele levensstijl heeft op beide geslachten wel een effect (Bèta jongens = 0.128, Bèta meisjes = 0.125), maar het effect bij jongens is niet significant. De sterkste voorspeller voor slachtofferschap blijft bij beide geslachten nog steeds maatschappelijke kwetsbaarheid (Bèta jongens = 0.183, Bèta meisjes = 0.240), gevolgd door lage zelfcontrole (Bèta jongens = 0.166, Bèta meisjes = 0.174). De effecten van deze twee onafhankelijke variabelen zijn wel groter bij de meisjes dan bij de jongens. Het effect van delinquente waarden is gedaald bij de jongens (Bèta = 0.146), maar blijft significant. Voor de

meisjes blijft deze variabele geen effect hebben ($B\grave{e}ta = -0.093$). In dit laatste model is het verband tussen alle variabelen voor jongens sterker ($R = 0.451$) dan bij meisjes ($R = 0.389$).

Deze resultaten impliceren dat de vierde hypothese uit deze thesis ook niet volledig ondersteund wordt voor wat betreft het slachtofferschap, want delinquente waarden heeft geen significant effect op slachtofferschap bij de meisjes. Maatschappelijke kwetsbaarheid, lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl hebben wel elk een significant effect op slachtofferschap bij meisjes. Uit de resultaten met betrekking tot de jongens blijkt dat alle onafhankelijke variabelen wel een effect hebben op slachtofferschap, maar dat het effect van criminele levensstijl niet significant is.

Tabel 14: OLS-regressieanalyse daderschap, opgesplitst naar geslacht

Daderschap	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
	Jongen B / Bèta (S.E.)	Meisje B / Bèta (S.E.)	Jongen B / Bèta (S.E.)	Meisje B / Bèta (S.E.)	Jongen B / Bèta (S.E.)	Meisje B / Bèta (S.E.)	Jongen B / Bèta (S.E.)	Meisje B / Bèta (S.E.)
Controlevariabelen								
Intercept	- 0.142 (0.352)	0.668*** (0.167)	- 2.114*** (0.507)	0.611* (0.248)	- 2.187*** (0.621)	- 0.176 (0.335)	-2.014*** (0.604)	- 0.038 (0.315)
Leeftijd	0.126 / 0.064 (0.134)	- 0.094 / - 0.072 (0.067)	0.131 / 0.066 (0.126)	- 0.095 / - 0.073 (0.067)	0.128 / 0.065 (0.127)	- 0.103 / - 0.080 (0.066)	0.086 / 0.044 (0.123)	-0.150 / -0.116* (0.062)
Onafhankelijke variabelen								
Maatschappelijke kwetsbaarheid	0.434/0.420*** (0.070)	0.211/0.354*** (0.031)	0.312/0.301*** (0.070)	0.209/0.351*** (0.031)	0.307/0.297*** (0.074)	0.185/0.310*** (0.031)	0.238 / 0.231** (0.074)	0.106/0.177*** (0.032)
Delinquente waarden			0.370/0.344*** (0.072)	0.010 / 0.016 (0.034)	0.365/0.339*** (0.076)	- 0.006 / - 0.010 (0.033)	0.328/0.305*** (0.075)	- 0.021 / - 0.033 (0.031)
Lage zelfcontrole					0.006 / 0.015 (0.030)	0.052/0.182*** (0.015)	- 0.001 / - 0.002 (0.029)	0.044 / 0.152** (0.014)
Criminele levensstijl							0.222/0.237*** (0.063)	0.211/0.353*** (0.031)
R	0.416	0.364	0.527	0.365	0.527	0.404	0.570	0.514
R²	0.173	0.133	0.278	0.133	0.278	0.163	0.325	0.265
Adj. R²	0.164	0.128	0.266	0.125	0.262	0.153	0.306	0.253
Adj. R² change	0.164	0.128	0.102	- 0.003	- 0.004	0.028	0.044	0.100

* p < 0.05, ** p < 0.01, *** p ≤ 0.001

Tabel 15: OLS-regressieanalyses slachtofferschap, opgesplitst naar geslacht

Slachtofferschap	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
	Jongen B / Bèta (S.E.)	Meisje B / Bèta (S.E.)	Jongen B / Bèta (S.E.)	Meisje B / Bèta (S.E.)	Jongen B / Bèta (S.E.)	Meisje B / Bèta (S.E.)	Jongen B / Bèta (S.E.)	Meisje B / Bèta (S.E.)
Controlevariabelen								
Intercept	0.012 (0.212)	0.463** (0.153)	- 0.725* (0.319)	0.648** (0.227)	-1.227** (0.386)	- 0.071 (0.306)	-1.172** (0.385)	- 0.027 (0.305)
Leeftijd	0.132 / 0.113 (0.081)	- 0.041 / - 0.035 (0.061)	0.133 / 0.115 (0.079)	- 0.039 / - 0.033 (0.061)	0.116 / 0.099 (0.079)	- 0.046 / - 0.040 (0.060)	0.102 / 0.088 (0.079)	- 0.061 / - 0.052 (0.060)
Onafhankelijke variabelen								
Maatschappelijke kwetsbaarheid	0.212/0.349*** (0.042)	0.171/0.319*** (0.028)	0.166/0.274*** (0.044)	0.177/0.330*** (0.028)	0.133 / 0.219** (0.046)	0.154/0.288*** (0.029)	0.111 / 0.183* (0.047)	0.129/0.240*** (0.031)
Delinquente waarden			0.138 / 0.219** (0.045)	- 0.034 / -0.059 (0.031)	0.104 / 0.165* (0.047)	- 0.049 / -0.085 (0.030)	0.092 / 0.146* (0.048)	- 0.054 / - 0.093 (0.030)
Lage zelfcontrole					0.042 / 0.175* (0.019)	0.048/0.184*** (0.014)	0.040 / 0.166* (0.019)	0.045/0.174*** (0.014)
Criminele levensstijl							0.071 / 0.128 (0.040)	0.068 / 0.125* (0.030)
R	0.353	0.323	0.409	0.328	0.436	0.372	0.451	0.389
R²	0.125	0.104	0.167	0.108	0.190	0.139	0.204	0.151
Adj. R²	0.115	0.099	0.153	0.099	0.172	0.128	0.181	0.138
Adj. R² change	0.115	0.099	0.038	0.000	0.019	0.029	0.009	0.010

* p ≤ 0.05, ** p < 0.01, *** p ≤ 0.001

3. Conclusie

3.1. Beschrijvende analyses

Uit de vergelijking van de beschrijvende analyses met de resultaten uit de Belgische ISRD-2, blijkt duidelijk dat de prevalentie van daderschap in deze masterproef vrij laag is. In de ISRD-2 werden bepaalde delictitems niet bevraagd, die in de voorliggende masterproef wel werden bevraagd, bijvoorbeeld illegaal downloaden of het opzettelijk verwonden van een dier. Andere delictitems werden in de ISRD-2 op een andere manier bevraagd, bijvoorbeeld fietsdiefstal werd samen met diefstal van een motorfiets bevraagd, terwijl fietsdiefstal in deze masterproef afzonderlijk werd bevraagd, en diefstal van een motorfiets samen met autodiefstal werd gemeten. Deze delictitems kunnen dus niet met elkaar vergeleken worden. Voor de delictitems die zowel in deze masterproef als in de ISRD-2 werden bevraagd, is het duidelijk dat de prevalentie van daderschap hier lager is dan bij de ISRD-2. Zo geven 21.6% van de adolescenten in de ISRD-2 toe ooit al te hebben deelgenomen aan een groepsgevecht, tegenover 1.9% van de huidige steekproef. Ook voor het dragen van een wapen, vandalisme en winkeldiefstal werden in deze masterproef veel lagere percentages gevonden (2.1% voor het dragen van een wapen, 3.3% voor vandalisme en 6.5% voor winkeldiefstal) dan in de ISRD-2 (15.0% voor het dragen van een wapen, 10.7% voor vandalisme en 20.1% voor winkeldiefstal). Inbraak haalde in beide onderzoeken een zeer laag percentage: 0.8% in deze masterproef en 2.0% in de ISRD-2.⁷⁶

Deze verschillen in prevalentie kunnen te wijten zijn aan de verschillende samenstelling van de beide steekproeven. Zo bestaat de steekproef van de ISRD-2 uit een groter aantal respondenten (N = 2247, tegenover N = 523 in deze masterproef) en worden in de ISRD-2 enkel de eerste drie jaren van het secundair onderwijs bevraagd. Een derde verschil is dat in de steekproef van de ISRD-2 de beide geslachten ongeveer gelijk vertegenwoordigd zijn (48.73% jongens en 51.27% meisjes), terwijl in de steekproef van deze masterproef de meisjes oververtegenwoordigd zijn (64.0%). Tot slot werd de ISRD-2 in een stedelijke context afgenomen en het huidige onderzoek in een niet-stedelijke context.⁷⁷

---

⁷⁶ Vettenburg, N., Gavray, C., & Born, M. (2010). Belgium. In J. Junger-Tas, I. Haen Marshall, D. Enzmann, M. Killias, M. Steketee & B. Gruszczynska (Eds.), *Juvenile delinquency in Europe and beyond : results of the second international self report delinquency study* (pp. 29-46). Dordrecht: Springer.

⁷⁷ Vettenburg, N., Gavray, C., & Born, M. (2010). Belgium. In J. Junger-Tas, I. Haen Marshall, D. Enzmann, M. Killias, M. Steketee & B. Gruszczynska (Eds.), *Juvenile delinquency in Europe and beyond : results of the second international self report delinquency study* (pp. 29-46). Dordrecht: Springer.

Bij slachtofferschap zijn de verschillen tussen beide studies minder groot. Zo is een vergelijkbaar percentage jongeren reeds slachtoffer geworden van diefstal (19.7% bij de ISRD-2, 18.2% in deze masterproef) en afpersing (2.9% bij de ISRD-2, 1.3% in deze masterproef). Er is een klein verschil in slachtofferschap bij pesten (17.0% bij de ISRD-2, 13.6% in deze masterproef), maar dit verschil kan toe te schrijven zijn aan het feit dat het in deze masterproef om pesterijen via telecommunicatie gaat, terwijl het bij de ISRD-2 over pesterijen in het algemeen gaat. De vier andere items die in deze masterproef werden onderzocht, werden niet in de ISRD-2 bestudeerd, dus voor deze items is er geen vergelijking mogelijk.⁷⁸

In de prevalentie van daderschap werden er voor veertien van de vijftien delictitems statistisch significante verschillen gevonden tussen maatschappelijk kwetsbare jongeren en niet-maatschappelijk kwetsbare jongeren. Bij deze delictitems hadden de maatschappelijk kwetsbare jongeren steeds hogere percentages dan de niet-maatschappelijk kwetsbaren. Deze vaststelling hoeft niet te verbazen, want Ferwerda vond reeds in 1992 dat maatschappelijk kwetsbare jongeren zich vaker aan delinquent gedrag schuldig maken dan niet-maatschappelijk kwetsbaren.⁷⁹ Ook in de prevalentie van slachtofferschap waren er statistisch significante verschillen tussen de beide groepen, maar over het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap werden geen publicaties gevonden, dus de gevonden resultaten kunnen niet vergeleken worden met eerder onderzoek.

3.2. Verklarende analyses

Bij de OLS-regressieanalyse met daderschap als afhankelijke variabele heeft maatschappelijke kwetsbaarheid in elk model een significant effect. Dit effect verkleint telkens als er een andere onafhankelijke variabele wordt toegevoegd. In het derde model heeft lage zelfcontrole een groter effect op daderschap dan delinquente waarden, terwijl Svensson, Pauwels en Weerman in hun onderzoek naar het interactie-effect van delinquente waarden en lage zelfcontrole op daderschap het omgekeerde vonden in een stedelijke context. Zo vonden zij in het eerste model van de OLS-regressieanalyse, met lage zelfcontrole en delinquente

---

⁷⁸ Vettenburg, N., Gavray, C., & Born, M. (2010). Belgium. In J. Junger-Tas, I. Haen Marshall, D. Enzmann, M. Killias, M. Steketeer & B. Gruszczynska (Eds.), *Juvenile delinquency in Europe and beyond : results of the second international self report delinquency study* (pp. 29-46). Dordrecht: Springer.

⁷⁹ Ferwerda, H. (1992). *Watjes en ratjes: een longitudinaal onderzoek naar het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en jeugdcriminaliteit*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

waarden als onafhankelijke variabelen, in Antwerpen en in Halmstad een groter effect van delinquente waarden dan van lage zelfcontrole. In Zuid-Nederland vonden zij wel, net als in deze masterproef, een groter effect van lage zelfcontrole.⁸⁰ Zodra de criminele levensstijl in deze masterproef aan de OLS-regressieanalyse wordt toegevoegd, daalt de verklaringskracht van maatschappelijke kwetsbaarheid, delinquente waarden en lage zelfcontrole. Uit de analyse blijkt dat de criminele levensstijl het sterkste effect heeft op daderschap. Dit is in overeenstemming met de OLS-regressieanalyse die werd uitgevoerd door Svensson en Pauwels in 2010, waarbij in het eerste model de neiging tot criminaliteit en criminele levensstijl als onafhankelijke variabelen functioneerden. De neiging tot criminaliteit bestond daarbij uit lage zelfcontrole en delinquente waarden. In deze studie was het effect van criminele levensstijl in het eerste model, in Antwerpen, ook groter dan dat van de neiging tot criminaliteit. In Halmstad daarentegen, was het effect van criminele levensstijl kleiner dan de neiging tot criminaliteit.⁸¹

Als de OLS-regressieanalyse wordt uitgevoerd met slachtofferschap als afhankelijke variabele, dan heeft maatschappelijke kwetsbaarheid in elk model het grootste effect op slachtofferschap, ongeacht de andere onafhankelijke variabelen die worden toegevoegd. In het vierde model werd geen effect gevonden van delinquente waarden en was het effect van lage zelfcontrole op slachtofferschap groter dan dat van de criminele levensstijl. Dat lage zelfcontrole een rol speelt bij slachtofferschap werd reeds aangetoond door Schreck in 1999 en 2002. Hij vond daarbij een onafhankelijk effect van lage zelfcontrole op gewelddadige vormen van slachtofferschap.⁸² In 2011 werd een onderzoek verricht door Pauwels en Svensson naar het verband tussen dader- en slachtofferschap, waarbij in het derde model van de OLS-regressieanalyse de effecten van lage zelfcontrole en criminele levensstijl op slachtofferschap werden onderzocht. In Sint-Niklaas was het effect van lage zelfcontrole op slachtofferschap, net als in deze masterproef, lichtjes hoger dan het effect van criminele levensstijl. In tegenstelling tot de bevindingen in Sint-Niklaas, was het effect van lage zelfcontrole in Halmstad iets lager dan dat van de criminele levensstijl.⁸³

---

⁸⁰ Svensson, R., Pauwels, L., & Weerman, F. M. (2010). Does the effect of self-control on adolescent offending vary by level of morality?: A test in three countries. *Criminal justice and behavior*, 37(6), 732-743.

⁸¹ Svensson, R., & Pauwels, L. (2010). Is a risky lifestyle always 'risky'? The interaction between individual propensity and lifestyle risk in adolescent offending: a test in two urban samples. *Crime and delinquency*, 56(4), 608-626.

⁸² Schreck, C., Wright, R., & Miller, J. (2002). A study of individual and situational antecedents of violent victimization. *Justice Quarterly*, 19(1), 159-180.

⁸³ Pauwels, L., & Svensson, R. (2011). Exploring the relationship between offending and victimization: What is the role of risky lifestyles and low self-control?: A test in two urban samples. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 17(3), 163-177.

Als het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid vergeleken wordt tussen dader- en slachtofferschap, dan blijkt dat in de eerste drie modellen van de OLS-regressieanalyses maatschappelijke kwetsbaarheid een sterker effect heeft op daderschap dan op slachtofferschap. Zodra criminele levensstijl aan het model wordt toegevoegd, heeft maatschappelijke kwetsbaarheid echter een sterker effect bij slachtofferschap. Dit is toe te schrijven aan het feit dat criminele levensstijl een groter effect heeft bij daderschap dan bij slachtofferschap, wat in overeenstemming is met de bevindingen van Wikström en Butterworth.⁸⁴

Zoals reeds uiteengezet, werd voor elke onafhankelijke variabele uit de OLS-regressieanalyses bij dader- en slachtofferschap, een OLS-regressieanalyse uitgevoerd waarbij deze als afhankelijke variabele functioneert. Op die manier werd nagegaan of de gevonden verbanden tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en dader- en slachtofferschap indirect verlopen of niet. Uit de OLS-regressieanalyses met respectievelijk criminele levensstijl, lage zelfcontrole en delinquente waarden als afhankelijke variabele blijkt dat dit wel degelijk het geval is. Zo heeft maatschappelijke kwetsbaarheid in elk van de drie OLS-regressieanalyses een sterk en significant effect.

Bij de OLS-regressieanalyse met criminele levensstijl als afhankelijke variabele hebben de delinquente waarden ook een significant effect, maar dit verkleint na toevoeging van de lage zelfcontrole. Deze laatste heeft geen significant effect op de criminele levensstijl.

Als lage zelfcontrole als afhankelijke variabele wordt bestudeerd in de OLS-regressieanalyse, worden vergelijkbare effecten gevonden als deze die Gavray et al. hebben gevonden in hun onderzoek. Zo werd ook door hen een sterk en significant effect gevonden van maatschappelijke kwetsbaarheid op zelfcontrole. Dit verband is negatief, dus hoge waarden op de index van maatschappelijke kwetsbaarheid komen overeen met een lage zelfcontrole. Dit is analoog aan de resultaten uit deze masterproef. Verder vinden Gavray et al. dat delinquente waarden de verklaringskracht van het model doen toenemen en daarbij een zeer sterk effect hebben op zelfcontrole. Ook hier is dit effect negatief, wat betekent dat hoge delinquente waarden overeenkomen met een lage zelfcontrole. Dit stemt overeen met de

---

⁸⁴ Wikström, P.-O. H., & Butterworth, D. A. (2006). *Adolescent crime: individual differences and lifestyles*. Cullompton: Willan Publishing.

bevindingen van deze masterproef, al is het gevonden effect van delinquente waarden wel minder sterk dan het effect dat gevonden werd door Gavray et al.⁸⁵

De modellen van de OLS-regressieanalyse met als afhankelijke variabele de delinquente waarden hebben, ondanks het sterk en significant effect van maatschappelijke kwetsbaarheid een lage verklaringskracht.

Tot slot werden de OLS-regressieanalyses met dader- en slachtofferschap als afhankelijke variabelen opnieuw uitgevoerd, ditmaal opgesplitst naar geslacht. Bij de beide geslachten hebben delinquente waarden en lage zelfcontrole een verschillend effect op daderschap. In het derde model zijn delinquente waarden de belangrijkste voorspeller voor jongens, en heeft lage zelfcontrole geen effect op daderschap, terwijl voor meisjes lage zelfcontrole wel een effect heeft op daderschap en delinquente waarden niet. Dat voor jongens delinquente waarden belangrijker zijn dan lage zelfcontrole werd reeds in 2012 aangetoond door Pauwels, maar in dezelfde studie werd toen ook voor meisjes een groter effect van delinquente waarden dan van lage zelfcontrole gevonden.⁸⁶ Als de criminele levensstijl aan het vierde model in deze masterproef wordt toegevoegd, heeft deze onafhankelijke variabele het sterkste effect op daderschap bij meisjes. Bij jongens, daarentegen blijven de delinquente waarden de belangrijkste voorspeller.

Zowel bij jongens als bij meisjes is maatschappelijke kwetsbaarheid de sterkste voorspeller voor slachtofferschap, en daarna de lage zelfcontrole. Delinquente waarden hebben bij jongens wel een effect op het slachtofferschap, terwijl dit bij de meisjes niet het geval is. De criminele levensstijl heeft bij beide geslachten een vergelijkbaar effect, al is dit effect bij de jongens niet significant, bij de meisjes wel. Deze resultaten zijn in overeenstemming met een onderzoek dat door Stewart et al. in 2004 werd verricht om de bevindingen van Schreck uit 1999 na te gaan. Stewart et al. vonden dat, hoewel de criminele levensstijl het effect van lage zelfcontrole op gewelddadige vormen van slachtofferschap bij meisjes beïnvloedt, lage zelfcontrole zelf ook een direct en significant effect heeft op slachtofferschap bij meisjes.⁸⁷

---

⁸⁵ Gavray, C., Vettenburg, N., Pauwels, L., & Brondeel, R. (2013). The impact of societal vulnerability and violent values on self-control in a Belgium sample of youth: a gender comparison. *Journal of contemporary criminal justice*, 29(1), 13-31.

⁸⁶ Pauwels, L. (2012). How similar is the interaction between low self-control and deviant moral beliefs in the explanation of adolescent offending? An inquiry in sub groups by gender and immigrant background. In A. S. Fruili & L. D. Veneto (Eds.), *Psychology of morality* (pp. 1-12). New York: Nova Publishers.

⁸⁷ Stewart, E., Elifson, K., & Sterk, C. (2004). Integrating the general theory of crime into an explanation of violent victimization among female offenders. *Justice Quarterly*, 21(1), 159-181.

Hoofdstuk V. Conclusie en discussie

1. Beschrijvende onderzoeksvragen

(1) Wat is de prevalentie van dader- en slachtofferschap bij adolescenten, en is er een verschil in prevalentie tussen adolescenten die maatschappelijk kwetsbaar zijn en zij die dat niet zijn?

Zonder de prevalentie opnieuw in detail te bespreken, kan er toch gesteld worden dat er binnen de steekproef een lage prevalentie is van daderschap in vergelijking met de resultaten van de ISRD-2. De verschillen in prevalentie zijn bij slachtofferschap minder groot voor de items die in beide studies werden onderzocht. Hoe dan ook is het rekenkundig gemiddelde zowel bij dader- als slachtofferschap vrij laag (1.07 bij daderschap en 0.81 bij slachtofferschap). Er is wel een duidelijk verschil in prevalentie van dader- en slachtofferschap tussen maatschappelijk kwetsbare jongeren en niet-maatschappelijk kwetsbare jongeren.

Het verschil tussen de beide groepen is voor daderschap bij veertien van de vijftien delictitems statistisch significant. Enkel bij illegaal downloaden werd geen statistisch verschil gevonden. Bij winkeldiefstal doet zich het grootste verschil voor (19.8 procentpunten). Ook bij het rekenkundig gemiddelde is het verschil tussen de beide groepen zichtbaar: 2.14 voor de maatschappelijk kwetsbaren en 0.94 voor de andere groep. Bij slachtofferschap is er een statistisch significant verschil tussen de beide groepen voor zes van de zeven slachtofferitems. Dit verschil is het grootst bij slachtofferschap van geweld door (stief)ouders (23.7 procentpunten). Het rekenkundig gemiddelde is voor de maatschappelijk kwetsbare groep groter (1.40), dan dat van de andere groep (0.74).

(2) Is er een verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap, onafhankelijk van geslacht en leeftijd?

Uit de partiële correlatie blijkt dat er een positief, matig tot sterk verband bestaat tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap, onafhankelijk van geslacht en leeftijd, en dat dit verband significant is. Hoge waarden van daderschap komen dus overeen met hoge waarden op de cumulatieve index van maatschappelijke kwetsbaarheid.

(3) Is er een verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap, onafhankelijk van geslacht en leeftijd?

Ook voor slachtofferschap werd door de partiële correlatie een verband gevonden met maatschappelijke kwetsbaarheid, onder controle van geslacht en leeftijd. Dit significant verband is eveneens positief en matig tot sterk. Dit betekent dus dat, net zoals bij daderschap, hoge waarden van slachtofferschap overeenkomen met hoge waarden op de cumulatieve index van maatschappelijke kwetsbaarheid.

2. Verklarende onderzoeksvragen

(4) Hebben delinquente waarden, een lage zelfcontrole en een risicovolle levensstijl elk afzonderlijk een effect op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap en op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap, onafhankelijk van geslacht en leeftijd en worden deze effecten versterkt als deze factoren samen worden bestudeerd?

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, zal eerst worden ingegaan op het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap, en pas daarna op het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap.

Uit de OLS-regressieanalyse blijkt dat in het eerste model maatschappelijke kwetsbaarheid, onder controle van geslacht en leeftijd een netto-effect van 0.365 heeft op daderschap. In de daarop volgende modellen wordt er steeds één onafhankelijke variabele toegevoegd. Daaruit kan afgeleid worden dat zowel delinquente waarden als lage zelfcontrole en risicovolle levensstijl elk een significant netto-effect hebben op delinquent gedrag, en dat criminele levensstijl daarbij het grootste effect heeft ($B\grave{e}ta = 0.296$). Samen verklaren geslacht, leeftijd, maatschappelijke kwetsbaarheid, delinquente waarden, lage zelfcontrole en criminele levensstijl 24.4 % van de geobserveerde variantie in daderschap. De verklaringskracht van het laatste model is daarbij gestegen met 10.8 procentpunten tegenover dat van het eerste model.

Bij de OLS-regressieanalyse met slachtofferschap als afhankelijke variabele wordt er in het eerste model 10.1% van de variantie in slachtofferschap verklaard. Maatschappelijke kwetsbaarheid heeft in dit model een sterk en significant effect ($B\grave{e}ta = 0.326$) en ook in de

drie daaropvolgende modellen blijft maatschappelijke kwetsbaarheid steeds voor het grootste netto-effect zorgen. In het vierde model valt vooral op dat de variabele delinquente waarden geen effect heeft op slachtofferschap en dat het effect van lage zelfcontrole groter is dan dat van de criminele levensstijl.

Het netto-effect van maatschappelijke kwetsbaarheid daalt, zowel bij dader- als slachtofferschap, in elk model. Het is dan ook duidelijk dat zowel het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap als het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap wel degelijk beïnvloed worden door de drie andere onafhankelijke variabelen (delinquente waarden, lage zelfcontrole en criminele levensstijl). Naast deze vaststelling blijkt uit de analyses ook dat maatschappelijke kwetsbaarheid zelf bij elk van deze drie onafhankelijke variabelen een sterk en significant effect heeft. Hieruit kan dus afgeleid worden dat het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid zowel op dader- als op slachtofferschap indirect verloopt via delinquente waarden, lage zelfcontrole en criminele levensstijl.

(5) Is er een verschil in het effect van delinquente waarden, een lage zelfcontrole en een risicovolle levensstijl op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap en op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap, naargelang van het geslacht van de adolescent?

Zowel bij dader- als bij slachtofferschap is er een verschil in het effect van delinquente waarden, lage zelfcontrole en criminele levensstijl naargelang van het geslacht van de adolescent.

Uit de OLS-regressieanalyse met daderschap als afhankelijke variabele kan afgeleid worden dat daderschap bij jongens het best voorspeld wordt vanuit delinquente waarden. Ook de criminele levensstijl en maatschappelijke kwetsbaarheid hebben een sterk en significant effect. Lage zelfcontrole heeft geen effect op daderschap bij jongens. Bij meisjes daarentegen heeft de criminele levensstijl het sterkste effect op daderschap, gevolgd door maatschappelijke kwetsbaarheid en lage zelfcontrole. Delinquente waarden heeft bij de meisjes een te laag effect om inhoudelijk relevant te zijn en het effect is bovendien niet significant. Het is dus opvallend dat delinquente waarden bij jongens de sterkste voorspeller is, terwijl deze bij meisjes nauwelijks effect heeft en dat lage zelfcontrole bij meisjes wel een

significant effect heeft, in tegenstelling tot de jongens, waar er geen effect voor lage zelfcontrole werd gevonden. Het vierde model heeft bij jongens een grotere verklaringskracht ($\text{Adj. } R^2 = 0.306$), dan bij meisjes ($\text{Adj. } R^2 = 0.253$).

Zowel voor jongens als voor meisjes heeft maatschappelijke kwetsbaarheid het sterkste effect op slachtofferschap. Bij meisjes is dit effect wel groter dan bij jongens. Ook lage zelfcontrole zorgt bij de beide geslachten voor een significant effect, in tegenstelling tot delinquente waarden dat enkel bij jongens een significant effect heeft. Het effect van criminele levensstijl is zowel voor jongens als meisjes ongeveer even sterk, maar bij jongens is dit effect niet significant. Ook bij slachtofferschap heeft het vierde model, net zoals bij daderschap, een grotere verklaringskracht bij jongens ($\text{Adj. } R^2 = 0.181$), dan bij meisjes ($\text{Adj. } R^2 = 0.138$).

3. Algemene conclusie en vooruitblik naar toekomstig onderzoek

Met deze masterproef was het de bedoeling om tegemoet te komen aan een tekort aan onderzoek naar de invloed van maatschappelijke kwetsbaarheid als een cumulatieve index op dader- en slachtofferschap. Er werd hierbij onderzocht wat de invloed was van delinquente waarden, lage zelfcontrole en criminele levensstijl.

Critici zijn misschien van mening dat door het meten van maatschappelijke kwetsbaarheid als een cumulatieve index het effect ervan op dader- en slachtofferschap wordt overschat en dat het effect minder groot zou zijn indien de indicatoren met betrekking tot sociale bindingen en sociale controle afzonderlijk zouden bestudeerd worden. Toch kan er gesteld worden dat het noodzakelijk is dat sociale bindingen in de operationalisering deel uitmaken van maatschappelijke kwetsbaarheid, want zoals uiteen werd gezet in het theoretisch hoofdstuk, spelen de sociale bindingen een centrale rol in de theorie. Het is ook van belang dat maatschappelijke kwetsbaarheid als een cumulatieve index wordt onderzocht, omdat de kern van de theorie bepaalt dat net de cumulatie van risicofactoren (zoals immigratieachtergrond, schoolproblemen, gebrek aan sociale bindingen, lagere sociaaleconomische situatie etc.) tot het proces van maatschappelijke kwetsbaarheid bijdraagt.

Inherent aan elk empirisch onderzoek, draagt ook dit onderzoek enkele beperkingen met zich mee. Een eerste belangrijke beperking is dat er een relatief kleine steekproef werd gerealiseerd ($N = 523$), waardoor imputatie noodzakelijk werd om geen groot verlies te lijden.

Daarnaast is ook het feit dat het onderzoek cross-sectioneel van aard is, een beperking wanneer er onderzoek wordt gevoerd naar maatschappelijke kwetsbaarheid. Maatschappelijke kwetsbaarheid is immers een proces dat waarschijnlijk beter in kaart zou kunnen gebracht worden met longitudinale onderzoekstechnieken. Dit was helaas niet mogelijk in een onderzoek dat in slechts één academiejahr moest gerealiseerd worden.

Ondanks deze beperkingen zijn er toch significante resultaten bereikt en konden de vijf onderzoeksvragen beantwoord worden. Verder kan er uit de analyses afgeleid worden dat de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid na bijna drie decennia nog steeds niet aan belang heeft ingeboet. Ze blijkt zelfs niet alleen relevant voor het verklaren van daderschap, maar ook voor het verklaren van slachtofferschap. Deze laatste vaststelling is nieuw, want tot nog toe zijn er geen publicaties verschenen rond het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap. Nochtans blijkt uit de analyses dat maatschappelijke kwetsbaarheid in dit model de beste voorspeller is voor slachtofferschap. Ook als de resultaten opgesplitst worden naar geslacht blijft maatschappelijke kwetsbaarheid de beste voorspeller.

Een tweede nieuwe vaststelling is dat maatschappelijke kwetsbaarheid een sterk effect heeft op de criminele levensstijl. Voorheen werd de levensstijl vooral bestudeerd vanuit victimologisch standpunt (lifestyle exposure theory van Hindelang (1978) en routine activiteitentheorie van Cohen en Felson (1979)) en vanuit de situationele actietheorie (Wikström, 2004), en niet vanuit de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid. Door deze masterproef is het duidelijk geworden dat dit toch een relevant onderzoeksonderwerp is. Zo is het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid op criminele levensstijl sterker dan haar effect op delinquente waarden en lage zelfcontrole. Daarnaast daalt het effect van maatschappelijke kwetsbaarheid op daderschap ook het sterkst als de criminele levensstijl aan de OLS-regressieanalyse wordt toegevoegd. Criminele levensstijl speelt dus een belangrijke rol in het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en daderschap en verdient dus meer aandacht vanuit de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid.

Vanuit de bevindingen dat maatschappelijke kwetsbaarheid de beste voorspeller is voor slachtofferschap, en tevens een sterk effect heeft op daderschap bij jongeren, is het dus aan te raden dat alle instanties die met jongeren werken, aandacht hebben voor de indicatoren waaruit maatschappelijke kwetsbaarheid bestaat. Een belangrijke rol is hierbij weggelegd

voor de school, en meer specifiek voor de leerkrachten. De relatie tussen leerling en leerkracht is immers cruciaal voor het schoolwelbevinden van de leerling en met de juiste stimulans kan er gestreefd worden naar een hoger intelligentierendement bij deze jongeren. Vanzelfsprekend kan ook het CLB hier met de juiste begeleiding van de leerling toe bijdragen. Het streven naar een hoger intelligentierendement en een hoger schoolwelbevinden bij de leerlingen kan gemotiveerd worden vanuit de idee dat een positieve schoolervaring een belangrijke stap is in het doorbreken van de negatieve spiraal van maatschappelijke kwetsbaarheid die bepaalde gezinnen in de samenleving teistert.

Om al vooruit te blikken naar de toekomst kan er gesteld worden dat het, gezien het gevonden verband in deze masterproef, interessant zou zijn om de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en slachtofferschap verder te onderzoeken. Daarnaast zou ook de criminele levensstijl vanuit de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid verder onderzocht moeten worden, en tenslotte zou maatschappelijke kwetsbaarheid vaker als een cumulatieve index geoperationaliseerd moeten worden.

Bibliografie

Akers, R. L. (1991). Self-control as a general theory of crime. *Journal of quantitative criminology*, 7(2), 201-211.

Bachman, R., & Schutt, R. K. (2003). *The practice of research in criminology and criminal justice* (2nd ed.). London: Sage Publications Inc.

Berten, H. (2012). Alcohol- en cannabisgebruik bij jonge adolescenten: een interactionistische kijk op de relatie tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en een selaagd onderwijssysteem. In M. De Bie, R. Roose & M. Vandenbroeck (Eds.), *Maatschappelijk engagement : een besef van kwetsbaarheid : Liber Amicorum Nicole Vettenburg* (pp. 219 - 240). Gent: Academia Press.

Bijleveld, C. C. J. H. (2005). *Methoden en technieken van onderzoek in de criminologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Billiet, J. (2010). Ethiek en deontologie van de onderzoeker. In J. Billiet & H. Waege (Eds.), *Een samenleving onderzocht: Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek*. Antwerpen: De Boeck.

Billiet, J., & Carton, A. (2010). Dataverzameling: gestandaardiseerde interviews en zelf-in-te-vullen vragenlijsten. In J. Billiet & H. Waege (Eds.), *Een samenleving onderzocht: Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek*. Antwerpen: De Boeck.

Boxford, S. (2006). *Schools and the problem of crime*. Cullompton: Willan publishing.

Bruinsma, G. J. N. (1994). De test-hertest betrouwbaarheid van het meten van jeugdcriminaliteit. *Tijdschrift voor criminologie*, 38(3), 218-235.

Cardoen, D., Berten, H., & Vettenburg, N. (2011). Alcohol- en softdrugsgebruik in Brussel. In N. Vettenburg, M. Elchardus & J. Put (Eds.), *Jong in Brussel : bevindingen uit de jop-monitor Brussel* (pp. 349 - 377). Leuven, België ; Den Haag, Nederland: Acco.

Cohen, L., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 44, 588-608.

Coolidge, F. L. (2006). *Statistics: a gentle introduction* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications.

Declerck, N., & Pauwels, L. (2010). *Individu, omgeving en de verklaring van jeugdcrimineel gedrag: een toets in twee stedelijke settings*. Antwerpen: Maklu.

Ferwerda, H. (1992). *Watjes en ratjes: een longitudinaal onderzoek naar het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en jeugdcriminaliteit*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

de Vaus, D. (2002). *Analyzing social science data: 50 key problems in data analysis*. London: Sage Publications.

Gavray, C., Vettenburg, N., Pauwels, L., & Brondeel, R. (2013). The impact of societal vulnerability and violent values on self-control in a Belgium sample of youth: a gender comparison. *Journal of contemporary criminal justice*, 29(1), 13-31.

Geis, G. (2000). On the absence of self-control as the basis for a general theory of crime: A critique. *Theoretical Criminology*, 4(1), 35-53.

Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford: Stanford university press.

Grasmick, H. G., Tittle, C. R., Bursik, R. J., & Arneklev, B. J. (1993). Testing the core empirical implications of Gottfredson and Hirschi's general theory of crime. *Journal of research in crime and delinquency*, 30(1), 5-29.

Hindelang, M. J., Gottfredson, M. R., & Garofalo, J. S. (1978). *Victims of personal crime: An empirical foundation for a theory of personal victimization*. Cambridge: Ballinger Publishing Company.

Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley: University of California press.

Hirschi, T. (2001). *Causes of delinquency*. New Brunswick: Transaction publishers.

<http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/lijt.asp?hs=311>

Lauritsen, J. L., Sampson, R. J., & Laub, J., H. (1991). The link between offending and victimization among adolescents. *Criminology*, 29(2), 265-292.

Nuytiens, A., & Brolet, C. (2008). De sociaaleconomische context van jeugdcriminaliteit. In I. Weijers & C. Eliaerts (Eds.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Pauwels, L. (2008). Geweld in groepsverband bij Antwerpse jongeren: De bijdrage van schoolcontext en levensstijl. *Tijdschrift voor criminologie*, 50(1), 3-16.

Pauwels, L., & Svensson, R. (2009). Adolescent lifestyle risk by gender and ethnic background: Findings from two urban samples. *European Journal of criminology*, 6(1), 5-23.

Pauwels, L. (2010). Violent youth group involvement in context: the case of Antwerp. In L. Pauwels, H. Wim & M. Van de Velde (Eds.), *Social disorganisation, offending, fear and victimisation. Findings from Belgian studies on the urban context of crime* (pp. 231-248). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Pauwels, L. (2010). *Kwantitatieve methoden voor de studie van criminaliteit en rechtshandhaving*. Gent: Niet gepubliceerde syllabus Kwantitatieve criminologische methoden en technieken.

Pauwels, L., & Svensson, R. (2011). Exploring the relationship between offending and victimization: What is the role of risky lifestyles and low self-control?: A test in two urban samples. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 17(3), 163-177.

Pauwels, L., Vettenburg, N., Gavray, C., & Brondeel, R. (2011). Societal vulnerability and troublesome youth group involvement: the mediating role of violent values and low self-control. *International Criminal Justice Review*, 21(3), 283-296.

Pauwels, L. (2012). *Op zoek naar de oorzaken van criminaliteit? Een inleiding in de etiologische criminologie*. Gent: Academia Press.

Pauwels, L. (2012). *Toegepaste statistiek met SPSS voor criminologen*. Antwerpen: Maklu.

Pauwels, L. (2012). How similar is the interaction between low self-control and deviant moral beliefs in the explanation of adolescent offending? An inquiry in sub groups by gender and immigrant background. In A. S. Fruili & L. D. Veneto (Eds.), *Psychology of morality* (pp. 1-12). New York: Nova Publishers.

Rock, P. (2012). Sociological theories of crime. In M. Maguire, R. Morgan & R. Reiner (Eds.), *The Oxford handbook of criminology* (pp. 39-80). Oxford: Oxford University Press.

Schreck, C. (1999). Criminal victimization and low self-control: An extension and test of a general theory of crime. *Justice Quarterly*, 16(3), 633-654.

Schreck, C., Wright, R., & Miller, J. (2002). A study of individual and situational antecedents of violent victimization. *Justice Quarterly*, 19(1), 159-180.

Smith, D. J., & Ecob, R. (2007). An investigation into causal links between victimization and offending in adolescents. *The British Journal of Sociology*, 58(4), 633-659.

Stewart, E., Elifson, K., & Sterk, C. (2004). Integrating the general theory of crime into an explanation of violent victimization among female offenders. *Justice Quarterly*, 21(1), 159-181.

Sutherland, E. (1947). *Principles of Criminology*. New York: Harper and Row Publishers.

Svensson, R., & Pauwels, L. (2010). Is a risky lifestyle always 'risky'? The interaction between individual propensity and lifestyle risk in adolescent offending: a test in two urban samples. *Crime and delinquency*, 56(4), 608-626.

Svensson, R., Pauwels, L., & Weerman, F. M. (2010). Does the effect of self-control on adolescent offending vary by level of morality?: A test in three countries. *Criminal justice and behavior*, 37(6), 732-743.

Van Tuyckom, C. (2009). *Het 'verborgen' probleem van ontbrekende data. Een inleiding voor sociale wetenschappers*. Gent: Academia Press.

Verschuren, P., & Doorewaard, H. (1998). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Utrecht: Lemma.

Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Kerckvoorde, J. (1984). *Jeugdwerkloosheid, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek naar de veronderstelde band tussen werkloosheid en delinquentie bij 17-19 jarigen*. Antwerpen: Kluwer.

Vettenburg, N. (1988). *Schoolervaringen, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid: een theoretisch en empirisch onderzoek in het beroepsonderwijs*. Leuven: KU Leuven.

Vettenburg, N., Walgrave, L., & Van Welzenis, I. (2002). Maatschappelijke kwetsbaarheid: Een theorie over systematische delinquentie door jongeren. In P. Goris & L. Walgrave (Eds.), *Van kattenkwaad en erger: Actuele thema's uit de jeugdcriminologie* (pp. 39-76). Leuven en Apeldoorn: Garant.

Vettenburg, N., Gavray, C., & Born, M. (2010). Belgium. In J. Junger-Tas, I. Haen Marshall, D. Enzmann, M. Killias, M. Steketee & B. Gruszczynska (Eds.), *Juvenile delinquency in Europe and beyond : results of the second international self report delinquency study* (pp. 29-46). Dordrecht: Springer.

Vettenburg, N. (2011). Jongeren, maatschappelijke kwetsbaarheid en emancipatorisch werk. In F. Coussée & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid : werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren* (pp. 25-38). Leuven: Acco.

Wikström, P.-O. H. (2004). Crime as alternative: Towards a cross-level situational action theory of crime causation. In J. McCord (Ed.), *Beyond empiricism: institutions and intentions in the study of crime* (pp. 1-38). New Brunswick: Transaction Publishers.

Wikström, P.-O. H., & Butterworth, D. A. (2006). *Adolescent crime: individual differences and lifestyles*. Cullompton: Willan Publishing.

Witteboord, K., & Nieuwbeerta, P. (2000). Criminal victimization during one's life course: The effects of previous victimization and patterns of routine activities. *Journal of research in crime and delinquency*, 37(1), 91-122.

Zhang, S., Benson, T., & Deng, X. (2000). A test-retest reliability assessment of the international self-report delinquency instrument. *Journal of criminal justice*, 28(4), 283-295.

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijst

Hallo,

Wil jij twee bioscooptickets winnen? Vul deze enquête dan snel in!

Als studente aan de Universiteit Gent stel ik in deze enquête vragen over jezelf, je school, wat je doet in je vrije tijd en eventuele problemen die je tegenkomt.

Uiteraard is deze vragenlijst volledig anoniem: je naam wordt niet gevraagd en noch je leraren, noch je ouders zullen ooit je antwoorden te zien krijgen.

Enkel als je kans wilt maken op de bioscooptickets zal je e-mailadres gevraagd worden, maar dit wordt enkel gebruikt om jou te contacteren indien je de bioscooptickets gewonnen zou hebben.

Als je nog vragen hebt, mag je mij altijd mailen: nele.thys@ugent.be

Alvast bedankt voor je deelname!
Nele Thys

Start

www.thesistools.com

1.

Ben je een jongen of een meisje?

- ☐Jongen
☐Meisje

2.

Hoe oud ben je? (Vul je leeftijd in, bijvoorbeeld 15 jaar)

3.

In welk land ben je geboren?

- ☐België
☐Nederland
☐Frankrijk
☐Marokko
☐Turkije

☐Ander land binnen Europa

☐Ander land buiten Europa

4.

In welk land is je (biologische) moeder geboren?

- ☐België
☐Nederland
☐Frankrijk
☐Marokko
☐Turkije

☐Ander land binnen Europa

☐Ander land buiten Europa

☐Ik weet het niet

5.

In welk land is je (biologische) vader geboren?

- ☐ België
- ☐ Nederland
- ☐ Frankrijk
- ☐ Marokko
- ☐ Turkije
- ☐ Ander land binnen Europa
- ☐ Ander land buiten Europa
- ☐ Ik weet het niet

6.

Welke mensen zijn betrokken bij je opvoeding?

- ☐ Vader en moeder
- ☐ Één ouder (vader of moeder)
- ☐ Andere situatie (specificeer)

7.

Welke taal spreek je MEESTAL met de mensen bij wie je woont?

- ☐ Nederlands
- ☐ Frans
- ☐ De taal waarin ik opgevoed ben (schrijf voluit)

8.

Welke is je geloofsovertuiging of tot welke geloofsgemeenschap reken je jezelf?

- ☐ Ik heb geen geloof / Ik behoor niet tot een geloofsgemeenschap
- ☐ Katholiek
- ☐ Protestant
- ☐ Sunnitische Islam
- ☐ Sjiïtische Islam
- ☐ Hindoeïsme
- ☐ Joods
- ☐ Boeddhisme
- ☐ Een ander geloof/geloofsovertuiging (schrijf voluit)

9.

Hoe belangrijk is religie voor jou persoonlijk in je alledaagse leven?

- ☐ Heel erg belangrijk
- ☐ Erg belangrijk
- ☐ Eerder belangrijk
- ☐ Eerder onbelangrijk
- ☐ Erg onbelangrijk
- ☐ Heel erg onbelangrijk

10.

Tot welke van volgende groepen reken je jezelf?

- ☐ Vlaming
- ☐ Belg
- ☐ Europeaan
- ☐ Geen van de hierboven genoemde, maar

11.

Is je VADER (of de persoon die zijn plaats inneemt) werkloos?

- ☐ Ja, hij is werkloos
☐ Nee, hij werkt
☐ Andere (hij is op pensioen, is langdurig ziek, is huisman, is student, ...)

12.

Is je MOEDER (of de persoon die haar plaats inneemt) werkloos?

- ☐ Ja, ze is werkloos
☐ Nee, ze werkt
☐ Andere (ze is op pensioen, is langdurig ziek, is huisvrouw, is student, ...)

13.

Waar komt het inkomen van jullie gezin vandaan?

- ☐ Een uitkering (werkloosheid, leefloon, mutualiteit, pensioen)
☐ Loon of eigen inkomen / bezit

14.

Hoe goed is het met je gezin gesteld in vergelijking met andere gezinnen?

- ☐ Veel slechter
☐ Slechter
☐ Iets slechter
☐ Hetzelfde
☐ Iets beter
☐ Beter
☐ Veel beter

15.

Als je jezelf vergelijkt met andere leeftijdsgenoten: heb je meer, evenveel of minder geld (zakgeld + cadeautjes + eigen inkomsten, etc.) om uit te geven?

- ☐ Veel minder
☐ Minder
☐ Iets minder
☐ Hetzelfde
☐ Iets meer
☐ Meer
☐ Veel meer

Volgende

www.thesistools.com

16.

De volgende vragen gaan over je ouders. Als je pleegouders, stiefouders of anderen opgroeit dan moet je de vragen voor hen beantwoorden. Bijvoorbeeld als je zowel een vader als een stiefvader hebt, dan moet je de vragen beantwoorden voor degene die het meest belangrijk is in de opvoeding voor jou.

Hoe goed kom je overeen met je ouders?

	Helemaal eens	Eens	Noch eens, noch oneens	Oneens	Helemaal oneens	Er is geen dergelijk persoon
Ik kom goed overeen met mijn vader (stiefvader)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kom goed overeen met mijn moeder (stiefmoeder)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik krijg gemakkelijk emotionele steun en zorg van mijn ouders	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou me erg slecht voelen als ik mijn ouders zou teleurstellen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17.

Hoe vaak in de week eet je 's avonds met (één van) je ouders?

- ☐ Nooit
☐ Een keer per week
☐ Twee keer per week
☐ Drie keer per week
☐ Vier keer per week
☐ Vijf keer per week
☐ Zes keer per week
☐ Elke dag

18.

In welke mate zijn volgende uitspraken van toepassing op jezelf?

	(Bijna) altijd	Vaak	Soms	Zelden	(Bijna) nooit
Mijn ouders weten waar ik ben als ik uitga	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn ouders weten wat ik doe als ik uitga	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn ouders weten bij welke vrienden ik ben als ik uitga	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik uit geweest ben, vragen mijn ouders me wat ik gedaan heb, waar ik geweest ben en met wie ik mijn tijd heb doorgebracht	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik 's avonds wegga, zeggen mijn ouders me om welk uur ik thuis moet zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik 's avonds wegga en het wordt laat, dan moet ik bellen om hen dat te laten weten	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn ouders controleren of ik mijn huiswerk heb gemaakt	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn ouders controleren of ik enkel naar films/dvd's kijk die geschikt zijn voor mijn leeftijdscategorie	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vertel mijn ouders met wie ik mijn vrije tijd doorbreng	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vertel mijn ouders hoe ik mijn geld uitgeef	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vertel mijn ouders waar ik meestal ben na school	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vertel mijn ouders wat ik doe in mijn vrije tijd	☐	☐	☐	☐	☐

19.

Heb je ooit één van de volgende ernstige gebeurtenissen al meegemaakt?

	Nee	Ja
Dood van vader of moeder	☐	☐
Ernstige ziekte van één van je ouders of iemand anders waarmee je een nauwe band hebt	☐	☐
Problemen met alcohol of drugs bij één van je ouders	☐	☐
Vechtpartijen tussen je ouders	☐	☐
Herhaaldelijke conflicten	☐	☐
(Echt)scheiding van je ouders	☐	☐

20.

In welke mate ben je het eens of oneens met volgende stellingen over je school?

	Helemaal eens	Eens	Oneens	Helemaal oneens
Ik zou mijn school missen als ik zou moeten verhuizen	☐	☐	☐	☐
Meestal ga ik graag naar school	☐	☐	☐	☐
Ik vind mijn school leuk	☐	☐	☐	☐
Onze lessen zijn interessant	☐	☐	☐	☐
Er wordt veel gestolen op mijn school	☐	☐	☐	☐
Er wordt veel gevochten op mijn school	☐	☐	☐	☐
Veel zaken worden kapot gemaakt of beschadigd op mijn school	☐	☐	☐	☐
Er is veel druggebruik in mijn school	☐	☐	☐	☐

21.

In welke mate zou je jouw favoriete leerkracht missen, als je naar een andere stad zou moeten verhuizen?

Ik zou mijn leerkracht ...

Helemaal niet missen	☐	☐	☐	☐	Heel erg missen

22.

Hoe belangrijk is het voor jou te weten hoe jouw favoriete leerkracht over jou denkt?

- ☐ Heel onbelangrijk
☐ Onbelangrijk
☐ Een beetje onbelangrijk
☐ Een beetje belangrijk
☐ Belangrijk
☐ Heel belangrijk

23.

Ben je in de laatste 12 maanden wel eens een hele dag van school weggebleven, zonder geldige reden? Zo ja, hoe vaak?

- ☐ Neen
☐ Ja (geef het aantal keer weer)

24.

Hoe goed doe je het op school?

- ☐ Uitstekend, ik ben waarschijnlijk één van de beste van mijn klas
☐ Ver boven het gemiddelde
☐ Boven het gemiddelde
☐ Gemiddelde
☐ Onder het gemiddelde
☐ Ver onder het gemiddelde
☐ Slecht, ik ben waarschijnlijk één van de slechtste van mijn klas

25.

Ben je ooit wel eens blijven zitten?

☐ Nee, nooit

☐ Ja (geef aan hoe vaak dit is gebeurd)

26.

Wat denk je te gaan doen als je de leeftijd bereikt waarop je niet langer verplicht bent (18 jaar) naar school te gaan?

☐ Ik wil verder studeren in het hoger onderwijs (Universiteit, Hogeschool)

☐ Ik wil verder studeren en een beroep leren

☐ Ik zal werk zoeken om geld te verdienen

☐ Ik weet het nog niet

☐ Andere, nl:

Volgende

www.thesistools.com

27.

Is het jou ooit overkomen dat iemand wou dat je geld gaf of iets anders (zoals een uurwerk, schoenen, GSM) en je bedreigde als je weigerde?

☐ Neen (Indien neen, ga verder naar vraag 30)

☐ Ja

28.

Indien ja, hoe vaak is dit jou in de voorbije twaalf maanden overkomen?

29.

Indien ja, hoeveel van deze gebeurtenissen werden aan de politie gemeld?

30.

Is het jou ooit overkomen dat iemand je zo hard geslagen of verwond heeft dat je naar de dokter moest?

☐ Neen (Indien neen, ga verder naar vraag 33)

☐ Ja

31.

Indien ja, hoe vaak is dit jou overkomen in de voorbije twaalf maanden?

32.

Indien ja, hoeveel van deze gebeurtenissen werden aan de politie gemeld?

33.

Is het jou ooit overkomen dat iets van jou werd gestolen (zoals een boek, geld, een GSM, sportgerief, een fiets)?

- ☐ Neen (Indien neen, ga verder naar vraag 36)
☐ Ja

34.

Indien ja, hoe vaak is dit jou overkomen in de voorbije twaalf maanden?

35.

Indien ja, hoeveel van deze gebeurtenissen werden aan de politie gemeld?

36.

Is het jou ooit overkomen dat iemand je bedreigde met geweld of lichamelijk geweld tegenover jou pleegde omwille van je geloof, de taal die je spreekt, je huidskleur, je sociale of etnische herkomst, of andere redenen?

- ☐ Neen (Indien neen, ga verder naar vraag 39)
☐ Ja

37.

Indien ja, hoe vaak is dit jou overkomen in de voorbije twaalf maanden?

38.

Indien ja, hoeveel van deze gebeurtenissen werden aan de politie gemeld?

39.

Heeft iemand je ooit uitgelachen of gepest op een pijnlijke manier via e-mail, MSN, in een chat-room, website, of via SMS?

- ☐ Neen (Indien neen, ga verder naar vraag 42)
☐ Ja

40.

Indien ja, hoe vaak is dit jou overkomen in de voorbije twaalf maanden?

41.

Indien ja, hoeveel van deze gebeurtenissen werden aan de politie gemeld?

42.

Heeft jouw vader of jouw moeder (of je stiefvader of stiefmoeder) je ooit geslagen, geduwd of geschopt? (Hiertoe moet je ook de keren rekenen dat dit gebeurde als straf omdat je iets verkeerd had gedaan.)

- ☐ Neen
☐ Ja (Indien ja, hoe vaak is dit jou overkomen in de voorbije twaalf maanden?)

43.

Heeft je moeder of vader (of stiefmoeder of stiefvader) je ooit met een voorwerp geslagen, geduwd of geschopt? (Hiertoe reken je ook de keren dat het als straf was omdat je iets verkeerd had gedaan)

☐ Neen

☐ Ja (Indien ja, hoe vaak is dit jou overkomen in de voorbije twaalf maanden?)

Volgende

www.thesistools.com

44.

Hoe vaak per week ga je 's avonds uit, bijvoorbeeld naar een feestje, naar iemands huis of om op straat rond te hangen?

- ☐ Nooit, ik ga 's avonds laat nooit uit
- ☐ Een keer per week
- ☐ Twee keer per week
- ☐ Drie keer per week
- ☐ Vier keer per week
- ☐ Vijf keer per week
- ☐ Zes keer per week
- ☐ Elke dag

45.

Wanneer je tijdens het weekend 's avonds uitgaat, om hoe laat kom je dan normaal gezien terug thuis?

- ☐ Ik ga 's avonds nooit uit gedurende het weekend
- ☐ Over het algemeen ben ik thuis om ____ uur ____ minuten (Vul in, vb: 10uur 30 minuten)

46.

Met wie breng je jouw vrije tijd HET MEEST door?

- ☐ Op mezelf
- ☐ Bij mijn familie
- ☐ Bij 1 tot 3 vrienden
- ☐ Bij een grotere groep vrienden (4 of meer)

47.

Als je terugdenkt over het afgelopen half jaar, zou je dan zeggen dat je de meeste tijd gelukkig bent geweest?

Het overgrote deel van de tijd was ik ...

- ☐ Erg gelukkig
- ☐ Gelukkig
- ☐ Iets meer gelukkig dan ongelukkig
- ☐ Iets meer ongelukkig dan gelukkig
- ☐ Ongelukkig
- ☐ Zeer ongelukkig

48.

Hoeveel van je vrienden hebben op zijn minst één ouder van vreemde origine?

- ☐ Geen enkele van mijn vrienden
- ☐ Hoogstens enkele vrienden
- ☐ Vele van mijn vrienden
- ☐ Al mijn vrienden

49.

Welke dingen doe je meestal in je vrije tijd?

	Nooit	Soms	Vaak
Ik ga op café of naar pop concerten	☐	☐	☐
Ik doe iets creatiefs (cultureels) (toneel, muziek, tekenen, schrijven, boeken lezen)	☐	☐	☐
Ik ben betrokken bij vechtpartijen met anderen	☐	☐	☐
Ik doe sport, atletiek of gymnastiek	☐	☐	☐
Ik studeer of maak mijn huiswerk	☐	☐	☐
Ik loop voor mijn plezier rond in winkelcentra, op straat, in parkjes, of in de buurt	☐	☐	☐
Ik doe iets dat niet mag (iets illegaals) om plezier te maken	☐	☐	☐
Ik drink bier/alcohol of neem drugs	☐	☐	☐
Ik val voor de lol mensen lastig en maak ze bang	☐	☐	☐

50.

Sommige jongeren hebben een vriend of een vaste vriendengroep waarmee ze hun vrije tijd doorbrengen: ze doen samen dingen of hangen gewoon wat rond. Heb jij zo een vriend of zulke vriendengroep?

- ☐ Neen (Indien neen, ga verder naar vraag 53)
☐ Ja

51.

Hoe erg zou je jouw vriend of vriendengroep missen indien je naar een andere stad zou moeten verhuizen?

Ik zou mijn vrienden ...

Helemaal niet erg missen	☐	☐	☐	☐	Heel erg missen

52.

Hoe belangrijk is het voor jou wat je vriend of vriendengroep over je denkt?

- ☐ Heel erg onbelangrijk
☐ Erg onbelangrijk
☐ Een beetje onbelangrijk
☐ Een beetje belangrijk
☐ Erg belangrijk
☐ Heel erg belangrijk

53.

Jongeren doen soms wel eens iets dat verboden is. Hoeveel vrienden ken je die een van de volgende zaken gedaan hebben?

	Neen	Ja (Doe een gok hoeveel vrienden die je kent die dit al hebben gedaan en vul het aantal in)
Ik heb vrienden die al eens soft of hard drugs gebruikt hebben zoals wiet, hasi, xtc, speed,	☐	____

heroïne of cocaïne		
Ik heb vrienden die al eens iets uit een winkel of warenhuis hebben gestolen	☐	____
Ik heb vrienden die al eens een gebouw zijn binnengedrongen om iets te stelen	☐	____
Ik heb vrienden die al eens iemand hebben bedreigd met een wapen of iemand in elkaar hebben geslagen, enkel en alleen om hun geld of andere zaken te verkrijgen	☐	____
Ik heb vrienden die al eens iemand in elkaar hebben geslagen of ernstig verwond hebben met een voorwerp zoals een stok of mes	☐	____

Volgende

www.thesistools.com

54.

Hoe verkeerd is het volgens jou dat iemand van jouw leeftijd het volgende doet?

	Helemaal verkeerd	Verkeerd	Niet verkeerd	Helemaal niet verkeerd
Liegen, ongehoorzaam zijn of volwassenen zoals ouders en leerkrachten tegenspreken	☐	☐	☐	☐
Bewust iemand beledigen omwille van diens religie, huidskleur, of etnische afkomst	☐	☐	☐	☐
Met opzet eigendom die jou niet toebehoort kapot maken of beschadigen	☐	☐	☐	☐
Illegaal downloaden van films of muziek via het internet	☐	☐	☐	☐
Iets kleins stelen uit een winkel zoals een chocoladereep	☐	☐	☐	☐
Inbreken in een gebouw om iets te stelen	☐	☐	☐	☐
Iemand slaan met de bedoeling die te verwonden	☐	☐	☐	☐
Een wapen of geweld gebruiken om geld of andere zaken te verkrijgen	☐	☐	☐	☐

55.

Stel je voor dat je betrapt werd op winkeldiefstal. Zou je je schamen als ...

	Neen, helemaal niet	Ja, een beetje	Ja, heel erg
Je beste vriend hierachter kwam	☐	☐	☐
Je leerkracht hierachter kwam	☐	☐	☐
Je ouders hierachter kwamen	☐	☐	☐

56.

Stel je voor dat je betrapt werd op het moment dat je iemand anders lichamelijk pijn deed. Zou je beschaamd zijn als ...

	Neen, helemaal niet	Ja, een beetje	Ja, heel erg
Je beste vriend hierachter kwam	☐	☐	☐
Je leerkracht hierachter kwam	☐	☐	☐
Je ouders hierachter kwamen	☐	☐	☐

57.

Stel je voor dat je door de politie werd gearresteerd omwille van een misdrijf. Zou je je schamen als ...

	Neen, helemaal niet	Ja, een beetje	Ja, heel erg
Je beste vriend hierachter kwam	☐	☐	☐
Je leerkracht hierachter kwam	☐	☐	☐
Je ouders hierachter kwamen	☐	☐	☐

58.

In welke mate ga je akkoord of niet akkoord met de volgende uitspraken?

	Helemaal akkoord	Eerder akkoord	Eerder niet akkoord	Helemaal niet akkoord
Ik handel onmiddellijk zonder hier verder over na te denken	☐	☐	☐	☐
Ik doe wat ik op dit moment leuk vind, zelfs als het ten koste gaat van wat ik later wil bereiken	☐	☐	☐	☐
Ik ben meer met mijn leven op korte termijn dan op lange termijn bezig	☐	☐	☐	☐
Ik vind het leuk om af en toe dingen te doen die gevaarlijk/spannend kunnen zijn	☐	☐	☐	☐
Soms neem ik risico's voor de lol	☐	☐	☐	☐
Spanning en avontuur zijn belangrijker voor me dan veiligheid	☐	☐	☐	☐
Ik probeer eerst voor mezelf te zorgen, zelfs als ik het daardoor voor anderen moeilijk maak	☐	☐	☐	☐
Als ik dingen doe die anderen van streek maken, is dat hun probleem en niet het mijne	☐	☐	☐	☐
Ik doe vaak dingen zonder over de gevolgen hiervan voor anderen na te denken	☐	☐	☐	☐

59.

Heb je ooit een ongeluk gehad dat zo ernstig was dat je naar de dokter moest, bv. tijdens het sporten of in het verkeer (dus niet zomaar een snijwondje)?

- ☐ Neen
☐ Een keer

☐ Meerdere keren (geef het aantal keren aan)

60.

Nu wil ik je wat vragen stellen over jouw buurt. Met jouw buurt bedoel ik het gebied rondom je huis, dat je met een korte wandeling (zeg in paar minuten) doorkruist. Het gaat om de straat waar je woont, de huizen, winkels, het park, het speelterrein dichtbij huis. Als ik vragen stel over je buuren dan bedoel ik de mensen die bij jou in de buurt wonen.

In welke mate ben je het akkoord of niet akkoord met volgende uitspraken over mensen uit jouw buurt?

	Helemaal akkoord	Eerder akkoord	Eerder niet akkoord	Helemaal niet akkoord
Veel mensen in mijn buurt kennen me	☐	☐	☐	☐
De mensen uit mijn buurt doen vaak dingen samen	☐	☐	☐	☐
Er is veel criminaliteit in mijn buurt	☐	☐	☐	☐
Er worden veel drugs verkocht in mijn buurt	☐	☐	☐	☐
Er wordt vaak gevochten in mijn buurt	☐	☐	☐	☐
Er zijn veel leegstaande woningen en verlaten gebouwen in mijn buurt	☐	☐	☐	☐
Er is veel graffiti in mijn buurt	☐	☐	☐	☐
De mensen in mijn buurt zijn bereid om elkaar te helpen	☐	☐	☐	☐
Dit is een hechte buurt	☐	☐	☐	☐
De mensen in deze buurt kan je vertrouwen	☐	☐	☐	☐
De mensen in deze buurt komen over het algemeen goed met elkaar overeen	☐	☐	☐	☐

Jongeren doen soms wel eens dingen die verboden zijn, zoals bijvoorbeeld eigendom van anderen beschadigen of stelen van anderen. Sommige jongeren slaan anderen en doen anderen opzettelijk pijn (ik bedoel hier niet situaties waarin jonge mensen vechten met elkaar voor de lol). Hoe zit dat bij jou? Heb je ooit een van de volgende zaken gedaan, en, indien ja, hoe vaak in de afgelopen 12 maanden?

Ik herinner je eraan dat niemand, niet je familie, niet je leerkrachten, evenmin de politie noch iemand anders te weten komt wat je mij gezegd hebt. Je kan er zeker van zijn dat wat je mij vertelt geheim blijft.

Heb je ooit in je leven...

	Neen	Ja	Als je ja aanduidde, hoe vaak heb je dit dan gedaan in de afgelopen 12 maanden (Vul het aantal keer in)?
... getekend op een muur, trein, metro of bus (graffiti)?	☐	☐	____
... iets met opzet beschadigd, zoals een bushokje, een raam, een auto, of een zitplaats in bus of trein?	☐	☐	____
... iets uit een winkel of warenhuis gestolen?	☐	☐	____
... ergens (in een gebouw) ingebroken om iets te stelen?	☐	☐	____
... een fiets gestolen?	☐	☐	____
... een motorfiets of auto gestolen?	☐	☐	____
... iets van of uit een auto gestolen?	☐	☐	____
... een wapen gebruikt, geweld of gedreigd met geweld om geld of iets anders te verkrijgen van iemand?	☐	☐	____
... iets gestolen van iemand zonder geweld of bedreiging?	☐	☐	____
... een wapen gedragen, zoals een stok, mes (geen zakmes), vuurwapen, ketting of iets gelijkaardigs?	☐	☐	____
... deelgenomen aan een groepsgevecht op een plein, op straat of in een andere openbare ruimte?	☐	☐	____
... iemand zo erg in elkaar geslagen of verwond met een stok of mes zodat die persoon gewond was?	☐	☐	____
... illegale muziek of films gedownload van het internet?	☐	☐	____
... drugs verkocht of iemand geholpen om drugs te verkopen?	☐	☐	____
... met opzet een dier verwond?	☐	☐	____

Volgende

62.

Ben je ooit zelf in contact gekomen met de politie omdat je zelf iets deed dat niet mag zoals de zaken die hierboven werden genoemd?

- ☐ Neen (Indien neen, ga verder naar vraag 65)
☐ Ja, ik ben met de politie in contact gekomen omdat ik iets gedaan heb dat niet mag. Noteer het aantal keren in de laatste 12 maanden:

63.

Indien ja, voor welk feit was dit de laatste keer?

Dit was ten gevolge van...

64.

Indien ja, wat gebeurde er de laatste keer dat je contact had met de politie?

Duid elk antwoord aan dat past

- ☐ Mijn ouders werden op de hoogte gebracht van het feit
☐ De school / mijn leerkracht werd op de hoogte gebracht
☐ Ik werd naar de rechtbank gestuurd
☐ Ik werd gewaarschuwd door de rechtbank/ het parket / de politie
☐ Ik werd gestraft door de rechter
☐ Ik werd gestraft door mijn ouders
☐ Er gebeurde niks
☐ Iets anders gebeurde, nl:

65.

Nu volgen enkele vragen over alcohol en drugs. Wanneer ik vraag naar gelegenheden waarop je eventueel deze middelen gebruikte, kan dit slaan op een fuif, een gewone dag of een speciale situatie. Antwoord a.u.b. zo doordacht en eerlijk mogelijk!

Heb je ooit alcohol gedronken?

- ☐ Neen, nooit (ga verder naar vraag 68)
☐ Ja

66.

Denk terug aan de VOORBIJE 30 DAGEN. Tijdens hoeveel verschillende gelegenheden heb je volgende zaken gedronken (als je al een van de volgende drankjes hebt gedronken)?

Indien nooit, noteer 0.

Bier of alcopops (Breezers)
 Wijn
 Sterke drank (bvb. whisky, gin, vodka, ...)

67.

Denk terug aan de VOORBIJE 30 DAGEN. Hoe vaak heb je VIJF OF MEER drankjes gedronken bij eenzelfde gelegenheid (met een "drankje" bedoel ik een blikje, glas of 0.33l flesje bier, een wijnglas, of 2cl glaasje met sterke drank)

- ☐ Nooit
☐ Een keer
☐ Twee keer
☐ 3-4 keren
☐ 5-9 keren
☐ 10-19 keren
☐ 20 keren of meer

68.

Heb je ooit cannabis gebruikt (cannabis / marihuana / hash)?

- ☐ Neen, nooit (ga verder naar vraag 69)
☐ Ja, indien ja, vul in tijdens hoeveel gelegenheden gedurende de voorbije 30 dagen

69.

Heb je ooit Relevin gebruikt?

- ☐ Neen, nooit
☐ Ja

70.

Heb je ooit XTC, LSD, speed, amfetamines of gelijkaardige drugs gebruikt?

- ☐ Neen, nooit (ga verder naar vraag 71)
☐ Ja, indien ja, vul in tijdens hoeveel gelegenheden gedurende de afgelopen 12 maanden

71.

Heb je ooit heroïne, cocaïne of crack gebruikt?

- ☐ Neen, nooit (ga verder naar vraag 72)
☐ Ja, indien ja, vul in tijdens hoeveel gelegenheden gedurende de afgelopen 12 maanden

72.

Stel je voor dat je cannabis (cannabis / marihuana / hash) zou gebruikt hebt. Zou je dat dan ingevuld hebben in deze enquête?

- ☐ Ik heb reeds gezegd dat ik het gebruikt heb
☐ Zeker wel
☐ Waarschijnlijk wel
☐ Waarschijnlijk niet
☐ Zeker niet

73.

Nu volgt een denkbeeldige situatie. Misschien ben je nooit eerder in zulke situatie verzeild geraakt. Ik zou graag weten wat andere mensen zouden denken ALS je ooit een van de volgende zaken zou doen.

Stel je voor: je hebt een GSM die twee jaar oud is. Je overtuigt een klasgenoot dat dit model fantastisch is en je zegt er niet bij dat er intussen een nieuwer en goedkoper model op de markt is. Je slaagt erin om je klasgenoot je oude GSM te verkopen voor een prijs die jou toelaat het nieuwste model te kopen.

ALS je dit zou doen: Hoe zouden de volgende mensen daar tegenover staan?

	Me hiervoor sterk bewonderen	Me hiervoor bewonderen	Niet bewonderen en niet bekritisieren	Me hiervoor bekritisieren	Me hiervoor sterk bekritisieren
Mijn beste vriend(in)	☐	☐	☐	☐	☐
Klasgenoten	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn moeder (of stiefmoeder)	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn vader (of stiefvader)	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn favoriete leerkracht	☐	☐	☐	☐	☐
Andere leeftijdsgenoten in mijn buurt	☐	☐	☐	☐	☐

74.

Kan je jezelf voorstellen dat je zo iets doet?

- ☐ Zeker niet
☐ Waarschijnlijk niet
☐ Onbeslist
☐ Waarschijnlijk wel
☐ Zeker wel

75.

Nu volgt een denkbeeldige situatie. Misschien ben je nooit eerder in zulke situatie verzeild geraakt. Ik zou graag weten wat andere mensen zouden denken ALS je ooit een van de volgende zaken zou doen.

Stel je voor: In een grote winkel zie je iets dat je altijd hebt gewild, maar nooit kon betalen (een dure T-shirt, CD, of parfum). Je neemt het voorwerp van je keuze mee naar huis zonder te betalen.

ALS je dit zou doen: Hoe zouden de volgende mensen daar tegenover staan?

	Me hiervoor sterk bewonderen	Me hiervoor bewonderen	Niet bewonderen en niet bekritisieren	Me hiervoor bekritisieren	Me hiervoor sterk bekritisieren
Mijn beste vriend(in)	☐	☐	☐	☐	☐
Klasgenoten	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn moeder (of stiefmoeder)	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn vader (of stiefvader)	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn favoriete leerkracht	☐	☐	☐	☐	☐
Andere leeftijdsgenoten in mijn buurt	☐	☐	☐	☐	☐

76.

Kan je jezelf voorstellen dat je zo iets doet?

- ☐ Zeker niet
☐ Waarschijnlijk niet
☐ Onbeslist
☐ Waarschijnlijk wel
☐ Zeker wel

Volgende

www.thesistools.com

77.

De vragen op deze pagina moet je ENKEL BEANTWOORDEN ALS JE IN HET DERDE JAAR VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS ZIT. Zit je niet in het derde jaar secundair onderwijs, ga dan verder naar de volgende pagina (naar vraag 85).

Deze vragen PEILEN NAAR JE OPVATTINGEN OVER DE POLITIE. Doorgaans zijn zulke vragen bedoeld voor volwassenen en waarschijnlijk heb je hierover nooit eerder nagedacht. Toch meen ik dat jonge mensen zoals jij hier ook een mening over hebben en daarom meen ik dat jullie ook deze vragen kunnen beantwoorden.

Als slachtoffers van een misdrijf dit vertellen aan de politie, denk je dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond gelijk behandelt als Belgische slachtoffers?

☐ Ja, iedereen wordt gelijk behandeld.

☐ Neen, sommige groepen worden slechter behandeld. Vul in welke groepen:

78.

Als er een gewelddadig misdrijf of een inbraak zou plaatsvinden in de buurt waar je woont, hoe snel of traag denk je dat de politie ter plaatse zou komen als ze verwittigd worden?

Heel traag ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Heel snel

79.

Denk je dat de politie jongeren over het algemeen met respect behandelt?

- ☐ (Bijna) nooit
☐ Af en toe
☐ Vaak
☐ (Bijna) altijd

80.

Hoe vaak denk je dat de politie eerlijke beslissingen tegenover jongeren?

- ☐ (Bijna) nooit
☐ Af en toe
☐ Vaak
☐ (Bijna) altijd

81.

Hoe vaak denk je dat de politie hun beslissingen en acties uitlegt aan jongeren?

- ☐ (Bijna) nooit
☐ Af en toe
☐ Vaak
☐ (Bijna) altijd

82.

In welke mate voel je je verplicht om te doen wat de politie je zegt te doen, zelfs als je niet begrijpt waarom of je het niet eens bent met de reden waarom?

Ik voel me ...

Helemaal niet verplicht

Volledig verplicht

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

83.

In welke mate ga je akkoord of niet akkoord met volgende uitspraken over de politie?

	Helemaal akkoord	Akkoord	Noch akkoord, noch niet akkoord	Niet akkoord	Helemaal niet akkoord
De politie heeft over het algemeen dezelfde opvattingen over goed en kwaad als ikzelf	☐	☐	☐	☐	☐
De politie heeft waardering voor de mening van jongeren	☐	☐	☐	☐	☐
Over het algemeen ben ik het eens met hoe de politie handelt	☐	☐	☐	☐	☐

84.

Denk je dat de politie omgekocht wordt, en zo ja, hoe vaak?

Nooit

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Altijd

Volgende

www.thesistools.com

85.

Sommige jongeren hebben een vriendengroep waarmee ze hun vrije tijd doorbrengen, van alles samen doen of gewoon rondhangen. Heb jij zo een vriendengroep? Indien je tot meerdere van zulke groepen behoort, denk dan aan die groep die het belangrijkste is voor jou.

- ☐ Ja
☐ Neen (Indien neen, ga verder naar vraag 93)

86.

Hoe oud zijn de jongeren in jouw groep ongeveer?

- ☐ Jonger dan 12 jaar
☐ Tussen 12 jaar en 15 jaar oud
☐ Tussen 16 en 18 jaar oud
☐ Tussen 19 en 25 jaar oud
☐ Ouder dan 25 jaar

87.

Brengt de groep waartoe je behoort veel tijd door in openbare ruimtes zoals parkjes, straat, winkelcentra of de buurt?

- ☐ Neen
☐ Ja

88.

Hoe lang bestaat de groep waartoe je behoort?

- ☐ Minder dan drie maanden
☐ Tussen drie maanden en minder dan één jaar
☐ Eén tot vier jaar
☐ Vijf tot tien jaar
☐ Elf tot twintig jaar
☐ Meer dan twintig jaar

89.

Wordt het doen van zaken die verboden zijn (illegale zaken, zaken die tegen de wet zijn) aanvaard door de leden van de groep waartoe je behoort?

- ☐ Neen
☐ Ja

90.

Doen de jongeren in de groep waartoe je behoort wel eens zaken die verboden zijn (illegale zaken, zaken die tegen de wet zijn) samen?

- ☐ Neen
☐ Ja

91.

Beschouw je de groep waartoe je behoort als een "jeugdbende"?

- ☐ Neen
☐ Ja

92.

Zijn de leden in de groep waartoe jij behoort allemaal jongens, allemaal meisje, of is deze groep gemengd?

- ☐ We zijn allemaal jongens
☐ We zijn allemaal meisjes
☐ Het is een gemengde groep met jongens en meisjes

93.

Wat is het hoogste diploma dat je vader (of degene die hem vervangt) heeft behaald?

- ☐ Hij heeft geen diploma behaald
☐ Hij heeft het diploma lager onderwijs
☐ Hij volgde het secundair onderwijs, maar behaalde geen diploma
☐ Hij heeft het diploma secundair onderwijs
☐ Hij heeft het diploma hoger niet-universitair onderwijs
☐ Hij heeft het diploma universitair onderwijs
☐ Ander diploma of opleiding
☐ Niet van toepassing
☐ Ik weet het niet

94.

Wat is het hoogste diploma dat je moeder (of degene die haar vervangt) heeft behaald?

- ☐ Zij heeft geen diploma behaald
☐ Zij heeft het diploma lager onderwijs
☐ Zij volgde het secundair onderwijs, maar behaalde geen diploma
☐ Zij heeft het diploma secundair onderwijs
☐ Zij heeft het diploma hoger niet-universitair onderwijs
☐ Zij heeft het diploma universitair onderwijs
☐ Ander diploma of opleiding
☐ Niet van toepassing
☐ Ik weet het niet

95.

Hieronder volgen een aantal stellingen over je school. Kruis bij elke stelling aan of je het er mee eens bent of niet

	Helemaal mee eens	Beetje mee eens	Beetje mee oneens	Helemaal oneens
Op school heb ik vertrouwen in een of meerdere volwassenen. Ik neem hen in vertrouwen of durf hen in vertrouwen te nemen	☐	☐	☐	☐
Ik kijk op naar een of meerdere leerkrachten, ik zie hen een beetje als model	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat de leerkrachten tegen mij strenger zijn dan tegen mijn klasgenoten	☐	☐	☐	☐
Er zijn weinig leerkrachten die mij begrijpen	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat leerkrachten anderen meer helpen dan ze mij helpen	☐	☐	☐	☐
Er zijn weinig leerkrachten die me goed helpen met mijn werk voor school	☐	☐	☐	☐
Er zijn genoeg leerkrachten die geduldig luisteren als ik iets vraag	☐	☐	☐	☐

96.

Met wie woon je samen in een gezin? (Meerdere kruisjes zijn mogelijk)

- ☐ Vader
☐ Moeder
☐ Broer(s) / zus(sen), vul het aantal in:
☐ Stiefbroers / stiefzussen, vul het aantal in:
☐ Stiefvader / partner van moeder
☐ Stiefmoeder / partner van vader
☐ Verwanten (oma, opa, nonkel, tante ...)
☐ Pleegouders / tehuis
☐ Andere, nl.:

97.

Sinds de kerstvakantie, is het al gebeurd dat je het volgende voelde?

	Nooit	Soms	Af en toe	Dikwijls	Zeer dikwijls
Je niet goed in je vel voelde	☐	☐	☐	☐	☐
Twijfelde aan jezelf	☐	☐	☐	☐	☐
Je geen eetlust had	☐	☐	☐	☐	☐
Je niet goed uitgerust voelde, geen energie had	☐	☐	☐	☐	☐
In niemand vertrouwen stelde	☐	☐	☐	☐	☐
Zwarte gedachten had, aan onaangename dingen dacht	☐	☐	☐	☐	☐
Dacht aan zelfmoord, wilde stoppen met leven	☐	☐	☐	☐	☐
Je niet kon concentreren	☐	☐	☐	☐	☐
Niet in staat was een beslissing te nemen	☐	☐	☐	☐	☐
Gemakkelijk weende	☐	☐	☐	☐	☐
Geprikkeld was	☐	☐	☐	☐	☐
Je door niemand geliefd voelde	☐	☐	☐	☐	☐
Je voor niets goed voelde	☐	☐	☐	☐	☐

98.

Hoe dikwijls dacht je het voorbije jaar dat de samenleving onrechtvaardig was voor jou (je niet alle mogelijkheden/kansen gaf waarop je recht hebt)?

- ☐ Nooit
☐ Soms
☐ Veel
☐ Zeer veel
☐ Elke dag

99.

Hoe dikwijls dacht je het voorbije jaar dat je ouders/je familie onrechtvaardig waren voor jou (je niet alle mogelijkheden/kansen gaf waarop je recht hebt)?

- ☐ Nooit
☐ Soms
☐ Veel
☐ Zeer veel
☐ Elke dag

100.

DEZE VRAAG MOET JE ENKEL INVULLEN ALS JE IN HET DERDE JAAR VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS ZIT. ZIT JE NIET IN HET DERDE JAAR, DAN MAG JE DEZE VRAAG OVERSLAAN.

Bij deze laatste vraag wil ik gebruik maken van een nieuwe techniek om een vraag te stellen terwijl toch je gegevens in deze vragenlijst zoveel mogelijk beschermd worden.

Ik wil je vragen om op de twee volgende vragen, één antwoord te geven.

Vraag 1: Is je moeder jarig in Januari, Februari, of Maart? (Als je het echt niet weet, maak dan een meest waarschijnlijke keuze)

Vraag 2: Heb je één van de volgende delicten de afgelopen 12 maanden gepleegd? (winkeldiefstal, diefstal, geweld waarbij iemand gewond is geraakt, of inbraak)

Kies nu voor optie (A) of optie (B) afhankelijk van je twee antwoorden.

(Je privacy blijft beschermd omdat ik niet kan weten wat je antwoorden zijn op de twee afzonderlijke vragen. Met behulp van een statistische procedure kan ik echter berekenen hoe mensen in het algemeen op de tweede vraag hebben geantwoord).

- ☐ (A) NEEN op beide vragen, of Ja op beide vragen
☐ (B) JA op één van de vragen en NEEN op de andere vraag

Volgende

101.

Als je kans wilt maken op twee bioscooptickets, moet je hier je e-mailadres invullen.

Ik wil je eraan herinneren dat ik dit enkel zal gebruiken om jou te contacteren indien je de bioscooptickets gewonnen zou hebben.

Versturen

---

www.thesistools.com

Bedankt voor het invullen van mijn vragenlijst!
Voor opmerkingen kan je me altijd mailen: nele.thys@ugent.be

Groetjes,
Nele

---

www.thesistools.com

Bijlage 2: Introductiebrief

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID

Vakgroep Strafrecht en criminologie

Naam directeur

Naam school

Straat + nr.

Postcode + gemeente

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Datum

06/12/2012

Contactpersoon

E-mail

Telefoon

Nele.Thys@ugent.be

0477 .. ..

Lieven.Pauwels@ugent.be (promotor)

09 264 68 37

Geachte,

Als studente criminologie aan de Universiteit Gent bereid ik in het kader van mijn thesis, een enquête voor bij jongeren van het secundair onderwijs. Deze enquête peilt naar de vrijetijdsbesteding en leefstijl van jongeren, en kan door de jongere online worden ingevuld.

Om de doelgroep te bereiken neem ik contact op met verschillende scholen in Oost-Vlaanderen, waarvan uw school er één is. De scholen werden gevonden en geselecteerd via de website van het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming.

Het is de bedoeling dat er via het elektronisch leerplatform van uw school een oproep gebeurt naar de leerlingen om mijn enquête in te vullen en daarbij de link naar de enquête te plaatsen. Op deze manier wordt het schoolgebeuren niet verstoord door mijn onderzoek.

Onder de leerlingen die de enquête invullen, worden bioscooptickets verloot. Het is enkel als de leerling kans wil maken op de bioscooptickets dat zijn e-mailadres gevraagd wordt, maar dit wordt afzonderlijk van zijn antwoorden op de enquête bewaard, waardoor de anonimiteit van de leerlingen, alsook van uw school, volledig gegarandeerd kan worden. Verder worden er geen contactgegevens gevraagd.

Bent u bereid om mij te helpen bij het verwezenlijken van mijn thesis?

Het is de bedoeling om de enquête begin januari online te zetten, en dan ook de oproep naar de leerlingen te verspreiden. Mag ik u daarvoor om organisatorische redenen vragen om mij voor 21 december 2012 te laten weten hoe u hier tegenover staat? Rond deze periode neem ik zelf even contact met u op wanneer ik nog geen respons zou hebben ontvangen.

In ruil voor uw medewerking kan u, indien gewenst, een exemplaar krijgen van mijn thesis.

Indien u bijkomende informatie over mijn onderzoek wenst alvorens uw medewerking te verlenen kan u mij steeds contacteren.

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groeten,

Nele Thys

Studente Master in
de Criminologische wetenschappen

Straat + nr.,
Postcode + gemeente

0477 .. ..

Nele.Thys@ugent.be

Prof. Dr. Lieven Pauwels

Directeur Onderzoeksgroep Sociale
Veiligheidsanalyse (SVA)
Vakgroep strafrecht en criminologie
Universiteit Gent

Universiteitstraat 4,
9000 Gent

09 264 68 37

Lieven.Pauwels@ugent.be

Bijlage 3: Eerste uitnodiging

Hallo,

Wil jij twee bioscooptickets winnen? Vul deze enquête dan snel in!

Als studente aan de Universiteit Gent stel ik in deze enquête vragen over jezelf, je school, wat je doet in je vrije tijd en eventuele problemen die je tegenkomt.

Uiteraard is deze vragenlijst volledig anoniem: je naam wordt niet gevraagd en noch je leraren, noch je ouders zullen ooit je antwoorden te zien krijgen.

Enkel als je kans wilt maken op de bioscooptickets zal je e-mailadres gevraagd worden, maar dit wordt enkel gebruikt om jou te contacteren indien je de bioscooptickets gewonnen zou hebben.

Alvast bedankt voor je deelname!

Nele Thys

Bijlage 4: Tweede uitnodiging

Hallo,

Eerst en vooral wil ik alle leerlingen die mijn enquête al hebben ingevuld, bedanken. Voor diegenen die mijn enquête nog niet hebben ingevuld: **je kan nog steeds bioscooptickets winnen door mijn enquête in te vullen!** Je vindt de enquête via volgende link:

www.thesistools.com/nelethys

Door het invullen van mijn enquête over je leefstijl en vrijetijdsbesteding help je mij bij het realiseren van mijn eindwerk aan de Universiteit Gent, dus ik ben je alleszins zeer dankbaar.

Uiteraard is deze vragenlijst volledig anoniem: je naam wordt niet gevraagd en noch je leraren, noch je ouders zullen ooit je antwoorden te zien krijgen.

Er worden op het einde van mijn onderzoek meerdere duotickets voor de bioscoop verloot, dus het loont zeker de moeite om de enquête in te vullen!

Alvast bedankt voor je deelname!

Nele Thys

Bijlage 5: Derde uitnodiging

Hallo,

Ik wil alle leerlingen die mijn enquête al hebben ingevuld alvast bedanken! Met dit bericht wil ik ook de leerlingen die mijn enquête nog niet hebben ingevuld er aan herinneren dat zij dit nog steeds kunnen doen via volgende link:

www.thesistools.com/nelethys

Door het invullen van mijn enquête over je leefstijl en vrijetijdsbesteding help je mij bij het realiseren van mijn eindwerk aan de Universiteit Gent, dus ik ben je alleszins zeer dankbaar.

Iedereen die mijn enquête invult, maakt kans op duotickets voor de bioscoop!!

Uiteraard is deze vragenlijst volledig anoniem: je naam wordt niet gevraagd en noch je leraren, noch je ouders zullen ooit je antwoorden te zien krijgen.

Alvast bedankt voor je deelname!

Nele Thys

Bijlage 6: Factorladingen en Cronbach's Alpha van de schaalconstructen

Schaalconstruct	Gebruikte items	Factor lading	Alpha waarde
Gehechtheid aan ouders	5-puntenschaal (Helemaal eens tot helemaal oneens)		
	Ik kom goed overeen met mijn vader (stiefvader)	0.651	0.758
	Ik kom goed overeen met mijn moeder (stiefmoeder)	0.620	
	Ik krijg gemakkelijk emotionele steun en zorg van mijn ouders	0.826	
	Ik zou me erg slecht voelen als ik mijn ouders zou teleurstellen	0.562	
Sociale band met school	4-puntenschaal (Helemaal eens tot helemaal oneens)		
	Ik zou mijn school missen als ik zou moeten verhuizen	0.693	0.834
	Meestal ga ik graag naar school.	0.756	
	Ik vind mijn school leuk.	0.883	
	Onze lessen zijn interessant.	0.662	
Cohesie buurt	4-puntenschaal (Helemaal akkoord tot helemaal niet akkoord)		
	Veel mensen in mijn buurt kennen me	0.540	0.875
	De mensen uit mijn buurt doen vaak dingen samen	0.698	
	De mensen in mijn buurt zijn bereid om elkaar te helpen	0.781	
	Dit is een hechte buurt	0.891	
	De mensen in deze buurt kan je vertrouwen	0.753	
	De mensen in deze buurt komen over het algemeen goed met elkaar overeen	0.799	
Criminaliteit buurt	4-puntenschaal (Helemaal akkoord tot helemaal niet akkoord)		
	Er is veel criminaliteit in mijn buurt	0.824	0.916
	Er worden veel drugs verkocht in mijn buurt	0.881	
	Er wordt vaak gevochten in mijn buurt	0.933	
	Er zijn veel leegstaande woningen en verlaten gebouwen	0.747	

	in mijn buurt		
	Er is veel graffiti in mijn buurt	0.773	
Delinquente waarden	4-puntenschaal (Helemaal verkeerd tot helemaal niet verkeerd)		
	Bewust iemand beledigen omwille van diens religie, huidskleur, of etnische afkomst.	0.550	0.870
	Met opzet eigendom die jou niet toebehoort kapot maken of beschadigen	0.704	
	Inbreken in een gebouw om iets te stelen.	0.879	
	Iemand slaan met de bedoeling die te verwonden.	0.846	
	Een wapen of geweld gebruiken om geld of andere zaken te verkrijgen.	0.870	
Zelfcontrole	4-puntenschaal (Helemaal akkoord tot helemaal niet akkoord)		
	Ik handel onmiddellijk zonder hier verder over na te denken	0.511	0.837
	Ik doe wat ik op dit moment leuk vind, zelfs als het ten koste gaat van wat ik later wil bereiken	0.587	
	Ik ben meer met mijn leven op korte termijn dan op lange termijn	0.516	
	Ik vind het leuk om af en toe dingen te doen die gevaarlijk/spannend kunnen zijn	0.588	
	Soms neem ik risico's voor de lol	0.709	
	Spanning en avontuur zijn belangrijker voor me dan veiligheid.	0.748	
	Ik probeer eerst voor mezelf te zorgen, zelfs als ik het daardoor voor anderen moeilijk maak.	0.522	
	Als ik dingen doe die anderen van streek maken, is dat hun probleem en niet het mijne.	0.575	
	Ik doe vaak dingen zonder over de gevolgen hiervan voor anderen na te denken.	0.667	

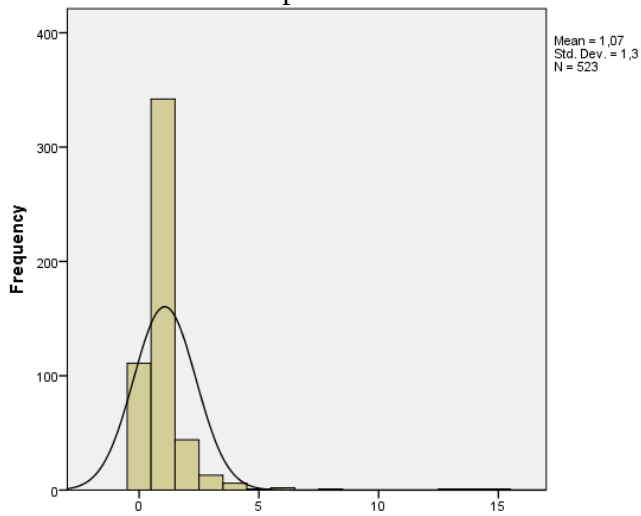
Bijlage 7: Controle op multicollineariteit

Correlatiecoëfficiënt	Geslacht	Leeftijd	Maatschappelijke kwetsbaarheid	Delinquente waarden	Lage zelfcontrole	Criminele levensstijl
Geslacht	1.00					
Leeftijd	0.060	1.00				
Maatschappelijke kwetsbaarheid	- 0.032	- 0.071	1.00			
Delinquente waarden	- 0.051	- 0.003	0.222*	1.00		
Lage zelfcontrole	- 0.130*	0.023	0.317*	0.262*	1.00	
Criminele levensstijl	- 0.034	0.073	0.389*	0.184*	0.226*	1.00

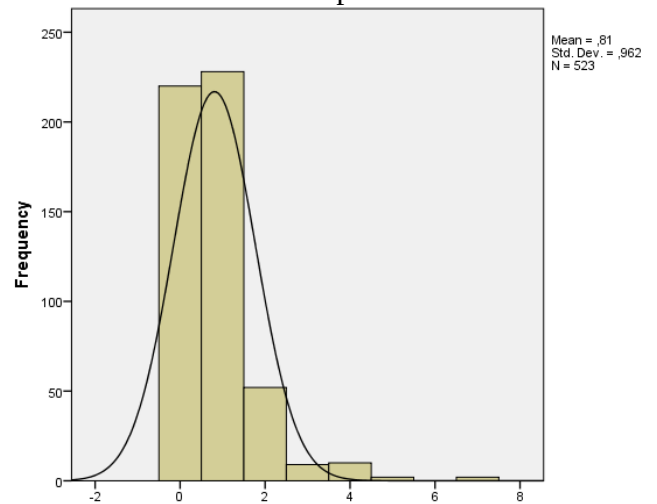
* $p < 0.01$

Bijlage 8: Histogrammen met normaalcurve

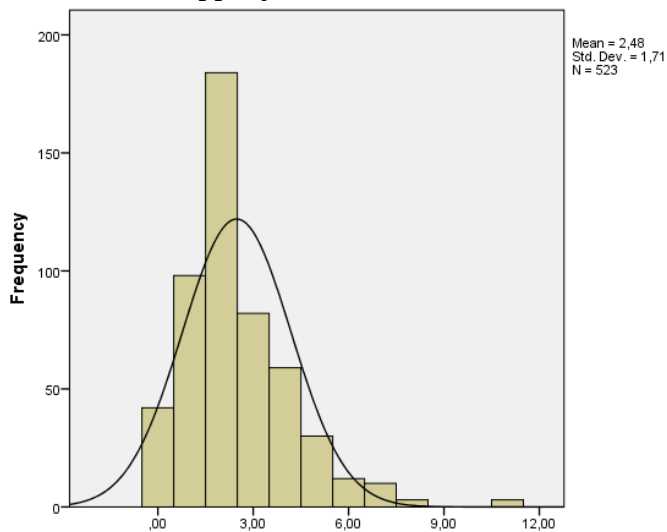
Daderschap

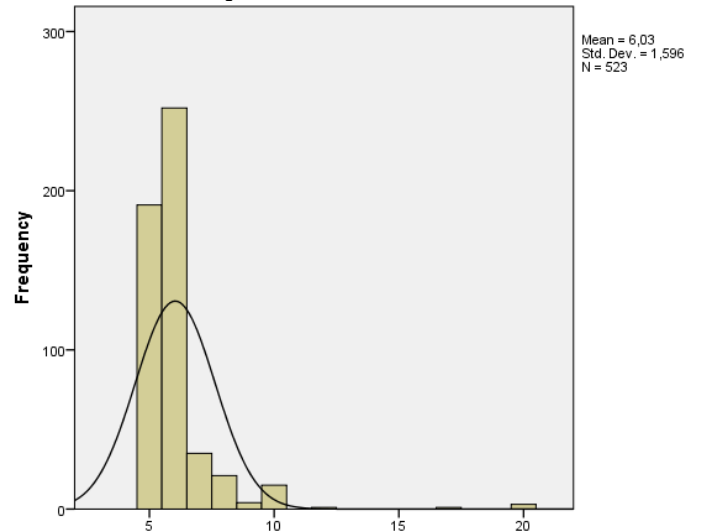
Slachtofferschap

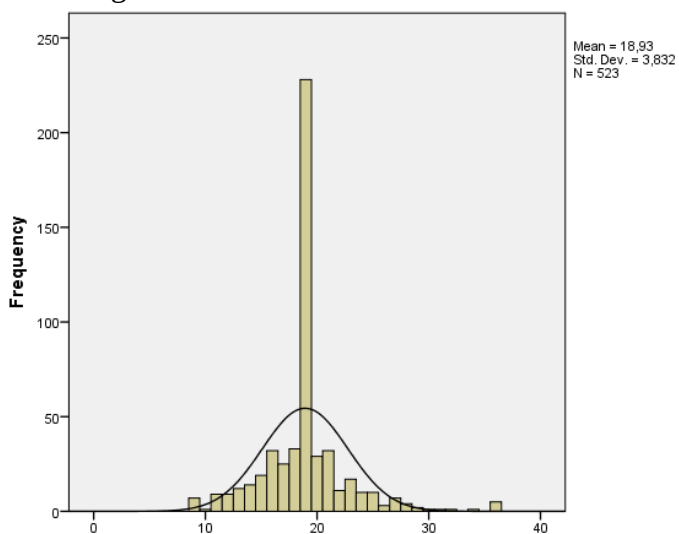
Maatschappelijke kwetsbaarheid

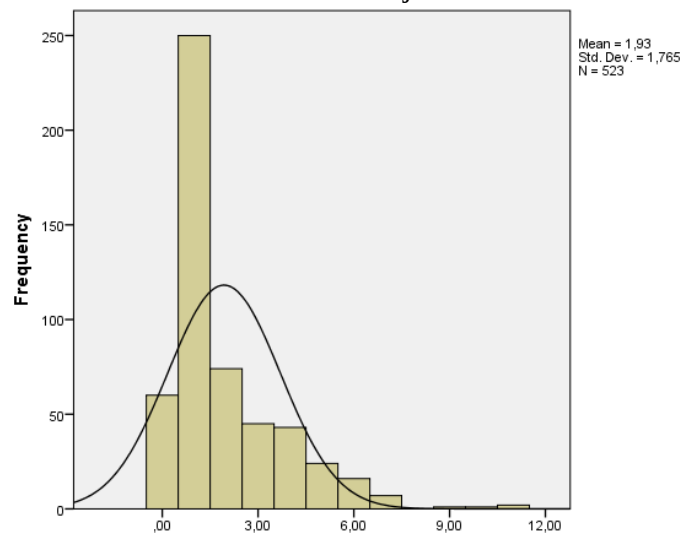
Delinquente waarden

Lage zelfcontrole

Risicovolle levensstijl

Bijlage 9: Controle op multicollineariteit voor jongens

Correlatiecoëfficiënt	Leeftijd	Maatschappelijke kwetsbaarheid	Delinquente waarden	Lage zelfcontrole	Criminele levensstijl
Leeftijd	1.00				
Maatschappelijke kwetsbaarheid	- 0.124	1.00			
Delinquente waarden	- 0.050	0.331*	1.00		
Lage zelfcontrole	0.033	0.422*	0.401*	1.00	
Criminele levensstijl	0.049	0.344*	0.267*	0.249*	1.00

* p < 0.01

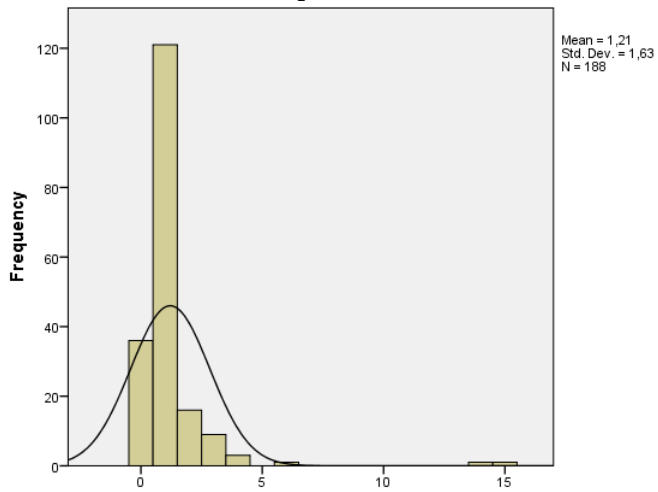
Bijlage 10: Controle op multicollineariteit voor meisjes

Correlatiecoëfficiënt	Leeftijd	Maatschappelijke kwetsbaarheid	Delinquente waarden	Lage zelfcontrole	Criminele levensstijl
Leeftijd	1.00				
Maatschappelijke kwetsbaarheid	- 0.041	1.00			
Delinquente waarden	0.026	0.168*	1.00		
Lage zelfcontrole	0.031	0.259*	0.179*	1.00	
Criminele levensstijl	0.091	0.410*	0.140**	0.209*	1.00

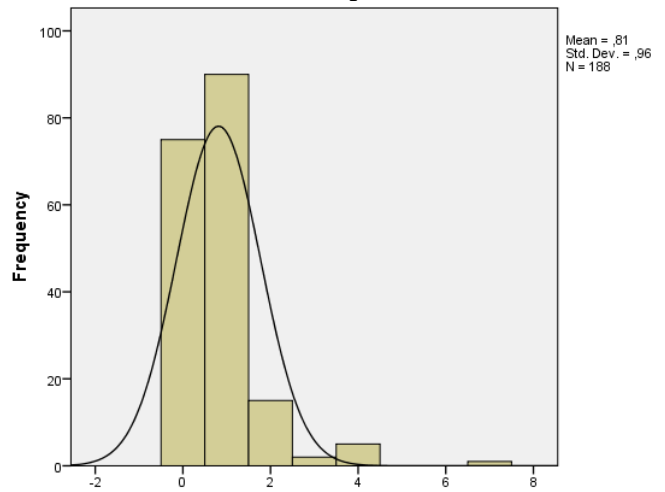
* p < 0.01 en p < 0.05

Bijlage 11: Histogrammen met normaalcurve voor jongens

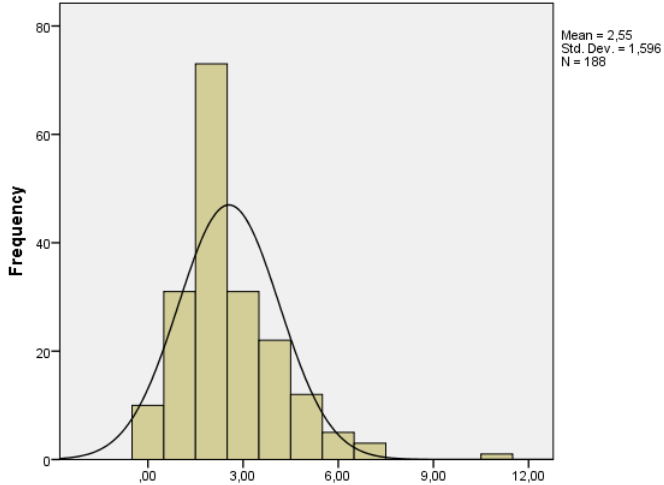
Daderschap

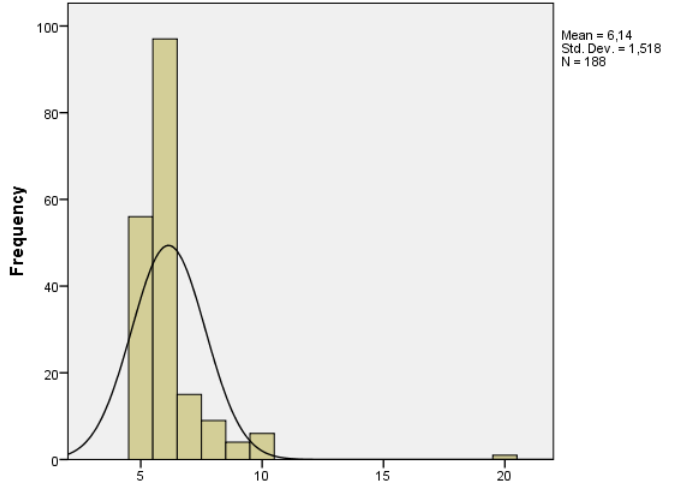
Slachtofferschap

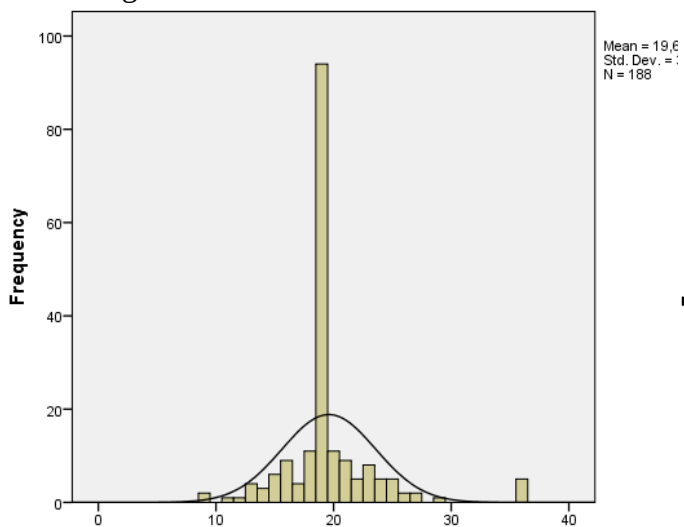
Maatschappelijke kwetsbaarheid

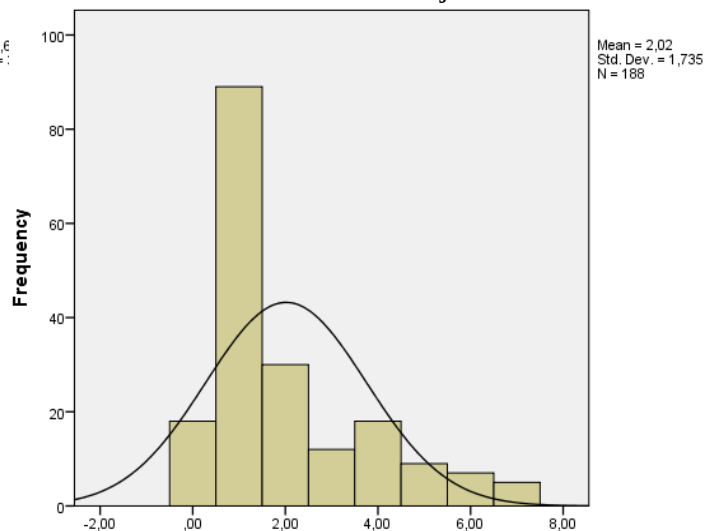
Delinquente waarden

Lage zelfcontrole

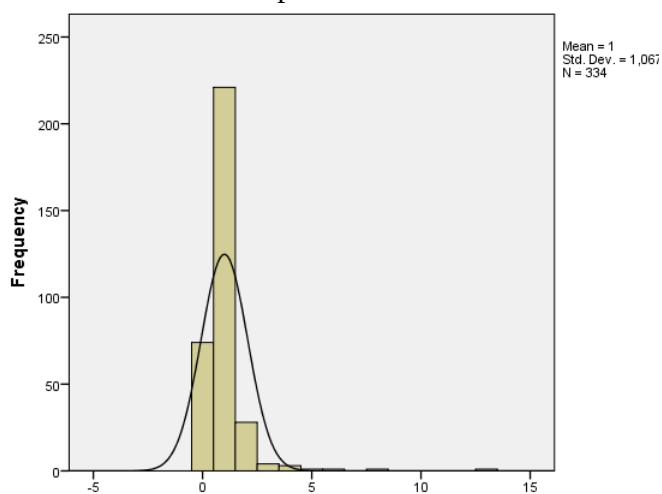

Risicovolle levensstijl

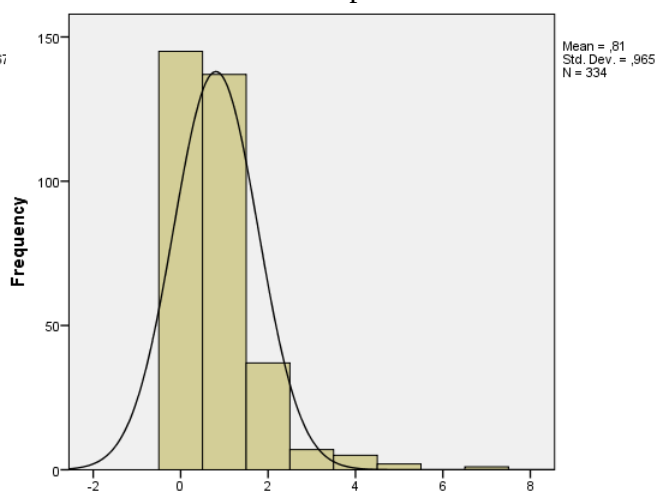

Bijlage 12: Histogrammen met normaalcurve voor meisjes

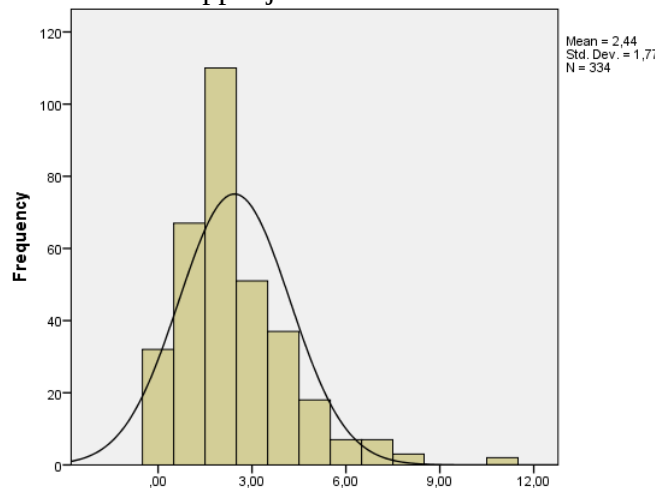
Daderschap

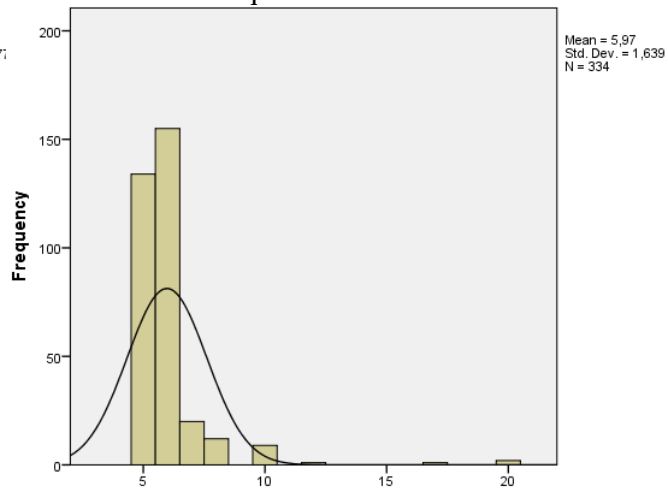
Slachtofferschap

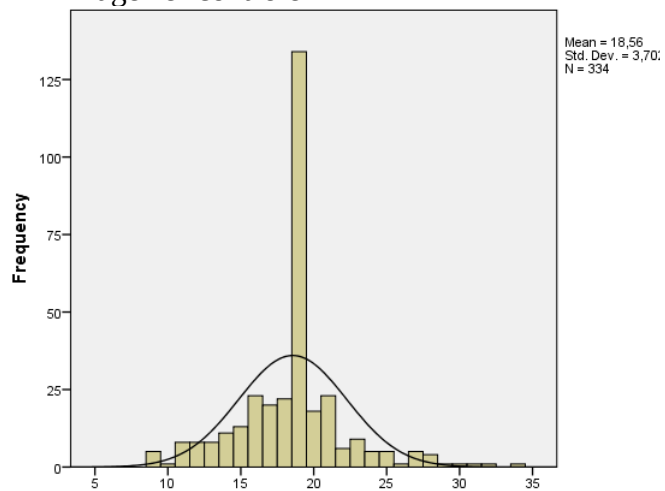
Maatschappelijke kwetsbaarheid

Delinquente waarden

Lage zelfcontrole

Risicovolle levensstijl

